

2 1 2

סעיף 1

מוכירות הממשלה

ש מ ר

פרוטוקול

ישיבת הועדה להתישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית
יום ג', כ"ז בשבט התשמ"ד - 31.1.84

נכחו: חברי הועדה - השרים: י. נאמן - יו"ר, מ. צפורי

נציגי ההסתדרות הציונית: מ. דרובלס, ע. לוינסקי, ר. ויץ

נעדרו: חברי הועדה - השרים: מ. ארנס, פ. גרופר, ז. המר,
י. כהן-אורגד, ד. לוי, מ. נסים

נציגי ההסתדרות הציונית: א. אביחי, מ. ריבלין,
א. שפירא

מ. דקל	- סגן שר החקלאות
ח"כ ח. פורת	-
פ. אלבק	- משרד המשפטים
ס. אדור	- משרד הבינוי והשיכון
מ. ארן	- משרד ראש-הממשלה
א. בראון	- משרד הבטחון
א. בוכמן	- משרד האוצר
י. בינפליד	- משרד החינוך והתרבות
י. בן-זאב	- הסוכנות היהודית
י. דקל	- הסוכנות היהודית
ג. כהן	- משרד התיירות
י. לוי	- משרד המדע והפיתוח
מ. ליפקה	- מנהל מינהל מקרקעי ישראל
מ. לרר	- משרד התעשייה והמסחר
י. מרגלית	- משרד הבינוי והשיכון
אל"מ ד. סתו	- צה"ל
א. עטיה	- משרד המסחר והתעשייה
א. פרחן	- משרד המדע והפיתוח
ח. צבן	- הקרן הקיימת לישראל
א. צור	- לשכת סגן שר החקלאות לענייני התיישבות
א. רוזן	- משרד התיירות
מ. רגר	- משרד התיירות
א. שבות	- משרד המדע והפיתוח
א. לישנסקי	- מזכיר הועדה

סדר-היום/

בפרוטוקול זה 115 דפים.

115: 1-12. א. 5
82-91. א. 5
91-105. א. 5
106-110. א. 5
12-30. א. 5
30-40. א. 5
41-54. א. 5
55-66. א. 5

סדר היום :

- הת/14. תכנית אב לפיתוח תיירות ביהודה ובשומרון, פרויקטים תיירותיים כלכליים בסיוע משרד התיירות ביהודה, שומרון, הגולן וחבל עזה ופרויקטים תיירותיים ביהודה שומרון והגולן בהם שותפה החברה הממשלתית לתיירות - דיווח משרד התיירות
- הת/15. ההתיישבות בגליל: - מדיניות הרחבה והקמת יישובים חדשים
- הת/16. פי-נר - יישוב בגליל
- הת/17. קטיף ח' וקטיף ט': - הקמת שני יישובים בעלי אופי לא חקלאי בחבל עזה
- הת/18. נווה-דקלים: הרחבת היישוב
- הת/19. ניסנית: - יישוב קהילתי
- הת/20. מצפה יהודה ורמת קדרון

הת/14. תכנית אב לפיתוח תיירות ביהודה ובשומרון, פרויקטים תיירותיים כל בסיוע משרד התיירות ביהודה, שומרון, הגולן וחבל עזה ופרויקטים תיירותיים ביהודה שומרון והגולן, בהם שותפה החברה הממשלתית לתיירות - דיווח משרד התיירות.

השר י. נאמן:

אני פותח את הישיבה ומצטער, שאנו מתחילים

באיחור

אני רוצה לברך את נציגי משרד התיירות, הנמצאים אתנו ונאפשר להם לעזוב יותר מוקדם, ע"י כך שניתן להם להציג תחילה את הנושא שלהם. תציגו בבקשה את עצמכם.

מר מ. ריגר:

אני מנהל אגף תכנון וכלכלה של משרד התיירות. לידי יושב מר גרשון שמיר, מנהל תכנון פיזי ומר גדי כהן, מנהל אגף תכנון של החברה הממשלתית לתיירות.

אנחנו הצגנו לכם שלושה מסמכים, שאנו מתכוונים לדון עליהם: תכנית-אב לפיתוח תיירות ביו"ש, שזו המסגרת התכנונית, שבאמצעותה אנו מקדמים פרויקטים בנושא יו"ש; מסמך שני הוא של החברה הממשלתית לתיירות בנושא תשתית, כשאנו הבנו, שהנושא של הועדה הוא לא רק יו"ש, אלא גם הגולן ולכן הזכרנו נושאים הקשורים לגולן.

השר מ. ציפורי:

אולי תפתח את ההכנה גם לחבל עזה.

מר מ. ריגר:

בהחלט. המסמך השלישי מדבר על תכניות קונקרטיות

מסחריות של הקמת פרויקטים באיזורים השונים.

ישנו נושא אחר, שביקשנו להעלותו על סדר היום של

ועדה נכבדה זו, בענין מחיר קרקע לתיירות ואם הנושא יועלה, נוכל להתייחס

בענין יו"ש, חשבנו שכדי שנוכל להתייחס

לפוטנציאל התיירות וליוזמות השונות שהיו וקיימות, עדיף שנראה אותם במסגרת
תכנונית אחת. לכן, עשינו ביחד עם קק"ל, הסוכנות והמועצות האיזוריות תכנית-אב,
שמגדירה את המטלות ואת האובייקטים, שאנו צריכים לפתח. זה הנושא הראשון, שאני
מציע שמר גרשון שמיר יתייחס אליו. מר גדי כהן יתייחס לחלק האופרטיבי של החברה
הממשלתית לתיירות ואני, לבסוף, אתייחס לפרויקטים המסחריים, מה מתקדם ומה
התכניות שלנו.

מר ג. שמיר:

הנושא של יו"ש, חבל עזה וגולן נכלל בתכנית-אב

לתיירות, שנערכה ע"י משרד התיירות בשנים 1972-1976. בשנים האחרונות, בגלל
השינוי בתנאים הפוליטיים וההתיישבותיים ושינויים בשוק התיירות בעולם, ולאור
היוזמות של יזמים פרטיים והן של יזמים בתחום פרויקטים של תשתית, הוחלט במשרד
התיירות לערוך תכנית מפורטת לפיתוח תיירות ונופש ביו"ש. בתכנית זו השתתפו
גורמים רבים בעלי ענין בשטחים האלה, כמו: קק"ל, הסוכנות, המחלקה להתישבות וגם
המועצות האיזוריות ביו"ש.

מטרת התכנית היתה לבצל את הפוטנציאל התיירותי

הטמון ביו"ש, כדי להרחיב את הבסיס הכלכלי של ההתישבות בשטחים האלה. מטרה
נוספת, לא פחות חשובה, היתה שהתכנית תהווה מסגרת מתואמת של פעולות הפיתוח
בתחום תיירות ונופש בין כל הגורמים הממשלתיים והפרטיים הפועלים ביו"ש.

בשלב ראשון נערך סקר של הפוטנציאל התיירותי ביו"ש, סוגי הפעילויות המתקדמות באיזור זה, מהם אמצעי היצור הקיימים שם, מהי התנועה ואותרו שתי תנועות עיקריות: תנועה אחת בכלי רכב של מטיילים, בעיקר ליום אחד, כאשר הצירים העיקריים לתנועה הם צירים של ירושלים-בית לחם, ירושלים-יריחו וצירים משניים יותר: בית לחם-חברון ובית לחם-שכם כמו כן, אותר סוג מבקרים, שמטייל ביו"ש ברגל ואלה, בעיקר, תלמידי בתי ספר ותנועות נוער, במסגרת פעילויות של בתי ספר שדה. המספר שנמצא הוא כ-300 אלף מבקרים בשנה. בתחום אמצעי אכסון - הכוונה למעונות ואכסניות למיניהם - יש מצאי של כ-890 מיטות באכסניות נוער ובבתי ספר שדה, עם תפוסה מאד נמוכה של 30% ועוד מספר כזה של מיטות במלונות, שהם ברמה נמוכה. ביו"ש קיים מלון אחד בבעלות יהודית והוא המלון בחברון.

הסקר הראשון התייחס גם לאתרי ביקור ביו"ש, שם קיים שפע רב של אתרים מסוגים שונים: אתרי דת ואתרים ארכיאולוגיים-היסטוריים. האתרים המבוקרים ביותר ביו"ש הם: בית-לחם, 600 אלף מבקרים בשנה; האתר השני בחשיבותו הוא אתר יריחו, עם 300 אלף מבקרים בשנה ואח"כ חברון, ואדי-קלט והרודיון.

לאחר שסקרתי, באופן כללי, את עובדות הרקע, אתיחס במספר מלים להמלצות הפיתוח.

בתחום הפיתוח האינטנסיבי, המליצה תכנית-האב לפיתוח יו"ש לפתח בטוח מידי שני בתי-מלון, אחד בשומרון ושני ביהודה. בשומרון מוצע להקים מלון באריאל, בהיקף של כ-100 חדרים. המלון ביהודה מוצע בגוש עציון, גם כן בהיקף דומה.

לאחר שהתכנית נתקבלה ואושרה ע"י כל הגורמים, היו פניות נוספות של יזמים בתחום בתי מלון ובהתחשב בביקוש מיוחד לפרויקט זה,

אושר מלון נוסף בקדומים של 60 חדר ואכסנית נוער

בין המלצות התכנית יש המלצה להגדיל את המלון בקרית ארבע, במידה ומבחינה כלכלית תהיה הצדקה לכך. היום אנו יודעים, שמצבו אינו טוב. כמו"כ הומלץ על הרחבה ושיפור הרמה של האכסניה הקיימת בתקוע, המשרתת בעיקר מטיילים במדבר וחובבי טבע באיזור. התכנית גם ממליצה על עידוד הקמת בתי הבראה ביו"ש.

הנושא השני בחשיבותו, שכלול בתכנית-האב, הוא פיתוח אינטנסיבי של אתרי הביקור למיניהם, כתשתית לתנועה ולנוכחות בשטח. בשלב ראשון, נקבעו כ-20 אתרים לפיתוח, לפי סדר עדיפויות, כאשר בעדיפות ראשונה - ואומר רק מספר אתרים, לא אכנס לפירוט מלא - יריחו, מעונות החשמונאים או יריחו העתיקה, אתרי חברון, אתרי שכם, ואדי קלט, תקוע והרודיון, סבסטיה ובריכות שלמה. בנוסף לכך, ממליצה התכנית לפתח 15 שמורות טבע.

כיוון שבין עורכי התכנית היתה גם קק"ל, התכנית כוללת גם המלצות בתחום היעור של 1,130 קמ"ר. חלקם הגדול עבור נופשים הבאים מהאיזורים האורבניים ואיזור החוף, הסמוכים ליו"ש, וחלקם הקטן יותר עבור אוכלוסיית האיזור עצמו. קצב היעור הוא כ-6,000 דונם בשנה.

על מנת להבטיח שירותים למטיילים ולמבקרים, בכל סוגי הרכב, ממליצה התכנית על הקמת 8 תחנות שרותי דרך, בצירים שונים ביו"ש, בעיקר בצמתים. תחנה לשרותי דרך כוללת: תחנת דלק, מוסך, שרותי מזון, מסעדה, שרותי בריאות וכו'.

יש גם המלצות בעניין פיתוח מערכת דרכים, כך שתאיים לתנועת התיירות. למשל, בעדיפות ראשונה, ממליצים לסלול את הכביש מהרודיון לים המלח, דרך הכביש העובר את מצפה שלם. כמו"כ, מומלץ על פיתוח

מסלולי סיור ברכב וברגל.

נערכה העלות הכוללת של ביצוע התכנית בשלב הראשון ומדובר על השקעות בהיקף של 15 מיליון דולר לפרויקטים של תשתית ועוד כ-10 מיליון דולר סיוע ליזמים פרטיים, בעיקר בנושאי מלונאות; בס"ה מדובר על 25 מיליון דולר לטווח הקצר.

שכחתי לציין, שהתכנית כוללת גם המלצות מאד מפורטות לפיתוח לטווח ארוך יותר, לאחר 1992. בטווח הארוך יבוא לידי מימוש כל הפוטנציאל הטמון ביו"ש.

מר מ. ריגר:

אני רק רוצה להוסיף, שנתנו דוגמא רחבה בענין יו"ש, אך משרד תיירות גם השתתף בתכנית-אב לפיתוח תיירות באיזור ים המלח - שמבחינת התיחסות ליו"ש, איזור קליה אינו כלול, אלא שיין לאיזור ים המלח - תכנית פיתוח איזור תיירות נופש בצפון מזרח הכנרת, תכנית פיתוח תיירות, סלירות וטיילות בגליל עליון ובגולן, תכנית איזור תיירות בגוש עציון ויש בהכנה תכנית איזור תיירות במעלה אדומים.

אני הייתי מציע שנשמע על הדברים הקונקרטיים, שאנו רוצים לבצע או ביצענו בתחום התשתית.

סגן השר מ. דקל:

מתוך האינטרס שיש לוועדה זו בכל הפיתוח של צפון ים המלח, הייתי מציע, שאתם תתיחסו לא לפרויקט כולו, אלא לחלק הצפוני שלו, בצורה יותר קונקרטית.

מר מ. ריגר:

כשאדבר על הפרויקטים, אתייחס לצפון ים המלח.

מר ג. כהן:

משה יסקיר את הפרויקטים שהמשרד מקדם. אני אדבר

על שלושה פרויקטים לפיתוח תשתית, שהחברה הממשלתית לתיירות, שהיא הזרוע המבצעת של משרד התיירות, מנסה לקדם.

בסוף 1972, לאחר אימוץ תכנית האב ליו"ש, נכנסו

לשלב השני והוא הקמת מנהלות פיתוח להכנת תכניות אב לאותם אתרים, שהומלצו בשלב ראשון. הוקמו שתי מנהלות. מנהלת אחת לאתר הרודיון, בשיתוף כל הגורמים שהרימו את תכנית האב: ההסתדרות הציונית, קק"ל, המועצה האיזורית והגופים הנוספים והושלמה תוך חצי שנה תכנית אב לפיתוח הרודיון. כיום אנו נמצאים בפירוט של תכנית האב לתכניות לביצוע, לפי שלבים, כאשר בשלב א' של הביצוע בהרודיון, החברה הממשלתית לתיירות תפתח את הרודיון תחתית, שזו אטרקציה ארכיאולוגית, כאשר ההסתדרות הציונית והמועצה האיזורית יפתחו את הבסיס הכלכלי של הישוב, קרי: מרכז המבקרים והרכבל, כדי לשפר את הגישה בין הרודיון תחתית להרודיון עילית. קק"ל, השותפה בפרויקט, תפתח את אתר החניון הפעיל. כיום אנו נמצאים לקראת הכנת תיק מכרז לביצוע, כדי לבצע זאת בשנה הבאה. כמובן, שמשרד המדע והפיתוח שותף לפרויקט, דרך מימון החפירות זו מנהלת אחת.

מנהלת שניה, במתכונת די דומה, היא באתר נוסף

שהומלץ בין האתרים הראשונים לפיתוח, אתר ארמונות החשמונאים ביריחו. שם יש אותם שותפים ועפ"י תכנית האב לפיתוח האתר, נכנסו לשלבי פיתוח, כאשר דבר ראשון, מכשירים את דרך הגישה לאתר ומרכז מבקרים, שיתן שירותים מינימליים, כבסיס לישובים באיזור.

אתר שלישי נוסף באיזור יו"ש, שיפותח באותו דגם

של מנהלת פיתוח הוא אתר נבי סמואל והחברה הממשלתית לתיירות כבר קיבלה את הסכמת המינהל האזרחי, גורמי ההנצחה במשרד הבטחון ומשרד הדתות, לפתח באותה שיטה, להגיע לתכנית אב מוסכמת ובשלבם, לפרק את האתר למכלולי הפיתוח, כל גוף מול האתר שלו.

אלה הן התכניות הקונקרטיות כתכנית-עבודה לשנה

הבאה.

מר מ. ריגר:

אתיחס עכשו לפרויקטים קונקרטיים, אך לפני זה אני רוצה להוסיף עוד פרויקט, שהוגש לנו מבחינת תכנון ראשוני, זהו פרויקט אתר התפילה, ליד יריחו, שהמועצה האיזורית בקעת הירדן, יחד עם הסוכנות ואתנו, רוצה לפתח, כדי להכשיר את האתר לאתר התפילה המקורי.

לגבי הפרויקטים הקונקרטיים אתיחס לארבעה איזורים: יו"ש, הגולן, חוף קטיף וצפון ים המלח.

לגבי יו"ש כבר צויין שקיים מלון קטן בקרית ארבע, של 42 חדרים, שאינו מוכיח את עצמו מבחינת התפוסה והוא בבעיה פיננסית כתוצאה מזה. בטיפול עדיין ראשוני, אם כי כבר אינטנסיבי, נמצא מלון באריאל, של כ-200 חדרים, כאשר בשלב ראשון מדובר על 60 חדר. בקדומים מדובר על 60 חדר ואכסנית נוער. באלקנה דיברנו על אפשרות של הקמת שרותי דרך.

בגולן - אחד הנושאים המרכזיים, שבהם טיפלנו בעבר, הוא החרמון, שמבחינת תעסוקה, אתר זה נותן פרנסה, כאשר יש שלג, לכ-70-60 יהודים ועוד 30 דרוזים. אנחנו השתתפנו במימון הכפלת הקיבולת של המתקנים. יש

בעיה קריטית של מימון הפרויקט ואנו בוחנים היום, יחד עם הסוכנות, איך אנו מקדמים את הנושא, כי הנטל הכספי, הנופל על האיזור, הוא כבד. בהקשר לכך, יש לזכור, שיש הבדל מהותי בין הסיוע הניתן לתיירות לבין הסיוע הניתן לחקלאות ולתעשייה. כאשר רוצים להשקיע בתיירות ותעשייה, יש מענקי השקעות. בתעשייה, לאיזור פיתוח א', הסיוע מגיע עד 30% ובחקלאות 15%. אין כל מענק השקעות לגבי תיירות. אם לוקחים, לדוגמא, נושא כמו החרמון, שזה נושא תשתיתי-ציבורי, אז בית אריזה 10 ק"מ מהחרמון מקבל 30% מענק ואילו פרויקט תיירותי אינו יכול לקבל, כי הממשלה החליטה, בשלב זה, שאין נותנים מענקים, למרות הבקשות החוזרות של משרד התיירות. אמנם, ישנו חוק המאפשר לשר התיירות ולשר האוצר לתת מענקים, אך משרד האוצר, בשלב זה, מסרב להשתמש בו.

נוסף לחרמון, אפשר לדבר על חמת-גדר, ששם עיקר ההשקעה המסחרית, קרי: המסעדה וחיות הנינים, בוצעה באמצעות סיוע של משרד התיירות, כשיש לקיבוצים המפעילים את האתר תכניות לגבי העתיד, שנהיה מוכנים ללכת אתם, אם יתממשו.

מושב רמות התחיל לפני כמה שנים, על בסיס מחנה הנח"ל הישן ששופץ ואנו עזרנו להם בשיפוץ. מדובר על 46 בתנים. לאחרונה, איפשרנו תוספת של 60 חדר.

בצפון מזרח כנרת יש פיתוח מאסיבי מבחינת תשתית, באמצעות המחלקה להתישבות של הסוכנות, שנתנה את התקציב לביוב, קק"ל שפרצה דרכים ומשרד התיירות, שהכשיר חופים. לגבי סיוע בפרויקטים מסחריים, אנו מדברים בשלב זה על שלושה פרויקטים: אחד של כפר נופש דתי, לישובים הדתיים של הגולן, פארק שעשועי מים וכפר נופש של הישובים החילוניים, שהתארגנו כחברה לצורך זה. מדובר, בשלב ראשון, על כ-120 חדרים בכל אחד. מבחינה תכנונית ומבחינת אפשרויות פיתוח, יש מקום לאלפי חדרים בצפון מזרח הכנרת.

התכניות בצפון מזרח כנרת הן, כרגע, בסימן שאלה, להערכתך, גם אצלנו וגם בסוכנות, בגלל בעיית המימון. בסיכום שלי אחזור לנושא זה.

בחוף קטיף אישרנו, עקרונית, כפר גופש דתי של כ-100 חדרים ליישובי האיזור, כשהם היו אמורים ללכת יחד עם יזם פרטי. יש תכניות מפורטות, שאישרנו אותן מבחינה אדריכלית. אני מבין, שהיזם לא קיים יותר ובשלב זה, כנראה יש בעיית מימון, שאינה מאפשרת למתישבים לקדם את הפרויקט.

בענין צפון ים המלח, הוקמה לפני כשנה ועדה של מנהל מקרקעי ישראל, אגף התקציבים ומשרד התיירות בענין הצורך בעיתוי ובהיקף הפיתוח של צפון מזרח ים המלח. אנחנו הזמנו סקר כלכלי לצורך זה והועדה עומדת לסיים עבודתה. ההמלצות נוסחו ואם אני יכול לדבר, בצורה בלתי פורמלית, על כיווני מחשבה של הועדה, הרי יש קשר אינטגרלי בין כל חלקי ים המלח. הועדה, כנראה, תמליץ שאין צורך, בשלב זה, בפיתוח מוקד אכסוני חדש באיזור ים המלח. יש צורך בפיתוח חוף ובמתקנים מסחריים נלווים, כאשר אם יש בעיה של העסוקה ליישובי האיזור, יש בהחלט מקום לתת עדיפות ליישובי האיזור. נושא זה קצת יותר מסובך, כי יש פעילות בשטח, שהיא לא על דעת אלה שעשו את הסקר, אך מאחר והטיפול נמצא בידי משרד הבטחון, אינני רוצה לגעת בנושא זה. בכל אופן, בהחלט יש לנו רצון לפתח את האיזור.

אני רוצה לסכם. שמעתם סקירה בתחום התכנון, בתחום התשתית ובתחום הפרויקטים המסחריים. אתם צריכים לקחת בחשבון, שכל זה נכנס בתחום שנקרא תקציב פיתוח של משרד התיירות. תקציב זה, ריאלית, מתחילת 1983, עד שנת 1984, יקוצץ ריאלית ב-50%. התקציב שנותר ליזמות הפרטית כנראה לא יאפשר לנו מימון פרויקטים חדשים. כל הפרויקטים שציינתי, הם אצלנו בעדיפות ראשונה, אך בתנאי שיהיה לנו המימון המינימלי עבורם. אינני יודע היום אם,

אמנם, נוכל לממן אותם על סמך תקציב הפיתוח, שהוחלט עליו בממשלה.

אנו בונים עדיפות לאור הקיצוצים לתחום השיווק,

אך אנו סבורים, שיש מספר פרויקטים שהם חשובים, מהיבטים תיירותיים, כמו מהיבטים התישבותיים. טיפלו, במשך שנים רבות, בצפון מזרח הכנרת. שני הפרויקטים המתוכננים הם טובים לתיירות וחשובים וחיוניים להתישבות. הם יתבצעו, מבחינתנו, במידה שיהיה התקציב. לא בטוח, שבסכומים שיש היום, יש אמנם התקציב לכך.

שר התיירות, בתחום פיתוח התשתית, החליט שאנו

רוצה לקצץ, כי יש מחסור בתחום זה. מבחינת מתקנים אכסוניים, אין מחסור באופן כללי ואני מקוה, שהתכניות שנרצה ליישם, אמנם נוכל ליישמן. יש לזכור, שהשנה כמעט ולא עשינו, כיוון שעיקר תקציב הפיתוח מצומצם עד כדי כך, שדובר על המשך פיתוח דברים קיימים ולא על דברים חדשים.

מר א. בראון:

אני רוצה להתייחס לנושא של צפון ים המלח. נושא

התעסוקה בבקעת הירדן הועלה בפנינו גם ע"י המועצות האיזוריות וגם ע"י אנשי הישובים. אחד הדברים, שהחטיבה להתישבות תכננה, לפחות לגבי הישובים בדרום הבקעה, הוא עיסוק בתיירות. דבר שני הוא מרקם הישובים שקמו על הציר שהולך מיריחו לירושלים. אם יש חוף, שיכול להביא גם תיירי חוף וגם תיירי פנים, הרי זה ים המלח.

אני חושב, שאם אנו מדברים על מספר תושבים ועל

תעסוקה של תושבים, הרי אחד ממקורות הפרנסה העיקריים הוא תיירות ותיירות זה צפון ים המלח. אני לא מדבר על תיירים, הגרים בירושלים, שיכולים לבסוע לים המלח, אלא על אכסון במקום.

אני חושב, שהמקום שצריך לשים עליו את הדגש הוא דרום הבקעה. יש שם גם אתרים ארכיאולוגיים יוצאים מגדר הרגיל. זה מקום שיכול לתת פתרון חלקי לנושא הבקעה וגם לנושא התיירותי. לכן, משרד הבטחון פועל לטובת עניין זה, כדי להקים את המוקד הזה שם. בתחילה, אולי, לא לאכסון, אך צריך להכנס לנושא של אכסון במקום.

השר י. נאמן:

אם הבנתי נכון, בסקירה שקיבלנו ממשרד התיירות, כן נכלל פיתוח צפון ים המלח, אך לא נכלל פיתוח של אכסון.

מר מ. ריגר:

על סמך הנתונים הכלכליים שבסקר, אנו מניחים שלשנים הבאות יש למלא את מלוא הפוטנציאל של עין-בוקק-חמי-זוהר, שזה איזור פיתוח, שבו השקיעה המדינה הרבה כסף בתשתית.

השר י. נאמן:

אתם אינכם חולקים על פיתוח החוף עצמו?

מר מ. ריגר:

את פיתוח החוף אנו רואים בחיוב רב. אנו אפילו ממליצים על חניון עממי עד 300 מיטות. הויכוח הוא איך מקצים קרקעות ולמי, כאשר כנראה יש תחרות וויכוח על משאבים. יכול להיות שנרצה, יחד עם הועדה, לתת עדיפות להתישבות.

סגן השר מ. דקל:

אני רוצה להתייחס לסוגיית צפון ים המלח. הסקר, שמשרד התיירות הזמין, הוא סקר כלכלי. במדינת ישראל, אנו מתעסקים גם בנושאים

לא כלכליים, שבעתיד אמנם צריכים להיות נושאים כלכליים, אך אלה נושאים לאומיים-התישבותיים.

(המשך הדברים רשמה ל.ד.)

(עד כאן רשמה ז.ת. מכאן ל.ד.)

אנו, במדינת ישראל, עוסקים גם בנושאים לא כלכליים. בעתיד הם צריכים להיות נושאים כלכליים. הם נושאים לאומיים - התישבותיים. אמרתי זאת למערכת הפוליטית שלכם ואני אומר זאת כאן, שהשיקול אינו יכול להיות כלכלי בלבד.

השר מ. ציפורי:

מהי המערכת הפוליטית שלהם?

מר מ. דקל:

השר והמנכ"ל. אמרתי שזה לא יכול להיות רק שיקול כלכלי. צריך לקחת בחשבון שיקול התישבותי.

אני אינני רוצה לחזור על הדברים שאמר אורי, אלא רק להעיר כמה הערות. למעשה, כשאנו מדברים על תשתית בצפון ים המלח, כמעט שאין זו תשתית ממשלתית. כל הפרוייקט שכרגע נמצא בשלבי הקמה, הצמוד לכביש ולחוף, אין שם השקעה ממשלתית. אז להגיד: "אנו ניתן את התשתית", זה נשמע יפה, אבל ראלית, אין בזה שום דבר.

שנית, המקום צריך להיות לא אך ורק בשביל תיירות עממית, אלא גם בשביל תיירות חוץ. איש מאיתנו לא יתנגד, אם יקום שם פרוייקט של 200 - 300 מקומות בשביל תיירות פנים ואכסניה כזו מודרנית ומשוכללת, אבל זה חייב להיות בנוי בצורה, שיוכלו שם להתאכסן גם אנשים שבאים מחו"ל. יכול להיות, שבזמן הביניים, זה ילך על חשבון עין-בוקק, אבל בטווח רחוק, גם זה וגם זה טובים

למדינת-ישראל.

בישיבה הבאה, הרפרנט של משרד האוצר אולי יגיד זאת בשם השר, כי בשיחה עם שר האוצר הוא אמר, שלמשרדו לא תהיה עכשיו התנגדות (כנראה שהיתה) בקשר לפיתוח צפון ים-המלח. אני מסרתי זאת לשר התיירות.

זה בסוגייה זאת. אני אציע, שלפני שמקבלים החלטה סופית ויש בזה אספקטים התיישבותיים ולא רק אספקטים כלכליים, שהנושא יובא לדיון כאן בוועדת ההתיישבות, למרות שבעניינים כלכליים אנו לא רוצים להתערב. אבל יש לנו מה להגיד בנושאי התיישבות וזה כרוך בכך.

שנית, מהדו"ח השתמע, שמבחינת עידוד פיתוח התיירות ביהודה ושומרון, חבל עזה ובגולן, התנאים לתיירות הם פחותים מאשר התנאים לתעשייה. אני חושב, שהעידוד לתיירות - וזה לא באשמתכם, במקרה זה, הם עוד יותר גרועים, כי אין למעשה כל השתתפות כספית בתשתיות לאתרי תיירות.

הועדה יכולה לעזור במקצת, הרבה זה לא יעזור, אבל לפחות סימלית ומוסרית, בכך שנקבע, שהתשלום עבור הקרקע ביהודה ושומרון, חבל עזה ורמת-הגולן לתיירות, יהיה בתנאים לא יותר גרועים מאשר לתעשייה. אם אפשר, יהיה, במשך הזמן, אפילו לשפר את התנאים, אז נדמה לי שהממשלה תברך על זה.

מר מ. דרובלט:

אני רוצה לברך את כל הגורמים, את משרד התיירות ואת החברה הממשלתית, על כי הגישו לנו את התכנית. לפחות יש הצעה מסויימת, יש נייר וזה טוב. אם כבר יש משהו כתוב, אז יש על מה להתווכח. זו התקדמות.

השר מ. ציפורי:

בראשית היה הרעיון.

מר מ. דרובלס:

נכון. ברגע שיש רעיון, יש כבר משהו. זה טוב

ובריא שיש רעיון ויש כוונות טובות.

מר ר. וייץ:

הראייה זה הויכוח המתמיד בינו לביני.

מר מ. דרובלס:

כמו כן, אני רוצה לברך את אנשי משרד התיירות

והחברה הממשלתית לתיירות על כך שהסבירו לנו, באופן ברור מאוד, את תמצית

התכנית. אני יכול להגיד, שאני שבע רצון מהדו"ח.

יחד עם זאת, אדוני היו"ר, אני מביע את מורת

רוחי מכך, שבדיון כה חשוב, של ועדה כה חשובה, השר או מנכ"ל המשרד לא מצאו

לנכון להטריח את עצמם, לבוא בפני הועדה ולהסביר את תכניות המשרד. נדמה לי,

שזה היה רצוי - ואני מבקש מאנשי המשרד, שיעבירו את מורת רוחי.

לפני ההערות, יש לי שאלה לאנשי המשרד - מהו

הסכום האבסולוטי, שמשרד התיירות הוציא השנה למטרות האלה? כמה הוא הוציא בשנה

המסתיימת ומה התכניות לתקציב שנה הבאה? תכניות זה חשוב, זה מצויין וטוב שזה

ישנו, אבל יחד עם זאת, צריך גם כסף, כדי שאפשר יהיה משהו לעשות. איך המשרד

חושב להעריך, כדי שהדברים האלה, אמנם, יבוצעו.

אני מבין, שטיילת בתל-אביב זה חשוב ביותר -

ואני מעריך זאת מאוד, מאוד. טיילת בנתניה זה גם מאוד חשוב, אפילו שהוחלט על

כך לפני שנתלים או שלוש. גם לפתח פארקים בכרמל זה חשוב, כי הכל זה ארץ ישראל. יש לפתח את המקומות האלה וחלק מהתקציב, כמובן, צריך גם ללכת לשם. חוץ מהדברים האלה, מהם התקציבים שהמשרד מוציא דרכו לאותה חברת הר-חרמון, שכמו שציין נציג המשרד, אם יש שלג, אז יכולים להתפרנס שם קצת יהודים וגם קצת דרוזים. אם יש שלג. אני לא אומר שהמשרד ממונה על השלג, הלוואי והיה ממונה על השלג.

אנו העלאנו ישוב ושמו נוה-אטי"ב והגורמים שהעלו את אותו ישוב החליטו, היות ואין שם אמצעי יצור חקלאיים, או מעט מאוד, שרוב אמצעי הייצור יהיו מתיירות. מה עושה המשרד, כדי שישוּב כזה, שיושב שם ורוצה להנצל אכן יתקיים מתיירות? הרי זה משמש ככרטיס ביקור של מדינת-ישראל הלבנה - אפשר לרדת מהחרמון לכנרת, תוך 20 רגע, כדי לשחות במי הכנרת - וע"י כך אפשר למשוך מתיירות. מה המשרד עושה בכספים, בעידוד, מה קורה שם? הנתונים שישנם בידי לגבי מצב חברת הר-חרמון הם קשים ביותר. אני רוצה להגיד בהזדמנות חגיגית זאת, כי אנו עומדים שם על פרשת דרכים. המצב הכלכלי בנוה-אטי"ב ובחברת הר-חרמון, מבחינה כלכלית, קשה ביותר. בשום צורה ואופן, הם לא מסוגלים לכסות את ריבית החובות הרובצים עליהם. יש לתת את הדעת על כך, אם מדינת-ישראל רוצה שיהיה אתר כזה, שיהיה לבן ושאנו נוכל להשתעשע גם בלבן. איננו יכולים להטיל זאת על מספר משפחות שיושבות שם בהר חרמון.

האוצר נותן עצה שהם יורידו מחירים. אני בעד. אבל ליהודים האלה יש מנהג מגונה אחד, שהם רוצים להתקיים, אם לא בכבוד כמו בתל-אביב, אז ב-30% פחות מאשר בתל-אביב. גם אנו נתנו להם עצות כאלו, להוריד מחירים, אבל אנו נשמח אם גם האוצר יבוא לשם ויבדוק זאת.

באשר לגוש קטיף - מדינת-ישראל החליטה להושיב יהודים באזור קטיף. אנו יודעים, שחלק מאמצעי היצור באזור קטיף (כאשר אנו נמצאים שם קצת בקשיים בייצוא תוצרת חקלאית, לא משום שאנו לא יודעים לגדל תוצרת חקלאית, חלילה, להפך, אנו יודעים לגדל תוצרת טובה ויפה, אלא שהשווקים לא תמיד

מלווים (אותנו) צריכים להיות מתיירות. יש שם ים. יש לנצל שם פוטנציאל תיירות דתית - יש שם ישובים דתיים וכו'.

אני שמעתי מנציגי המשרד כי היה יזם. העניין עם אותו יזם לא הסתדר. מה אנו חושבים לעשות באזור זה, ואיך בכל זאת אנו חושבים לפתח תיירות ולהכניס את ענף התיירות בחוף קטיף לרצועת-עזה, כחלק מאמצעי הייצור, כדי להביא יהודים לאזור גדול לא יהודי זה, שצריכים לשבת שם יהודים. אם תהיה לשם תנועת תיירות, כבר הרווחנו. אם לא, התושבים שם יסתגרו בתוך גטו בלי תנועה, בלי חיים וכו', וכו'.

לכן, מה עשה עד עכשיו משרד התיירות? האם הוא בותן לקטיף אותה חשיבות כפי שהוא בותן לטיילת בתל-אביב?

שאלה אחרונה בקשר ליהודה ושומרון - שמחתי לשמוע, שבקרית-ארבע יש מלון, שהוא בינתיים לא ריווחי, אבל בקווה שהוא יהיה ריווחי. טוב שהוא ישנו. להתיישבות שהוקמה ע"י ממשלת ישראל, אין אמצעי יצור חקלאיים. אנו יודעים שהחקלאות שם נגמרה. האנשים שישבו שם קודם, לפני ששחררנו את השטחים האלה, ניצלו שם את הקרקע והמים. בכל זאת, הוחלט להעלות כ-100 ישובים ליהודה ושומרון. קיומם של כמעט כל הישובים אלה הוא מתעשייה ותיירות. אלה הם שני הענפים שניתן לנצל ביהודה ושומרון. אני חושב, שלפחות רבע מהאוכלוסיה שתהיה ביהודה ושומרון צריכה להתפרנס מתיירות. איזו תשתית אנו מכינים לכך? הישובים האלה הם לא רק כלכלה, אלא בטחון. כבטחון צריך לתת להם קיום. אם לא זה, אז בצורה אחרת.

איך המשרד שממונה על פיתוח האמצעים חושב ללכת באופן יותר חזק מבחינת פיתוחם.

גם לבני יש מעין סקר באשר לביצוע התיירות.
 ביהודה ושומרון, היום, חלק גדול מאוד מהיהודים שיושבים הם דתיים, בהתחשב עם
 הפוטנציאל של היהדות הדתית שישנה ברחבי העולם, שמוכנה לבוא לארץ, להתארח
 לתקופות שונות, צריך לפתח שם את התשתית הזאת, כדי למכור את הארץ גם לאנשים
 אלה, שירצו לבוא להתארח ביהודה ושומרון בגלל זה שמדובר ביהודה ושומרון, בזכות
 אבות.

אם אקבל תשובות על כל הנושאים שהעלאתי ונצליח
 לסגור אותם יחד עם הגורמים האחרים, הרי לאחר ישיבה זאת והישיבה הבאה, שאליה
 יבוא השר, נוכל גם להתקדם.

השר מ. ציפורי:

הנושא בהחלט חשוב. אני רוצה להתייחס רק לפינה
 אחת - צפון ים המלח. אבות ההתיישבות היהודית ואבות פיתוח הארץ, לא במקרה, ראו
 את צפון ים-המלח. הסטורית, היו שם אתרי התיירות הראשונים שמדינת-ישראל פיתחה.
 הם היו מאוד ריווחיים והביאו את שם ישראל בכל העולם. מעבר לזה, הפינה הזאת של
 גוש יריחו היא אחד האזורים העשירים באתרים הסטוריים. מעבר לזה, ישנה בעיה
 יותר חשובה - שזה השער והפתח הקצר לירושלים, שחשוב שיהיה שם ישוב יהודי צפוף.
 יש שם פוטנציאל אדיר, גם מבחינת מעיינות מרפא, גם מבחינת הסטוריה וגם מרחקים.
 הלא, סה"כ, את עין-בוקק וכל החלק ההוא פיתחו מחוסר ברירה, משום שהיינו מנותקים
 מהאזור הזה.

לכן, מכל האתרים בארץ, עליהם משרד התיירות
 דיבר, יש למקום הזה עדיפות ראשונה, מכל הבחינות שאתה רוצה, כולל מכירת ירקות
 לבתי המלון מהישובים בבקעה. לכן, בגישה זאת צריך לגשת לזה. אינני יודע מהן
 העדיפויות שהם קבעו, אבל הועדה הזו צריכה להמליץ, שצפון ים-המלח יהיה בעדיפות
 ראשונה, בהשקעות גדולות, כשאני בטוח, שאפשר למצוא שם משקיעים פרטיים, שישקיעו

שם הון עצום.

מר י. דקל:

ראשית, המפעלים שהוזכרו כאן לביצוע, הם למעשה מפעלים של ישובים בודדים. כלומר, אם מדובר על הרודיון - תקוע תיסמך עליו. ארמון החשמונאים - יריחו תסמך עליו. שכחו להזכיר פה, שהתחלנו לפתח את אתר סוסיא, את בית הכנסת ומה שמסביב - שם גם כן מספר יהודים יוכלו להתפרנס.

פה, אני רוצה לדעת, האם הבינותי נכון - כשדיברו על צפון הכנרת, נאמרת שאושרו שם שני מפעלים - חוף כינר וחוף גולן. אני שמח לשמוע, שסוף, סוף, המפעלים האלה אושרו. כי הישובים התרוצצו זמן ממושך, ואם סוף, סוף, נציג משרד התירות מודיע שהמפעלים האלה אושרו, אני אצא מכאן ואכתוב לישובים מכתב, שהנה, הודיעו בועדת השרים לענייני התישבות, שהמפעלים אושרו.

השר מ. ציפורי:

עדיף שהם יכתבו את המכתב.

מר י. דקל:

לא, לא, אני אכתוב.

בקשר לחוף קטיף, אני מקווה ששמעתי דבר דומה. הבעיה, מי יבוא שם בתור שותף עם המתישבים, לא צריכה לעכב את התחלת העבודה בפרוייקט.

במה שנוגע לצפון ים-המלח, זה נושא פרטיקולארי, שעליו אני רוצה להציע לוועדה גיבוש מדיניות כוללת. מבלי להתייחס כרגע לשאלה, האם צפון ים-המלח קודם לדרום ים-המלח או לא, הדברים נאמרו פה באופן החלטי, מספיק, ומבחינתנו, מקובל שצריך להתחיל לעבוד.

השאלה העקרונית, שעומדת להכרעה בצפון ים-המלח, היום, והיא נכונה לצפון הכנרת ועוד אזורים בארץ, היא השאלה האם אמצעי היצור, ששמו - ניצול משאבי הטבע לתיירות, לפי חלוקתם המקומית והאזורית, הם, ראשית חכמה, למתיישבים שגרים במקום. כי אני ממליץ לאמץ את המדיניות הזאת. גם הועדה הנכבדה, שמינה בשעתו ראש הממשלה, שידועה בשם ועדת פוהריליס לבקעת הירדן, שהגישה את המלצותיה לראש הממשלה - והיום וידאתי זאת בשיחה עם ראש הממשלה - המליצה בדו"ח שלה, שהפיתוח של התיירות בצפון ים-המלח, ייועד, בראש וראשונה, כפי שאמר פה אורי בראון, לפרנסתם ותעסוקתם של מתיישבי האזור. כאשר מתיישבי האזור, לצורך זה, הם גם מתיישבי הבקעה וגם מתיישבי שני צידי הכביש - אם זה מצפה יריחו, מישור אדומים ומי שיושב לאורך הכביש. האזור הוא גם לצרכי הישובים המשפחתיים וגם לצרכי הישובים הקיבוציים. לגבי כל האזור הנרחב הזה, צריך שיהיה מוסכם, שלהם יש זכות קדימה. הם גרים שם, החקלאות שישנה יכולה לפרנס איקס מתיישבים, אנו רוצים איקס פלוס הרבה, אז בשביל שיהיו עוד הרבה מעל האיקס, צריך לאפשר להם להתגדר בתחומים מקומיים, שאפשר לפתח במקום. פיתוח התיירות בצפון ים-המלח, זו אחת האפשרויות.

דוגמא אחרת שדיברו עליה - אתר הצליינות באזור הטבילה של יוחנן המטביל. זו דוגמא נפלאה. זה אתר של יהודים אין איתו קשר חוץ מאשר להתפרנס ממנו. פה צריך להקים מתקן, שיאפשר שרותים נאותים, עם רמה מתקבלת על הדעת, כדי שמתיישבי המקום יוכלו להתפרנס ממנו.

אני ממליץ, שהועדה תאמץ את הכלל הזה. הוא טוב לכל אזור, לא רק לאזור המסויים הזה. לכל אזורי ההתישבות המרוחקים. כלומר, שאמצעי היצור שאינם שייכים לחקלאות, יחשבו, מבחינת ניצול קרקע, מים וטבע לקיט, כמו חקלאות ויהיו, בראש וראשונה, מיועדים עבור מתיישבי האזור.

מר ר. וייץ:

אני בטוח, שכולכם זוכרים, שכל הדיונים שאנו דנים חייבים להביא בחשבון את המצב הכלכלי והכספי שבו המדינה נמצאת ואת ההשפעה שתהיה לכך השנה, ובוודאי בעוד שנה או שנתיים, בעתיד. נקווה, שרק בעוד שנה או שנתיים. מכך, אני מסיק כמה מסקנות מעשיות, גם לגבי הדיון בנושא שמדובר פה.

עד כה, בהגבו לעשות סקרים ולהשקיע השקעות, עד כמה שאפשר במפוזר, ובצדק. אבל התוצאה היתה, שרוב ההשקעות הציבוריות - של הממשלה, של הסוכנות וכו', וכו', היו בהנחת תשתיות, כאשר בהרבה מקומות נתקענו בתשתית, ללא אפשרות להגשים את מה שנותנת התשתית מבחינת ההכנסה. אסור להמשיך ללכת כך, בכל אופן, לא בעתיד הקרוב.

לכן, אציע כאן שתי הצעות, שאחת מהן, בוודאי, תתפלאו לשמוע, אבל אני חושב, שהגיע המועד לחשוב על זה. ההצעה הראשונה אומרת - הבה נמליץ להתרכז במקום אחד, שהתוצר שלו, שהתוצאות שלו, יהיו האפקטיביות ביותר, הן מהבחינה ההתיישבותית והן מהבחינה הכלכלית. אני חושב, שהמקום הזה הוא צפון ים המלח. אם נרכז את הדברים בצפון ים-המלח ונשתדל לעבור מעבר למה שדרוש בתשתיות ובפתיחה וניכנס לגורמי היצור עצמם - ולא נתפשט למקומות אחרים - כי לא יהיה לנו תקציב, האלה, נמשיך בכסף קטן לעשות דברים, שאלה שיש להם כסף קטן, אסור להם לעשות, אז אני מציע לבדוק זאת בדיקה מלאה.

ההצעה השנייה - אני מסכים עם מה שיהודה אמר פה, שהעיקר צריך להיות מופנה למתיישבים, אבל פרושו של דבר, השקעות שכולן ממוצא ציבורי...

מר י. דקל:

לא, אפשר לחפש שותפויות.

מר ר. וייץ:

זאת כאשר השותפויות בצד הציבורי תקטנה. אני כבר היום חשים בכך. אני מבין, שמת יוהודה הלכו היום לראש הממשלה לקבול על כך, אבל מה יכול לעשות ראש הממשלה, הלא גם ידיו כבולות. כיסיו ריקים. אין ככיסים ריקים לכבול ידיים. (אני לא רוצה לדבר על רגלים, עוד נגיע גם לזה, אני חושש.). לכן, אני מציע לעצמנו, לועדה הנכבדה הזאת, למתיישבים, שישמעו מכאן, לחפש צורות חדשות של שותפויות עם הון פרטי, אבל בתנאי שנשמור על עבודה עיברית. זה הדבר היחיד שמתנופף בפני. זה יהיה אפשרי, ברגע שתתחיל אבטלה, והיא תבוא, כולנו יודעים זאת, לא יועיל דבר, אז הבה נתכונן לכך. לכן, בשטח זה, הבה נסיק את המסקנות שמתבקשות מהמצב שבו אנו נמצאים. תודה רבה.

ח"כ ח. פורת:

כל הכבוד לדבריו של רענן, אבל אני בזכר כאן בדברים שסיפרו על ספיר המנוח, שכשהציעו שיעברו מ-6 ימי עבודה ל-5 ימי עבודה, הוא אמר - "למה מ-5, שיתחילו מיום אחד.".

אני רוצה להפר קצת את האידיליה עם אנשי משרד התיירות. אני רואה את הדף של החברה הממשלתית לתיירות - פרוייקטים תיירותיים ביהודה ושומרון, בהם שותף משרד התעשייה והמסחר. יש פה מספר פרוייקטים. האחד - ההרודיון - בסוף הפרוט כתוב: "טרם נקבע תקציב לפיתוח של החמ"ת האתר הזה." שנים - ארמונות החשמונאים ביריחו - בשורה האחרונה כתוב - "טרם נקבע תקציב לפתוח האטרקציה הארכיאולוגית באזור. שלוש - נבי=סמואל - בשורה האחרונה - "טרם נקבע תקציב לפתוח אתר זה לתמ"ת.".

ז"א, רענן, זה לא שיש פה פיזור על כמה פרויקטים, אלא מבחינת שותפות של משרד התעשיה ומשרד התיירות אין פה שותפות ממשית באף אתר. אז הרי זה לא די להגיש הצעה עם תכנית כוללת. תכנית כזאת ישנה גם בחטיבה ובכל מיני מקומות. השאלה היא פה - איפה השותפות הממשית. אני מוכרח לומר, עם כל הכאב שבדבר, שהדבר הזה מצביע על הגישה ועל היחס הכללי לאזור הזה של יהודה ושומרון, גם בהיבט הלאומי - מדיני וגם בהיבט הכלכלי, כי אין לי ספק, שאתרים כאלו, כמו הרודיון, יש בהם פוטנציאל של תיירים בהיקף עצום. כלומר, איננו מדברים פה רק על דברים שהם מנקודת מבט אידיאליסטית. לכן, אני חושב, שמכאן צריכה לצאת קריאה למשרד התיירות, לשינוי גישה בנושא זה.

הערה קטנה באשר לנושא ארמונות החשמונאים - ואני אומר את הדברים האלה על-יסוד סיור שערכנו במקום אתמול. אני חושב, שלגבי המקום עצמו, אם מדובר על פיתוח של האטרקציה הארכיאולוגית באזור, שהיא באמת משמעותית מאוד - אפשר לשלב אותו עם פרויקט של תיירות, שבאמת בא להחליף את מה שהיה ביריחו בעבר. אני חושב, שהמלצה בכיוון זה תסייע מאוד למימוש הדברים הלכה למעשה.

השר מ. ציפורי:

יש להטיל עליהם להציג בפעם הבאה את התקציב.

מר א. רונן:

בהקשר להערה, שתקציב הפיתוח של משרד התיירות הולך לתל-אביב, אני רוצה להזכיר, שרוב תקציב הפיתוח, מבחינת תשתית אזורי התיירות, הולך אך ורק לאזורי פיתוח - אילת, ים-המלח, טבריה. למשל, בטבריה - אם בכל מקום אנו מנסים ללכת על 50% - 50% מבחינת התקציב, בטבריה, בגלל הבעיה של העיר, אנו מממנים 100% מהתקציב.

כאן צריך לזכור דבר אחד - אפשר לדבר על הרבה דברים, אבל סה"כ התקציב של משרד התיירות לתשתית מסתכם ב-400 מליון שקל. הצעת האוצר לשנת 5-1984 היא להגיע ל-250 מליון שקל. כלומר, עם תקציב כזה, המשרד אינו יכול ללכת לשום מקום. שר התיירות דורש, אך עדיין אין הסכמה של האוצר לכך, להשאר בתחום 400 מליון שקל. עד היום הזה אין הסכמה, לכן איננו יכולים להגיע לחלוקה. בסכומים כל כך מצחיקים, כאשר מתייחסים לתכנית אב לתיירות, מדובר, כל שנה, על מליונים של דולארים - והם אינם קיימים.

אשר לחרמון - למעשה היחיד, שבשנים האחרונות תרם את תרומתו זה משרד התיירות. משרד התיירות השתתף במימון של 40 מליון שקל, לפני שנתיים, בפיתוח הנוסף של אתר החרמון. כרגע הנושא נמצא בבדיקה של רואה-חשבון מטעם חברת-בת של משרד התיירות, כיוון שבאמר לנו שהחלק של הסוכנות - ועל זה יש ויכוח - לא קיים.

אנו רוצים להגיע למצב, שהמדינה, קרי האוצר, לצורך זה, יכיר בחרמון כאתר כזה, שיקבל לפחות כמו אתר תעשייתי, כלומר, 30% מענק. לצורך זה, אנו צריכים לקבל נתונים כלכליים, כדי להביא את הנושא לכלל סיכום. בשלב זה, האוצר מתנגד לנושא זה.

לגבי קטיף ויתר הנושאים - משרד התיירות מפנה יזמים פרטיים להתיישבות, לפי הכלל, שבחלק של הון עצמי ישתתף גם הון פרטי, כאשר הפרוייקט יופעל על-ידי המתיישבים. אני הפניתי לאנשי קטיף לא רק יזם אחד, אלא הרבה יזמים. בשלב זה, זה לא נתן פרי.

אני רוצה לציין, שגם מעמנואל יש פניה להקים מלון. זה נמצא בבדיקה ראשונית אצלנו.

איני רוצה שנצא בהרגשה, שאישרנו שני פרוייקטים בצפון מזרח הכנרת. עוד לא אישרנו אותם. אנו עובדים עפ"י הנחיות הנקבעות גם ע"י האוצר. משרד התיירות לא יכול לתת אלא הלוואות. הלוואות אינו יכול לתת, אלא לאחר אישור של מרכז ההשקעות. מרכז ההשקעות זה לא כמו משרד החקלאות ולא כמו משרד התעשייה, אינו כפוף לאותו משרד אלא למשרד אחר.

מר מ. דקל:

אנו, במשרד החקלאות, מוכנים להתחלף.

מר א. רובן:

יכול להיות, שבמרכז ההשקעות, למשרד החקלאות יש נציג שיכול להצביע על פרוייקטים תיירותיים, אני לא יכול להצביע על פרוייקטים של משרד החקלאות.

אני חוזר ומדגיש, שאנו חיים בעידן של קיצוץ דרסטי בפיתוח, שיפגע בכל אותם הדברים שדיברנו עליהם. אפילו אם יקבלו אישור, אינני יודע האם יש לנו כיסוי תקציבי כדי לממן את אותם הדברים, שעליהם דיברנו עד עכשיו.

השר י. נאמן:

תודה, אני רוצה לסכם. אמנה מספר נקודות. ראשית, אנו מברכים על קיומה של התכנית. אני רוצה להעיר...

השר מ. ציפורי:

זה מסמך ועדיין לא תכנית.

השר י. נאמן:

נקרא לזה - קדם תכנית.

השר מ: ציפורי:

יובל, כאשר מדובר בתכנית, היא צריכה לענות על

השאלה - מה יעשה, מתי ובכמה כסף? אם לא, זה מסמך.

השר י: נאמן:

זו תכנית, היא נשזרת בתכנית האב לפיתוח

התיירות, שהיא תכנית מפורטת. היא אמנם לא עונה על מה ששר התקשורת אמר, כי היא במסגרת של תכנון ולא של ביצוע. אלה מגמות. היא נשזרת בתכנית האב ליהודה ושומרון, שעובדה ע"י המחלקה להתיישבות, ההסתדרות הציונית, משרד החקלאות - כל הגורמים הטובים שמפתחים את ארץ-ישראל. בהזדמנות זאת, אני רוצה להעיר לגבי התכנית הזאת, כי היא באמת תכנית, שרואה את התמונה בסוף התהליך ולא מדברת על השלבים ועל מועדי הביצוע, כפי ששר התקשורת העלה זאת עכשיו. חשוב להדגיש זאת מבחינה אחת, שנוכחתי בה כאן. למשל, בתכנית זאת יש שטחי תעשיה לתעשיה ערבית. לית-מאן-דה-פליג, שבסוף התהליך, נצטרך בהחלטה לתת גם לאוכלוסיה הערבית בשכם ובמקומות אחרים לפתח אזורי תעשיה וכו', אבל יש פה בעיה של הפור שצריך לתת. אנו עוד לא שם והם כבר שם. יש פור מסויים שצריך לתת אותו להתיישבות היהודית ושמכחינתו, כאשר התכנית הזאת תפורט לשלבים, חשוב מאוד יהיה, קודם כל, להגיע לאותם 100 אלף יהודים, שבהם מדובר בתכנית הזאת. טוב שהוקצו או סומנו שטחים גם לכלל האוכלוסיה, אבל זה צריך לבוא רק בשלב הבא ולא הייתי רוצה שזה יהפוך להיות חלק מתכנית מאושרת לביצוע היום.

עכשיו, לגבי ההערות שהושמעו לגבי התקציב - אנו

רושמים לפנינו, שבאמת, בתקציב הפיתוח של משרד התיירות, הסכומים ליהודה ושומרון, כנראה, היו קטנים ביותר או אפסיים. אנו ממליצים, על-דעת חברי הועדה הזאת, שגם במסגרת תקציב משרד התיירות, קטן ככל שיהיה, חלקה של ההתיישבות מעבר

לקו הירוק, יהיה חלק גדול ככל האפשר. אנו מאוד בעד זה.

נקודה שלישית, שרציתי להוסיף אותה לרקע הכללי - משרד המדע והפיתוח, הקצה השנה מאמץ ניכר לעבודה ארכיאולוגית מעבר לקו הירוק. גם לא מעבר לקו הירוק, אבל במיוחד מעבר לקו הירוק. הועדה שעסקה בבחירת האתרים, שכללה אנשים כמו פרופסור בירן ואחרים, היה בה גם ייצוג של גורמי הפיתוח, כדי שהאתרים שיבחרו יהיו כאלו, שמשרד התיירות יוכל לבנות עליהם, אח"כ. כלומר, שנושא התיירות יוכל להנות מהם. מבחינה זאת, יש היום עבודה בגמלה, בארמונות החשמונאים, בסרטבה, ביתר, בהר עיבל, בהרודיון, בשילה ובסוסיא.

רשמנו לפנינו את הצעת סגן שר החקלאות. אני חושב, שהועדה, בהחלט רואה אותה כהמלצה שלנו, שכאשר מדובר בשטחים שמעבר לקו הירוק, שהם שטחי פיתוח בעומק ובמרחקים, בעדיפות, שמה שחל על תעשיה, יחול גם על תיירות, מבחינת ההקלות הכלכליות שקשורות בקרקע, מחיר הקרקע ודברים אחרים.

מר י. דקל:

צריך להביא זאת לוועדת השרים לענייני כלכלה.

השר י. נאמן:

בסדר. ההמלצה שלנו היא, שזה יהיה כך. זו

ההמלצה שלנו.

הגב' פ. אלבק:

לא, זה צריך לבוא לוועדה הזאת, לוועדת שרים

לענייני התישבות. זה שטח שמעבר לקו הירוק.

השר י. נאמן:

אם כן, ההמלצה לכלול פיתוח תיירותי כאילו שהוא תעשייתי. כלומר, כל מה שחל על הפיתוח התעשייתי, יחול גם על התיירותי.

אני עובר לכמה דברים, שקשורים עדיין לעקרונות. צריך שמה שנאמר עכשיו, יענה חלקית על מה שהציע כאן רענן באשר לחלקה של היוזמה הפרטית וההשתלבות עם היוזמה הפרטית בתוך כל הענין הזה, על החשיבות לתושבי המקום ולישובים. זה כללית, כהמלצה.

עכשיו, רשמנו לנו את ההצעה שבאה מצדדים שונים כאן על עדיפות גבוהה לנושא של צפון ים המלח לטובת הישובים באזור. אני חושב, שיש פה בעיה, כנראה, של אוכלוסית ישובים בדרום ים-המלח, שהיו בהחלטה בעדיפויותיה של מדינת-ישראל, לפני 20 שנה. הם היום מבוססים יפה. אבל הם חייבים גם לתרום את האבהות או האמהות שלהם להתיישבות בצפון ים המלח, מתבחינה הזאת ולהביא בחשבון, שחייבים גם היום לתת את העדיפות להתיישבות הזאת בבקעת הירדן ובכיכר יריחו. יש להדגיש את זה. אני מבין, שיש פה בעיות של אנטרסים וכו',

מר מ. דרובלס:

אפשר אולי להוסיף תיקון בנושא זה - שהועדה רוצה שאמצעי היצור הנמצאים בצפון ים-המלח יותאמו למתיישבים באזור.

מר ע. לוינסקי:

לגבי התאמת התנאים לתנאי התעשיה, למה זה תעשיה?

הגב' פ. אלבק:

אני סביר זאת - הקרקע שייכת למערכת הבטחון. במידה ומדובר על כך שיקצו את הקרקע בתשלום של 5% במקום 40% או 80%, לשם כך

צריך החלטה של הועדה זאת, לביצוע של מערכת הבטחון, שלה שייכת הקרקע, לא של מינהל מקרקעי ישראל.

לגבי משאבים נוספים שצריך, נשאלת השאלה מי הגוף

שצריך לספק אותם.

מר ע. לוינסקי:

לאחר ההסבר ששמעתי לגבי הסמכויות - היות, ובסופו של דבר, מדובר בפעולות כלכליות, אין שום תקוה להצהרות, אלא אם זה גם יורד, לכן רצוי שתהיה המלצה של הועדה, שידונו בגופים שצריך, על התאמת התנאים של ההלוואות הממלכתיות למענקים וכו'. אחרת אלו דיבורים.

השר י. נאמן:

יש דברים שהם בסמכותנו ממש - זה לגבי הקרקע. יש דברים, שבהם זו תהיה המלצה ומישהו אחר יצטרך להמשיך את הטיפול. אני מקבל את זה.

אני רוצה להוסיף רק עוד נקודה אחת לגבי המסמך שהוגש כאן. אני חושב, שיש מקום לכך, שהוא יהיה יותר יומרני. נדמה לי, שקו ההתחלה כאן עדיין יותר מתאים להלך רוח מלפני מספר שנים ויש היום טעם להסתכל מחדש, להרחיב את התכנית ולכלול עוד נושאים. זה כהערה כללית למשרד התיירות. אני מציע, שיחד עם המועצות, תראו, באיזו מידה, ניתן לעשות את התכנית רחבה יותר ומעמיקה יותר. תודה רבה לנציגי משרד התיירות.

הת/15. ההתישבות בגליל: - מדיניות הרחבה והקמת יישובים חדשים

הת/16. פי-נר - ישוב בגליל

השר י. נאמן:

אנו עוברים לנושא הגליל. רענן וייץ עזב, אבל הוא ביקש בשעתו שהדיון יעשה. היום אנו נדון בנושא זה. הוא יודע שנדון בזה היום. הוא עזב מסיבות משפחתיות.

מר י. מרגלית:

כנקודת מוצא, אני רוצה לומר, שההצעה שמוגשת לוועדת הנכבדה הזאת היא גם על דעתו, באשר נציגי המוסד שלו היו שותפים להצעת ההחלטה.

השר י. נאמן:

נכון. הוא אמר לי שהיא על דעתו.

מר י. מרגלית:

הוועדה הנכבדה הזאת הפעילה צוות בין-משרדי כדי להציע לה עקרונות להרחבת ההתיישבות באזורים הכפריים בגליל, על-מנת לתגברם ולחזקם. הצוות הבין-משרדי כלל בתוכו את נציגי המחלקה להתיישבות והקרן-הקיימת לישראל, נציגי משרד החקלאות, האוצר ומשרד הבינוי והשיכון.

הצעת ההחלטה שמוגשת כאן, התבססה על מספר עקרונות, שהצוות הציב לעצמו, בתשובה לשאלה: מהם העקרונות שבדעתנו להציע ומהם הצרכים המתבקשים לגבי עידוד הפעולה הזאת בגליל. היעדים הם למעשה שניים: שמירת האיזון הדמוגרפי בגליל ושמירת קרקעות המדינה.

על-דעת כל חברי הצוות הוסכם, שהאיזון הדמוגרפי יכול להעשות וצריך שיעשה, באמצעות הישובים העירוניים. זוהי הדרך היחידה והעיקרית לשמירה על האיזון הדמוגרפי. מובן, שלתרום לנושא הזה יכולה גם הגברת

ההתישבות בישובים הכפריים.

הסעיף השני היה - שמירה על קרקעות המדינה. בחומר שהוגש לכם, אגב, ישנה גם מפה, שאליה תוכלו להתייחס בהיבטים של חבלי הארץ השונים, בתחום הגליל, שהתייחסנו אליהם במסקנות הועדה. (יש לפניכם שני מסמכים, מסמך אחד, הכרוך בפלסטיק, זו הצעת ההחלטה. השני - מסמך מכורך, שזו אינפורמציה של המחלקה להתישבות על הפעולות להקמת המצפים בגליל. היא אינה קשורה עם הצעת ההחלטה).

כאמור, השמירה על קרקעות המדינה צריכה להעשות בצורות מגוונות - אם זה על ידי יעור, על-ידי גידור, שמירה. כאשר באזורים מבודדים, שאין בהם התישבות בישובים עירוניים קיימים, תישקל אפשרות של הקמת ישובים כפריים באזורים שאינם ברי תחרות למה שקיים.

אזור הגליל חולק לחבלי משנה, כאשר יש התייחסות לכל חבל וחבל והצוות, ברובו, הגיעה למסקנות האחידות הבאות:

(מכאן רשמה ז.ת.)

(עד כאן רשמה ל.ד. - מכאן ז.ת.)

איזור הגליל מחולק לחבלי משנה, כשיש התייחסות לכל חבל וחבל והצוות, ברובו, הגיע למסקנות האחידות הבאות: באיזור שגב, מוצע לתגבר את הישובים הקיימים ע"י תוספת אוכלוסיה. כדי ליצור אפשרות של חבירה בין שגב וצלמון, מוצע לאתר ישובים חדשים על ציר יודפת-הררית. בין היתר, כבר אישרה ועדה זו את הקמת אבטליון, כחלק מהתכנית. כמוכן, מוצע לתגבר באמצעי יצור את הישובים הקיימים, על מנת שתהיה להם אפשרות קיום באיזור.

איזור נחל ציפורי חולק, למעשה, לשני חלקים:

החלק המזרחי, שבו יש מקום לתגבר את ההתישבות היהודית ומוצע להקים פה ישוב קהילתי, אלה, שאושר כבר ע"י ועדה נכבדה זו. את האיזור המערבי של נחל ציפורי מוצע לראות כחלק המטרופוליטני של איזור חיפה. אני רואה לנכון לציין כאן, שהרזרבות הקרקעיות לבניה יזומה באיזור המטרופוליטני של חיפה, הולכות ואוזלות. ישנה תכנית משותפת של המינהל ומשרד הבינוי לתכנן איזור זה ולבנות אותו, על מנת שישמש כרזרבה הקרקעית של היוזמה הממשלתית, לבנית שכונות מגורים וישובי מגורים, בעלי אופי עירוני, כחלק מתוך המטרופולין. במסגרת התכנית הזאת, הכוונה לשלב גם את היוזמות להפניית עולים לאיזור זה, שהיו לגבי הישוב פי-נר.

באיזור הר-טורען, הכוונה לאתר מקום לישוב נוסף,

בהיותו איזור בעל חשיבות התישבותית.

לגבי איזור תפן, אנו מציעים לראותו כאיזור בעל

חשיבות התישבותית ולחזק בו את הקיים. זה כולל את הר-חלוץ, שאושר ע"י הועדה.

איזור הגליל המזרחי, מוצע לראות בו איזור בעל

חשיבות התישבותית גבוהה ולחזק את הקיים.

איזור גוש צלמון, מומלץ לראותו כאיזור בעל

חשיבות התישבותית ולחזק בו את הקיים.

זו ההמסקנה, שאליה הגיע הצוות, תוך התיחסות למה

שקיים בשטח ולפעולות הנדרשות לביצוע בתוך השטח.

אני רואה לנכון לציין, שבהמשך להחלטה זו,

שנתקבלה ע"י כל חברי הועדה, הוצעו שתי תוספות. תוספת אחת, ע"י נציג משרד

החקלאות, שלדעתו פעולות אלה אינן מספיקות לאכלוס מאסיבי בגליל והם מציעים שתי הצעות: האחת המתייחסת למכירת קרקעות מדינה והשניה, המתייחסת להקמת ישוב בגבעת שעל. תוספת שניה של נציג המחלקה להתישבות, המבקשת להקים ישוב קהילתי לשתי קבוצות עולים בפי-נר.

עמדת משרד הבינוי לגבי התוספות האלה הינה, שמאחר והתוספות האלה אינן עולות בקנה אחד עם העקרונות, שאושרו ונקבעו ע"י הועדה והן סותרות אותם, אין לקבל אותן. יותר מזה, באשר לפי-נר, שר הבינוי סבור, שקבוצות אלה צריכות להשתלב בבינוי, שיעשה במשותף ע"י המינהל ומשרד הבינוי, כחלק מתוך הישוב העירוני ואין מקום להקים ישוב קהילתי.

אלה הם עיקרי ההצעה והייתי מציע לועדה, שתאמץ אותם, באשר הם נתקבלו ע"י נציגים בין-משרדיים, הכוללים גם את המחלקה להתישבות, את האוצר, את משרד החקלאות, את משרד הבינוי ואת קק"ל.

השר י. נאמן:

לפני שאני פותח את הדיון, אני רוצה להוסיף שתי

הערות.

ראשית, רענן - לפני שעזב - השאיר לי פתק, שבו הוא כותב: "אני תומך בהצעת ההחלטה בנושא הגליל, כפי שנוסחה ע"י יהודה דקל ונציג משרד הבינוי".

שנית, אני רוצה לומר, שטוב שנדע, שהממשלה מינחה מתאם לפעילותה בגליל, אשר שמו משה לרר והוא נמצא פה אתנו וחשוב שהדברים יתואמו אתו.

סגן השר מ. דקל:

אני רוצה לתקן את הצעת ההחלטה ובמקום "תהיה אפשרות של מכירת קרקעות ע"י המינהל", צריך להיות "...של הקצאת קרקעות ע"י המינהל". כי יש הבדל מהותי בין מכירה להקצאה.

לגבי הנושא עצמו, אני רוצה לומר, שתכנית זו היתה יכולה להיות טובה אולי לפני 3-4 שנים. לפי עניות דעתי, לאור השינויים שאנו רוצים שיחולו בגליל, תכנית זו אינה עונה על הצרכים.

אני רוצה להזכיר היסטורית, שתכנית המצפים באה להשיג שתי מטרות: בעית שמירת קרקע הלאום ולפי דעתי, מטרה זו הושגה ע"י האמצעי השני, שהוא נוכחות בשטח. לא אכנס כרגע לביתוח בעית אכלוס המצפים. בתחילה, המצפים היו מיועדים להיות ישובים קטנים. לפי הכרת השטח, מבחינה התישבותית-דמוגרפית, המצפים אינם ההישג הגדול ביותר.

למדינת ישראל יש היום מאגר גדול, יחסית, של יהודים הגרים בחיפה ובקריות, באיזור צפוף ביותר. לפי הקביעה של משרד הבינוי, כפי שמופיעה במסמך, צריך לפתח את איזור פי-הנר, או בושמת, כאיזור אורבני של חיפה ובצדק, כי לחיפה אין לאן להתפתח. איזור הפיתוח הטבעי ביותר של חיפה הוא מזרחה לקריות ובמורדות המערביים של הרי הגליל. אם בצורה שרירותית אקבע זאת לשלב א', הייתי אומר, שהאיזור המתחיל מנהריה עד מעלות, דרומה עד נצרת וחזרה לחיפה, הוא האיזור הפוטנציאלי הטוב ביותר, כדי להעביר יהודים במינימום השקעות ממשלתיות. זה המושג, שבו אנו משתמשים לפעמים, של ההתישבות הזוחלת. ע"י זה מוקמת שם שרשרת ישובים, שאינם ישובים קטנים קהילתיים ואינם מבוססים על ועדת קבלה, כשכל ישוב כזה יכול להגיע ל-400-200 משפחות ו-10 ק"מ לידו יקום הישוב השני והשלישי. אחר כך, לא רק שתהווה אינטרקציה בין עיירות הפיתוח לבין אותם הישובים, אלא זו אינטגרציה מושלמת.

כאשר מדינת ישראל מקימה היום את תמרת ואת אלוט,
 ישובים אלה עוזרים למגדל העמק. ע"י זה אנו מקרבים את האוכלוסיה דוקא לאיזורי
 הפיתוח ומפתחים אותם.

יכול להיות, שבעוד 10 שנים אפשר יהיה לדבר על
 תכנית הרבה יותר רחבה, שהגבול המערבי שלה הוא מעלות ונצרת והולכת יותר מזרחה,
 לאיזור הגדוש אוכלוסיה ערבית.

אנו מסכימים לאותם חלקים, שנתקבלו על דעת כולם.
 אך איננו מוותרים על הסתיגות, שאני מציע לרשום אותה. לפי דעתנו, זו אינה
 התכנית של עם ישראל, כפי שצריכה להיות. זו תכנית התישבות מאד מסודרת, ממוסדת
 ומבוססת על העבר, בלי פריצה מחשבתית לעתיד.

לדעתי, היינו יכולים להפוך את הגליל, במיוחד את
 הגליל המערבי, לאותו פוטנציאל התישבות, לגבי המאגר בחיפה ולגבי חלק מהאנשים,
 שאינם רוצים להתיישב ביו"ש, אך יהיו מוכנים להתיישב בגליל וע"י זה לתרום
 לגליל, מבחינה דמוגרפית, תרומה כבירה, כדי להפוך אותו לאיזור אטרקטיבי נדרש.
 לדאבוני, המשרדים עדיין לא הגיעו להכרה הזאת, אך הזמן יעשה את שלו.

אם יש תומכים להסתיגות, אשמח לשמוע. אך אני
 מבקש, שיהיה רשום, שאינני רואה בושא זה כסוף פסוק. אנו רואים תכנית זו, על
 חלקיה, כתכנית ביניים ולא כתכנית סופית.

ח"כ ח. פורת:

התכנית כפי שמוצגת לנו, לדעתי, מבליטה את חומרת
 המציאות של המצב בגליל, בלי שהיא נותנת פתרונות קונקרטיים משמעותיים לענין.

אני מסכים לדברי מיכאל, אך אפילו קודם להקמת

ישובים חדשים...

סגן השר מ. דקל:

ברשותו של חנן, אני חייב להוסיף עוד משהו. יש לנו בעית תעסוקה. דוקא החלק המערבי יכול להיות נקודת המשען התעסוקתית, בשלב א', לאיזור הקריות ובשלב ב', בפיתוח תעשיות במקום מגוריהם ואמנם, האוכלוסיה במקום היא כזאת, שיכולה לעשות זאת.

ח"כ ח. פורת:

מיכאל אמר בדיוק מה שביקשתי לומר. בענין זה, כל איזור הגליל המערבי יש מה ללמוד בו דוקא ממה שנעשה באיזור של מערב השומרון. מבחינה זו, מערב השומרון משיג את מה שנעשה במשך שנים רבות בגליל המערבי.

אולם, אני מתייחס גם למציאות הקיימת. כי המרחקים גם של ה-30-25 ק"מ, שמגיעים בהם אל הגליל המזרחי, הם אינם מרחקים כאלה, שלא מאפשרים בשלב ראשון להתבסס על תעסוקה באיזור הקריות.

אני רוצה לומר עוד משפט אחד, הקשור ב"איפה קבור הכלב". כשאני לוקח את הנתונים, אני רואה את מספר המצפים, פלוס הישובים החדשים שאושרו, בסדר גודל של כ-60. אני רואה סדר גודל ממוצע של 15 משפחות ואפילו פחות מזה. מספר משפחות מועמדות מאושרות - 175; מספר מגרשים מאושרים - 1,678. לדעתי, בנתונים האלה נמצא כל המשבר.

דיברנו על כך בישיבה הקודמת ואני הבנתי, שהיא יועדה לשקול איך הופכים את המצפים לישובים קהילתיים רציניים ומבוססים, כשאנו לא צריכים להשקיע בתשתיות חדשות, אלא לבסס על הקיים.

אני מבין, שיש פה שתי בעיות: בעיה אחת היא המסגרת החברתית הסגורה, שמכבידה על אפשרות של התרחבות ותוספת. בעיה שניה היא בעיה של פיתוח המגרשים, כשמדובר על בניה במסגרת "כנה ביתך" באיזור פיתוח א'.

לפי הבנתנו, התשובות גם ההגדרתיות, שצריכות להנתן במסגרת ועדה זו, בצרוף עיקר מאמץ ההשקעה בתחום פיתוח הקיים, יכולים לשנות באופן משמעותי מאוד את ההיקף ולתת למצפים תנופה של התישבות. על נקודה זו אינני רואה אף מלה קונקרטית, במסגרת התכנית. לפי דעתי, פה העיקר חסר.

מלה נוספת - יש כאן מקום הנקרא אשכר, שאושר משכבר הימים, של גרעין "שגיא", שהוא בעיקר של עובדי רפא"ל. מרכז התעשייה של רפא"ל נמצא באיזור עצמו, בגוש שגב. מדובר על 300 משפחות, שמתרוצצות תקופה ארוכה ויש אפשרות, שהן תבנינה ביתן בבניה מרוכזת במקום, אך דבר זה נעצר. זו דוגמא, לפי דעתי, אופיינית איך לא מיישבים את הגליל, במקום איך מיישבים את הגליל. דוגמא כזאת כמו של אשכר יכולה להיות גם במצפים נוספים, שיהפכו לישובים קהילתיים מבוססים.

מר מ. דרובלס:

הועדה, שהוקמה ע"י פורים נכבד זה, שהמחלקה להתישבות היתה שותפה לו, יחד עם ארבעה משרדים אחרים, עיבדה את המסמך הזה ואולי זו אשמתי, שהייתי צריך לראות את המסמך קודם ולהתעמק בו יותר, כי חלק מהדברים הם לפחות לא על דעתי ומבחינת האחראיות המיניסטריאלית, אני מרשה לעצמי להעיר זאת וזה יהיה על דעת המחלקה, למרות שלקחנו חלק בעיבוד המסמך, אך הדרך של המסמך אינה לפי רוחי - ואסביר זאת.

השר מ. ציפורי:

יש לי הצעה לסדר. היות ומתי אמר עתה מה שאמר,

אני מציע, שהוא ישב עם הועדה ויגיש לנו מסמך, שיהיה על דעתו.

השר י. נאמן:

הועדה עבדה על מסמך זה ארבעה חודשים ומתי כן

היה צריך להיות מעודכן.

מר מ. דרובלס:

אני אגיד את הערותי ותיקוני למסמך זה. לדעתי,

אנו כבר דנים בנושא זה יותר מדי ואפילו רשום בתוך הפרוטוקול, שתוך זמן מסוים,

נגמור זאת. לכן, אני בעד לסיים נושא זה, כולל הבהרות ותיקונים שיש.

הערה כללית - אם המסמך יאושר בצורה שהוגש, ישיג

מטרה הפוכה מזו שאנו רוצים. כולנו ליד שולחן זה רוצים, שכמה שיותר יהודים

ישבו בגליל. מסמך זה מגביל זאת, מתוך העובדה שאנו כל כך חובקים את הילד, עד

שנשפוך אותו יחד עם המים.

כשהקמנו את המצפים בגליל, לא היתה תכנית, כי אם

היינו צריכים לחכות לתכנית וללכת לפי כל הכללים, אינני יודע אם עד היום היינו

גומרים זאת והיינו רואים את 64 נקודות האור בגליל, שישנן היום. אם יש היום 64

נקודות אור בגליל, זה הודות לעובדה, שקודם כל אמרנו, שניכנס לשטח וניישב שם

יהודים. עמדנו במצב כזה, ששטח שהוא שלנו, כבעלים חוקיים לכל דבר, נתפס בצורות

אחרות.

לכן, עם כל הרצון והחובה ללכת לפי כל כללי

התכנון, קביעת עובדה התישבותית נעשית ע"י כך, שיהודי יושב על הקרקע; ואם יהודי

ישב על הקרקע וישבו 30-40 יהודים ומי שירצה, יכלול זאת במסגרת איזור

מטרופוליטני כזה או אחר, מי אומר, שאי אפשר יהיה לעשות זאת, אך קודם כל, שישבו יהודים. גם עיר, שמיועדת לחצי מיליון תושבים, צריך להתחיל ב-50 התושבים הראשונים.

מהן הערותי לתכנית? באופן כללי, את הטקטיקה אפשר לקבל, אך בואו נקבע: ראשית, אין ההתישבות הכפרית באה לפתור בעיות דמוגרפיות. ההתישבות הכפרית באה לתפוס שטח ובעיות דמוגרפיות יפתרו אך ורק באמצעות הערים ולא באמצעות הישובים. כי מי שהולך לפתור בעיות דמוגרפיות באמצעות התישבות כפרית, יבנה שכונה אחת בעיר ויקבל הרכה יותר תושבים באותה עיר, עם מחיר לגמרי אחר. אך אני חייב להחזיק את השטח ולא יכול לקבל את ההערה, שאת השטח אבטיח ע"י יעור. נכון, שהארץ תהיה יפה, אם נייצר אותה. אך אני רוצה לתפוס את השטח, באמצעות יהודים שישבו בו, גם אם זה עולה קצת יותר ביוקר. אינני מסתכל דרך החור של הגרוש, כי בבנית ארץ-ישראל לא מסתכלים על כסף. זהו בטחון והבטחון עומד מעל כל דבר אחר.

לכן, יש להמשיך לפתח ישובים כפריים, על מנת לתפוס את השטח של מדינת ישראל. אנו מתפרסים עם ישובים באיזורים הנדרשים ואנו מבטיחים את השטח, שיהיה בידינו.

הערה שניה - עם כל הכבוד להצעה בקשר לנחל ציפורי המערבי, אינני חושב, שאנו יכולים לסגור את נחל ציפורי המערבי מבחינת התישבות יהודית. לפי הצעה זו, היות ואנו רוצים לראות זאת כאיזור של חיפה-רבתי, אינני יודע מתי חיפה תרצה להגיע לשם, אך אני חושב שאני כן יודע, מתי אחרים כן יגיעו לשם. הם לא יחכו לזמן שאנחנו נתקדם לחיפה, כי ישנם אחרים שמתקדמים לכיוון אחר ואין מי שיעצור אותם.

לכן, עם כל הכבוד מבחינת חיפה-רבתי - אני מניח, שעל חיפה-רבתי אנו מדברים על לפחות כ-50 שנה - אני שואל מה יהיה בשנת 1984/85

ולא בשנות 2020. אז אם בנחל ציפורי יבואו יהודים טובים, ישקיעו מהמשאבים שלהם ומדינת ישראל תצטרך לתת תשתית, בצורה כזו או אחרת, תבוא עליהם ברכה. מבחינת תכניות שנעבד, זה יהיה מטרופולין גדול ויפה מאד. אך עד אז, בינתיים יהיו כמה יהודים שישבו, שישתלבו מחר במסגרת המטרופולין. זו הצעת בקשר לנחל ציפורי ואיננו יכולים להרשות לעצמנו לסגור את האיזור.

אם אני מדבר על נחל ציפורי, אני מבקש היום החלטה של ועדה נכבדה זו בנושא פי-נר, שבו אנו דנים כמעט שנה. הסוכנות היהודית התחייבה כלפי שתי קבוצות עולים ואנו רוצים לדעת היכן אנו עומדים. קבוצה אחת היא מדרום אמריקה, שרוצה לבוא ולהקים ישוב קהילתי בפי-נר וקבוצה שניה היא מדרום אפריקה ומאנגליה, שרוצה להקים את ה"אשכול" שלהם בפי-נר. הסכמנו ל"אשכול" שלישי, עם בני טבעון. כך יהיה הקשר בין עולים מדרום אמריקה, עולים אנגלו-סכסיים וישראלים וביחד, מתוכנן ישוב של כ-500 יחידות.

סגן השר מ. דקל:

לגרעין פי-נר יש 230 חברים.

מר מ. דרובלס:

שהם רוצים להקים את ה"אשכול" הזה. לידם אנו רוצים לשלב את העולים. ניצור את החיים ע"י ה-500 האלה, אז יתכן שנגיע ל-5,000, אך קודם צריך ליצור את החיים.

אירגנו שני גרעינים ואין לנו תשובות בשבילם. רצינו להתחיל להקים עבור העולים מוקדים זמניים, שמם יוכלו להתחיל את "בנה ביתך", אך ועדה זו כבר החליטה מספר פעמים, לדחות את הדיון לישיבה הבאה. אני מבקש שהיום תתקבל החלטה - ותהיה החלטה איזו שתהיה - כדי שנוכל לבוא למתיישבים ולהגיד להם, או כן או לא. אני אבקש מהועדה לקבל החלטה על הקמת הישוב הקהילתי בפי-נר ויחד עם זאת, הועדה שומרת לעצמה את הזכות להגדיל את פי-נר ולהפוך אותו

למטרופולין. אך בינתיים צריך להתחיל במשהו. אם לא כאן, נבוא ונציע לעולים אלה הצעות אלטרנטיביות אחרות, כי אי אפשר לשחק עם בני אדם ובינתיים, אנו משכנו אותם מעל ומעבר.

בקשר לאיזור תפן, כולל הר-חלוץ, אציע שהועדה תיקח יום או יומיים ותצא לשטח. האמינו לי, שאז נוכל לקצר את הדיונים לאין ספור. כאן נאמר, שמוצע לראות איזור זה כאיזור בעל חשיבות התישבותית, שיש לחזק בו את הקיים בלבד. למה באיזור כזה יש לחזק את הקיים בלבד, כששם שוררת השממה? מדוע לא נקים שם ישובים, אם ימצאו האידיאליסטים היהודים, שירצו לשבת באיזור זה ולהבטיח את ארץ-ישראל, שהיא שלנו ולא של אחרים? אם לא יהיו לנו משאבים ואנשים, דבר זה יהיה מעצמו. אך האם אנו צריכים לכתוב ולהגביל את עצמנו, שאיננו מקימים שם ישובים? האם זה תפקידנו?

כנ"ל בקשר לגוש צלמון. אינני יודע כמה מאתנו מכירים את גוש צלמון. אינני יכול להסתפק ולא אוכל לקבל, בשום פנים ואופן, את ההערה הכתובה, שמומלץ לראות בו איזור בעל חשיבות התישבותית, שיש לחזק בו את הישובים הקיימים. כבר גמרנו את הקמת הישובים בגוש צלמון?

לכן, אני מציע לקבל את התיקונים האלה.

לבסוף, בשנת 1981, יו"ר הועדה, שהיה אז השר שרון, העביר החלטה שנתקבלה ע"י הועדה ב-15.2.81, לגבי הפיכת המצפים לישובים. אנו הגשנו מסמך לוועדה, שמצורף בזה, היכן נערכנו להפוך את הישובים שהוקמו בגליל לישובים לכל דבר. אני שמח לדווח היום לוועדה, שישובים אלה הם ישובים לכל דבר. רצינו להגיע למצב של 25 יחידות דיור במצפים ומעבר לכך, שילכו ל"בנה ביתך".

(המשך הדברים רשמה ל.ד.)

(עד כאן רשמה ז.ת: מכאן ל.ד.)

הגשנו מסמך לוועדה, הוא לפניכם, לו שותפים כל משרדי הממשלה, בו ישנה ההערכות להפוך את הישובים הקטנים שהוקמו בגליל לישובים לכל דבר. אני שמח לדווח היום לוועדה, שהישובים האלה הם ישובים לכל דבר. אנו רצינו להגיע לכך, שנדאג ל-25 יחידות דיור במצפים, כשהשאר יבנו במסגרת "בנה ביתך". לאור מגבלות מסויימות שישנן ושהמתיישבים לא הולכים ל"בנה ביתך" בקצב שאנו רוצים, נצטרך לשקול ולבדוק עם משרד השיכון, והיה בוכל להשיג את היעד וללכת לפי קצב הריצוי "בנה ביתך", נשמח אם בוכל למצוא את הדרך. והיה ואם לא, (הגזבר שלי יושב נה והוא יכול רק להגיד לי שאיני מוסמך להציע הצעות כאלה, אני חושב) שהסוכנות היהודים יכולה להיות גאה במפעל שביצענו בגליל. תוך זמן כה קצר. הוספנו חיים, הוספנו אורות. יהודים יושבים והם חלוצים אמיתיים.

יחד עם זאת, הישובים האלה והמתיישבים שיושבים שם, עדיין לא קשורים לקרקע חזק. עלולה לבוא סערה גדולה, שיכולה לפגוע בישובים הללו. כדי שדבר זה לא יקרה, מחויבתנו או מחויבת אלה שהקימו אותם, ממשלת ישראל ואנו יחד, לחזק את הישובים האלה. הם היעד הציוני שישנו.

לכן אני מציע, אדוני היו"ר, לקבל את המסמך כפי שהוא הוגש. לקבל את הסיכומים שלי, לבנות את הישובים במקומות האלה בגליל, היכן שיש צורך - ויש צורך במקומות שציינתי. כשבמקביל, יש לתכנן את כל התכניות המטרופוליטיות שנרצה, כי תכניות טוב שיהיו. בינתיים, נמשיך במעשה ההתיישבות, באזור שהוא חיוני ביותר למדינת-ישראל, תודה.

אני מבקש לזה החלטה.

השר מ: ציפורי:

שלב א' שלנו בנושא הגליל היה שלב, באמת, חלוצי, גדול, עם מעוף. תפסנו שטחים. זה יפה. עד כאן. את התיק הזה, הייתי ממליץ

להחזיר חזרה. זה תיק של אידיאולוגיה ולא תיק של תכניות. למעשה, תיק של תכניות צריך שיהיו לו שלבים וזמנים.

מר מ. דקל:

כשהטילו את המסמך על הועדה, דיברו על תכנית ולא

כל כך על תכנית ביצוע.

השר מ. ציפורי:

תראה, מיכאל - כאשר אומרים, לדוגמא: באזור נחל

ציפורי - לתגבר את הישובים הקיימים בתוספת הקמת ישוב קהילתי - האם זה כל מה שאנו רוצים שם? לכן אני אומר, שתכנית צריכה לקבוע יעדים ברורים. יעשו ניתוח של אמצעים ויגידו: ב-1984 יהיה כך, ב-1985 יהיה כך - אז נדע לקראת מה אנו הולכים.

כעת, מעבר לזה, אני רוצה להגיד, סה"כ, הבטחנו

את השטחים, אבל חלק גדול מהמצפים אלה דברים מתנדנדים. אם הדף הזה הוא חלק מהמסמך הכולל, אני רוצה להגיד כך: בדף הזה ישנם 41 מצפים. יש בהם, סה"כ, 279 בתי קבע ועוד 42. יוצא, שבממוצע יהיו 8 מבני קבע, גם אחרי שיגמרו לבנות בכל אחד מהישובים. אז הייתי רוצה לראות עמודה, שתגיד מה אנו רוצים שם. האם כל מה שמדינת-ישראל יכולה לעשות זה 8 בתים?

מר מ. דרובלס:

איך אתה מגיע ל-8 אם אתה מחלק 730 ל-40.

השר מ. ציפורי:

אני לוקח את מה שבנוי. אני אומר, ש-279

בתים בנויים ועוד 42.

מר מ. דרובלס:

תיקח את מספר המשפחות הקיימות. יש 729 משפחות

קיימות כאשר אנו נתנו, לכל ישוב, לכמה משפחות שיש.

השר מ. ציפורי:

אני יודע, אני רואה. אני מדבר על בתי קבע.

מר מ. דרובלס:

בתי קבע כן, נכון.

השר מ. ציפורי:

לכן, אם אני מדבר על תיק שצריך להפוך למסמך

עבודה - כשלכל חברי הועדה והמשרדים תהיה מחוייבות בקשר לזה, אז צריכה להיות:

א. הגדרה מה אנו היינו לראות בכל אחד מהמקומות האלה.

ב. סעיף האומר כמה מגרשים אנו רוצים להקצות - וזה, בדרך כלל, בישובים

הקהילתיים.

ג. בניה ממלכתית - אם לא בשנה זו, אז בשנה הבאה או בעוד שנתיים או שלוש - מה

תהיה הבניה הממלכתית שירצו לתכנן.

ד. הפרנסה - חלק צריך להיות מוגדר. כפי שאמר מיכאל, יהיו מגורים לרווחת

חינם של אלה שיעבדו במישור החוף ובחיפה. אבל יש כאלו שצריך להגדיר אחרת, אז

צריכה להיות ברורה הכוונה לגבי כל אחד מהמקומות האלה. האם תהיה שם חקלאות,

האם יהיה תעוש, מה יהיה שם?

צריך שיהיו נתונים שיאמרו לי - כמה מגרשים אני

מקצה לבניה חופשית, כמה אני מתכוון לבנות ממלכתית, ובאיזה שלב? ממה אנשים יתפרנסו או לא יתפרנסו? ממה הם יחיו? יש מקומות שזה יהיה רק לרווחת חיים, כמו למשל, הישוב של רפא"ל - לא צריך להגיד ממה יחיו. אנו יודעים ממה הם יחיו. ואז, אם יש לי תשתית כזו, אוכל להגיד מה אני רוצה לעשות הלאה.

למשל, אצלי במשרד, אני לא מחכה לזה, אלא אמרתי

- בשלב ראשון, לכל הישובים יש דואר נע. כאשר ישוב יגיע ל-100 משפחות, תהיה שם סוכנות דואר. משהוא יגיע ל-200 משפחות, יהיה לו סניף. אשר לטלפונים, זה יהיה כך וכך. אני יודע מה אני צריך לעשות, אני רוצה שאחרים ידעו גם כן.

לכן, אם אתה לוקח את שני התיקים האלה יחד, בלי

שאף אחד יעלב (אמרתי זאת לפני 5 שנים וראש הממשלה נעלב נורא), זה לא אומר כלום. צריך שיהיה תרגום של זה, כל שנה, בתקציב המדינה ובתקציב הסוכנות. אם אנו לא עובדים כך, עם כל זה שאין מה להתבייש, ההשגים הם אפילו לא 10% ממה שהיינו יכולים להשיג.

מר א. בראון:

גם אני חשבתי, שחייכנו כמה ישיבות, כדי שנקבל

תכנית יותר מפורטת, ברורה, איפה מה מוסיפים. (אמרו גם שלא נדון בזה עד שר הבינוי יחזור מצרפת). אני גם כן מציע, שיעבדו תכנית מפורטת יותר.

הדבר השני שרציתי לומר - לנושא המצפים - מה

שציפויי הקריא כאן, המספרים שישנם בתיק הזה, מדברים גם על ישובים קיימים או מושבים וגם מצפים. זה הכל ביחד. לכן זה נתן מספר גדול יותר של מבנים מאשר זה באמת. אני פשוט רוצה להעיר פה את העניין של המסמך הזה.

לענין עצמו, מדובר פה על מכירה או לא מכירה.

אני רוצה להגיד איך ראינו את הנושא הזה בעבר. זה כתוב גם במסמך שכותב רביד כסיכום למסמך, בסעיף 2: "המינהל לבניה כפרית יכלול המצפים המיועדים ליושבים קהילתיים במסגרת תכניות "בנה ביתך" עם התקדמות התכנון. אז מאז, זה היה ב-1981, היום אנו ב-1984. (זה מסמך שיצא לאחר תאומים.) השאלה היא - כמה מזה נבנה במשך הזמן הזה מאז 1981? אני מדבר רק על המצפים ולא על כל הרשימה של מושבים והדברים האחרים שמוכנים בתוך זה. אני מדבר על ה-38 יושבים שיש בגליל, שאותם הקימו כפי שאמר מתי ויושבים בהם 7 - 15 משפחות. אולי בודדים מהם הגדילו. אנו אמרנו, שיש להפוך אותם ליושבים קהילתיים. יכול להיות, שלא את כולם, בגלל הקרקע. שם היה מדובר על כך, שיש באמת להכנס למסה של התישבות, שתוסיף לאותן נקודות האור הקטנות האלה, כדי שיהיו נקודות אור יותר גדולות. אני אומר זאת מנסיוני בקדנציה הקודמת. בפניות שהיו מתושבים, אלה לא מושבים, לא מדובר כאן בתנועת המושבים, לא בפועל המזרחי ולא באמנה, אלא בסתם יהודים, הם פנו ואמרו שנפתח להם את המקומות כמו בשומרון היום. (אני אומר זאת פה, בישיבה הזאת, פעם חמישית.) אני לא אומר, שאפשר לעשות זאת בכל מקום. איני יודע האם אפשר לעשות זאת בהר חלוץ, אבל יש לעשות זאת במקומות האלה, להחכיר להם את החלקות האלה, לא למכור. (אני לא יודע מה זה "להקצות" - זה מושג חדש, אני לא מכיר אותו.) אני אומר, שיש להחכיר את החלקות, כמו שמחכירים במקומות חקלאיים, כדי שהאיש יבנה את ביתו. מה שצריך זה לא אורגניזציה לרצות השכר או יותר מראש השטח. אפשר להגיע כאן להשגים יוצאים מגדר הרגיל.

אחרת אנו מבזבזים את הזמן. אמרתי זאת בפעמים

הקודמות ואני חוזר ואומר זאת היום. יש פה בעיה עם איזה שהוא קו מחשבה שבו טעינו ושגינו אז, כאשר לחלוקה לתנועות ההתישבות. זה היה פתרון זמני בזמן ההוא. אם תנועות ההתישבות המסורתיות לא מסוגלות להקים יושבים קהילתיים, צריך להוציא מהם את זה.

היו לנו כל הזמן ויש גם היום בעיות עם התנועה שאני משתייך אליה, תנועת המושבים. אותם בני המושבים מתכוונים למשוך אחר ממה שאנו קוראים לו היום ישוב קהילתי. הם מתכוונים, ולא חשוב איפה, שיבנו להם מהתחלה ועד הסוף. לא זו הכוונה בישובים קהילתיים ויש פוטנציאל לישובים האלה. לכן, את זה היה צריך גם כן לבדוק. אנו מדברים על זה כל הזמן. זה גם כתוב פה במסמך של רביד, השאלה האם נעשה בזה משהו.

אני אומר שוב - דחינו את הישיבה הקודמת, אז חשבתי שיהיה איזה שהוא פתרון. אני באמת מציע שיעשו איזו שהיא עבודה. ב-81 החלטנו לקחת 5 ישובים, לתכנן אותם ולהפוך אותם...

מר ח. צבן:

זה בוצע. לגבי 6 ישובים, נעשתה תשתית ל"בנה ביתך", התכניות קיימות. הביצוע הולך ומתממש בעצלתיים, אבל זה מתחיל: במכמנים כרמון, טלאל, עדי, גילון וצרי.

מר א. בראון:

מה זה "בעצלתיים"?

מר ח. צבן:

בקצב של חצי ממערב השומרון.

מר א. בראון:

זה רק תכנון?

מר ח. צבן:

לא, בונים כבר.

מר י. דקל:

זה עשוי, התכנית עשויה.

מר מ. דקל:

גם כמון בזה.

מר ח. צבן:

בכמון ובמכמנים יש תשתית.

מר א. בוכמן:

אני רוצה להגן קצת על המסמך. המסמך הזה הוא לא איזו שהיא תכנית אידיאלית לאחרית הימים. מצד שני, זו גם לא תכנית עבודה מפורטת. אלו, למעשה, קווים מנחים לתכנון המשך ההתיישבות בגליל. אני חושב, שהרבה פעמים הגיעו לוועדה הזו כל מיני גרעינים, שרצו להקים ישוב דיוקא באיזו שהיא נקודה ולא היה ברור איך זה משתלב בצרכים של ההתיישבות. מה שהועדה עשתה - כאשר היא לקחה את המגבלות החמורות של התקציב, וצריך להבין, שהמגבלות האלה יהיו יותר ויותר חמורות, וכאשר היא לקחה בחשבון, שבגליל יש כבר עשרות ישובים ריקים, שיש שם תשתית מאוד יקרה, שיכולה לקלוט הרבה אוכלוסיה, יחסית להשקעה במפעל - תחת המגבלות האלה היא ניסתה לקבוע, לטווח הקצר של מספר שנים קדימה, לא לאחרית הימים - איפה צריך לרכז את המאמץ? בהנחה שאפשר להקים מעט מאוד ישובים חדשים - איפה למקום אותם? זו היתה המטרה ולא בדיוק לוח זמנים ותכנית הפעלה מדויקת.

לגבי מה שאמר מתי דרובלס...

מר מ. דקל:

אם אתה מסתכל על הנושא הזה מבחינת תקציבית, אז
ההצעה הזאת של הקמת ישובים במערב הגליל, היא ההצעה הזולה ביותר, כולל ההשקעה
בחשתית.

מר א. בוכרמן:

מתי דרובלס אמר שצריך לתפוס קרקע על-ידי
הישובים. אם ניקח את מה שהוא אומר, למעשה, צריך להקים ישוב על כל גבעה.
לדעתי, אין לנו אפשרות לכך, מבחינת התקציב. לכן, ישוב יכול להיות אחד האמצעים
לשמירת הקרקע, כשהוא מהווה איזה שהוא גרעין ומסביבו נעשית פעילות אחרת לשמירת
הקרקע, כמו מירעה, גידור וכו'.

לגבי מה שאמר מר דקל - אני חושב, שזו טעות
לחשוב שישובים פרטיים לא עולים כסף, הם עולים המון כסף.

מר מ. דקל:

דיברתי מפורשות ולא טעיתי. אמרתי - תקציבית
ולא מבחינת ההוצאה הלאומית.

מר א. בוכמן:

אני מדבר על הוצאה תקציבית. תמיד יש דרישה
לתשתית לראש השטח ותשתית לראש השטח היא יקרה מאוד. אבל, מעבר לזה, אחזקת ישוב
עולה המון כסף. אם אני מבין את ההצעה של מר דקל, אז לכל קבוצה שתוצה להקים
ישוב על איזו שהיא גבעה, אנו ניתן את התשתית. אחרי זה, המדינה תצטרך לשאת
בהוצאות החינוך, בהוצאות המוניציפאליות...

מר מ. דקל:

בשביל מה הקמנו את המדינה. אני בכלל מתחיל להתבלבל לגבי מה שקורה כאן. אולי גם בתל-אביב לא צריך לתת חינוך, ולא בנתניה ולא בגורדיה. בוודאי שהמדינה תצטרך לתת, הרי בשביל זה הקמנו אותה.

מר א. בוכמן:

אני מצטער שאני יורד למציאות.

מר י. נאמן:

מי שחשב, שהאוצר יגיד פה, שהוא בא לחלק עוד

כסף, הוא טעה.

מר א. בוכרמן:

אני מצטער שאני יורד למציאות, אבל יש מגבלות וצריך לקחת אותן בחשבון, לפחות לטווח הקצר. את התכנון לעתיד אני משאיר לאנשים אחרים, אני מדבר על הטווח הקצר.

העניין של יוזמה חפשית נעשה. באזור חיפה, יש היום מסגרת משותפת עם מינהל מקרקעי ישראל לפיתוח אתר קרקע ליד קרית-אתא, ליד שפרעם. הקרקע תשוק ליזמים פרטיים. השיווק הזה יעשה במסגרות בהן יקחו בחשבון.

השר מ. ציפורי:

על מה מדובר?

נציג האוצר:

ליד שפרעם יש גבעות, שנעשה שם תכנון. זה פרוייקט שגם המינהל שותף לו. יש מינהל פרוייקט שמריץ תכנון, מתוך כוונה להכין

את הקרקע, לתכנן אותה וכאשר המצב בשוק הדיור קצת ישתפר ויהיה ביקוש, לשווק אותה. זה חלק מהתכנית המטרופוליטנית של חיפה. אפשר להחיל את זה גם על אזור פי-נר. כאשר עושים זאת, גוף אחד צריך לעשות זאת. לענין הזה, משרד השיכון, שהוא הגוף האחראי על האיכלוס העירוני במדינה.

כאשר משווקים קרקע, צריך לקחת בחשבון גם שיקולים אורבניים וגם שיקולים שיווקיים. אי אפשר לשווק קרקע, בעשרות מקומות, בפעם אחת, אלא צריך לבחור את האתרים אותם מעדיפים לשווק.

לכן, הרעיון לתת לכל קבוצה גבעה, שריא תפתח אותה, הוא לא מציאותי. בסופו של דבר, הוא יעלה למדינה הרבה כסף.

לגבי פי-נר, אני רוצה להביע פה את עמדת האוצר - יש פה פנים לכאן ולכאן, אך עמדה האוצר היא חד-משמעית. אנו חושבים שאזור פי-נר הוא חלק מהאזור העירוני של חיפה. צריך להשאיר למשרד השיכון לתכנן את האזור, לתכנן שם שכונות עירוניות, ובמסגרת השכונות העירוניות לתת לגרעינים להשתלב בפרוייקט זה.

מר מ. דרובלס:

אתה יודע מה המרחק מחיפה לפי-נר?

הגב' ס. אלדור:

מטבעוין זה 2 ק"מ.

נציג האוצר:

מחיפה זה 12 ק"מ.

לסיכום, עמדת האוצר היא לקבל את המסמך כפי

שהוא, בלי ההסתייגויות.

מר לרר:

אני הייתי מציע, שבאמת, הועדה הזאת, באחת ההתכנסויות הקרובות, תעשה את הכינוס שלה בגליל ותפגש פנים אל פנים עם המתישבים ותשמע מהם את הבעיות. אנו יושבים פה ולא שומעים את הבעיות שישנן שם. זה מאוד חשוב לשמוע ממקור ראשון מה הבעיות. אפילו לגבי דברים שאתה אמרת, חשוב מאוד לשמוע מה אותם אנשים היושבים.

השר י. גאמן:

אני רוצה להבטיח לך, שכל אחד מחברי הועדה שיושב פה שמע את הבעיות ותפגש עם האנשים.

מר לרר:

הבעיה, שלכל אחד בנפרד הם אומרים משהו אחר. לכל אחד הם יודעים בדיוק מה להגיד לו.

לגבי אזור שגב - באזור שגב (היות ואני חושב שני כובעים - גם מתאם פעולות הממשלה בגליל וגם עוזר השר לאזורי פיתוח) עשינו עכשיו שילוב של הישובים החדשים במסגרת רפא"ל. כלומר, אנו למעשה מקיימים קבלנות משנה של אותם ישובים, כדי שיוכלו ליצר דברים ולמכור לרפא"ל. מדובר בעיקר על העשית עתירה ידע. מעבר לזה, רפא"ל מחפשת היום מישהו שיעשה לה מטבח לכל העובדים.

לגבי הישובים של אנשי רפא"ל - אנו איתרנו שטח לאנשי רפא"ל בכרמיאל, יחד עם משרד הבינוי והשיכון. בתחילה דובר על 300 יחידות דיור במסגרת "כנה ביתך", היום הן כבר גדלו ל-700. ההצלחה בלתי רגילה. אני חושב שאפשר היה לעשות את אותו הדבר במסגרת ישוב של רפא"ל עצמו.

לגבי נחל ציפורי וגבעת אלה - אחת הבעיות, שהועדה מאשרת ישובים, אך אותם ישובים אח"כ מגיעים למשרד התעשיה ואומרים: עכשיו תנו לנו עבודה.

מר י. דקל:

זה בסדר גמור.

מר מ. לרר:

אני אוהב לשמוע את הדברים האלה, אבל אם הייתי יודע מראש שהולכים לתכנן זאת, אני יכול לתת כלים...

השר י. נאמן:

הרי יש נציג קבוע של המשרד שלכם פה והוא בתמונה לגבי כל ישוב וישוב, אז תעסקו בתאום ביניכם.

מר מ. לרר:

לגבי הישובים החדשים. אנחנו מנסים לשלב את אותם ישובים חדשים בתוך אזורי התעשיה הכין-עירוניים שפיתחנו עד עכשיו ואנו מפתחים. במקביל לזה, אנו מנסים לפתור גם את הבעיה של התעשיה בתוך אותו ישוב, כי אנחנו ערים לבעיה שקיימת, שבמשך היום צריכים להיות אנשים בישוב.

בתוך הועדה הקיימת, בדו"ח שהוגש, חסרה עמדת משרד החינוך, משרד התקשורת, התחבורה והתעשיה. אם מדברים על חינוך - מה קורה עם הילדים, היכן הם ילמדו? יש בעיה של תקשורת - דואר, טלפון וטלקס. לגבי תחבורה - יש בעיה של תחבורה ציבורית. על תעשיה - עמדתי כבר. תודה.

מר ע. לוינסקי:

ברצוני להגיד כמה דברים: ראשית, אני מציע שנקבל את המסמך. שנית, אני מציע להוסיף לזה שתי מילים - שאלו עקרונות העבודה ל-3 השנים הקרובות. זאת כדי שלא נתעסק עכשיו בחזון ויקרה משהו. למה אני בעד זה? הדבר החשוב ביותר, לדעתי, הוא שיהיה שיתוף פעולה מלא בין כל הגורמים. ולזה הגיעו כל הגורמים במשותף. אני מסכים שיש בזה הרבה מים, אבל מה שחשוב הוא, שמתחילים לעבוד ביחד. אני לא מציע, שנחליט עכשיו לדחות את הדיון עד... אלו מעשיות. אם זה המינימום, יש להתחיל בזה.

כאשר הסכמתי לשחרר כסף למצפים, כשעוד לא היה לסוכנות כסף, היה ברור שזה בשביל לשמור קרקע, אבל גם כדי שיהיו שם ישובים. לא התכוונו לשים סתם אנשים בהרים. אי אפשר לעשות זאת בלי שיתוף מלא. הגורם החשוב ביותר כאן הוא משרד השיכון. לכן, לא הייתי דן באיזה שהוא דבר, בלי שיהיה מתואם. היום, בוודאי צריך להכפיל את אוכלוסית האנשים במצפים. אינני חושב שזה כשלון. אני חושב, שזה יותר טוב מאשר חשבנו. אך אי אפשר יהיה לעשות זאת בלי סיוע ממשרד השיכון. אם משרד השיכון שותף להכנות הלה, אני חושב, שזה צעד עצום קדימה. אני מרגיש זאת בשטח ואיך? בנוסף לתכנית ההתיישבות, הסוכנות שמה גם תכנית גליל. בתכנית הגליל, במשך 3 השנים האחרונות, נעשו פרויקטים חדשים ב-16 מליון דולר, ככסף נוסף. אנשי הגליל אמרו לי, שבדבר אחד הצלחנו בוודאי - לעצור מאזן שלילי של ישוב שם. כי היתה תנועה חזרה מן הגליל. שלא נשכח זאת.

לי ברור, שבלי שיש מוסדות תרבות, מוסדות חינוך, גני ילדים ומעונות יום, איש לא יגור שם. לי ברור מה זה נקרא להקים היום ישוב, כאשר מעון יום צריך להתקיים שם מחר. משהו צריך לשלם את הגננת וכו'. כאשר זה ברור, ברור מהו הדבר הכי חשוב. צריך לחזק את הערים. ברור שהמצפים לא ישנו את הדמוגרפיה, אבל חשוב שהם נמצאים שם במקומות.

אם נקבל את התכנית הזאת, מתוך הנחה שהיא ל-3 שנים, כעבור תקופה נבקש דיווח על תכניות הפעולה המעשיות. ציפורי צודק בזה, שהוא צריך לדעת כמה טלפונים הוא יצטרך. הבעיה של תעסוקה בגליל לא נוגעת רק לבניה, אלא יש לעשות הרבה מאוד דברים וזה הרבה מאוד כסף. הכסף שהסוכנות הקציבה לעניין קיים. השאלה כמה יהיה קיים ממיל. הסוכנות צריכה לעסוק באמצעי היצור. אשר למבנים, המבנים הזמניים שהסוכנות קיבלה על עצמה לבנות, זה לא בית קבוע. הסוכנות אינה יכולה או צריכה לבוא במקום משרד השיכון.

אני מציע, מכיוון שיש בסיס, ילכו ויעבדו כי יש עכשיו התחלה של שיתוף פעולה. לאחר מכן, יבוא דיווח לכאן. אני מציע, שלא להתפזר לשום דבר אחר. אם יש בעיה עם פי-נר או משהו אחר, ישבו עוד קצת. האם משהו מעלה על הדעת, שאם נסכם פה משהו, זה גמור, כאשר האוצר אומר כך, משרד השיכון אומר כך, והם לא יושבים פה. אני בעד זה, שנשים אבן ראשונה.

הגב' פ. אלבק:

אני אתיחס לא לצד המשפטי, אלא מנסיון של 20 שנות עבודה על נושא הגליל. בחודש זה מלאו 20 שנה לתיק הראשון הגדול בו הופעתי על קרקעות של שטח גדול מאוד מקרקעות הגליל, וזכיתי בו.

הבעיה העיקרית שיש לנו בגליל - שיש לנו מעט מאוד אדמות מדינה, ולמעט שיש, יש לתוכו, כל הזמן, פיתוח זוחל של הערבים מסביב. כך, כשמתכננים את ההתישבות בגליל, צריך לקחת בחשבון, כמוכן, את נושא האוכלוס, אבל גם את השמירה של אדמות המדינה ואת הניצול של אדמות המדינה. צריך לראות איפה יש לנו אדמות ובהתאם לזה לתכנן.

(מכאן רשמה ז.ת.)

(עד כאן רשמה ל.ד. - מכאן ז.ת.)

גב' פ. אלבק:

כאשר מתכננים את ההתישבות בגליל, צריך לקחת בחשבון לא רק את נושא האכלוס, אלא גם את שמירת אדמות המדינה וניצולן. צריך לבדוק היכן יש לנו אדמות ולתכנן את ההתישבות בהתאם.

אני חושבת שתכנית זו, עם כל הכבוד לה, כמעט שלא לוקחת בחשבון את האספקט הזה. התכנית "יבשה" לגמרי. נכתב בה, שאת תפן לא לפתח. בתפן עובדים עכשו 15 שנים והשקיעו בזה הון עתק. אז איך אפשר להגיד שזה לא חשוב ולא להקים שם ישוב?

כאשר דנים על האכלוס המאסיבי, צריך לחשוב איפה רוצים שיהיו ישובים עירוניים בגליל. גם זה צריך להיות בתכנית זו, אך גם זה אינו מתבטא כאן.

מר ע. לוינסקי:

שכחתי לומר, שאת המלה "בלבד" אני מציע למחוק.

מר י. מרגלית:

יש לי הרושם, שאני גרמתי לך, שצורת הדיון על הגליל היתה כפי שהיא - וזה, אולי, בגלל פתיחת דברי. יכולתי לפתוח את הנושא אחרת לחלוטין. יכולתי לפתוח, שבמשך כך וכך שנים נעשתה בגליל פעולה כזו וכזו ונעשו פעולות כאלה וכאלה וכיום הגענו למצב, שאנו צריכים להתאחד ולקבוע לעצמנו את סדרי העדיפויות. אז יכול להיות, שהדיון היה מקבל היבט אחר, כי תוצאת הדיון, כפי שהוצגה על ידי, היתה למעשה הנטו על מה אנו מתמקדים ביחד.

ראשית, אני מבקש את סליחת חברי הועדה. זו אינה

תכנית לשנת 2010 ולא לשנת 1990. בטווח סביר לעין...

מר מ. דרובלס:

מה זה סביר?

מר י. מרגלית:

אינני יודע אם זה תקציב שנתי, או שנתיים, או ארבע שנים. בטווח סביר לעין, אנו מתמקדים בפעולות האלה ופועלים ביחד במקומות האלה. מדיניות משתנה, אך בעקרון, זוהי התכנית שנראתה לכל השותפים.

אני רואה חובה להעיר - ויסלח לי ראש החטיבה להתישבות על הערתי. אם ועדה זו היא במה להצהרות, אז אני שותף לו בצורך להקמת עוד ישובים ועוד פעילות. אך אם הכוונה, שועדה זו, בנוסף למערכת קבלת ההחלטות שלה, רוצה להיות עם איזו שהיא אחיזה בקרקע, לראות לאיזה כיוון אנו ממקדים את הפעילות שלנו, מבחינת סדרי עדיפויות, מן הראוי שנתאחד על משהו. באותו להט, גם אנו יכולים להציע עוד פעילויות.

לנושא המצפים - ברשימה זו רשומים גם ישובי קבע, שנבנו ע"י משרד הבינוי בבנית קבע והט כוללים את כל מה שצריך ומעוותים קצת את התמונה. הערה אחת, שאני רואה חובה לציין - כאשר המצפים צריכים לשמש כבסיס להקמה לישובי קבע גדולים, בכל מקום שניתן היה, הוכנה תכנית מיתאר ובכל מקום שהוכנה תכנית מיתאר והיה עם מי לדבר, רצנו ופרצנו את התשתיות. אנו לוחצים על האוכלוסיה שילכו לבניה. רק אם יש עם מי לדבר, אנו מבצעים את עבודות התשתית, על מנת שיוכלו להתחיל לבצע את הבניה. אז יש בעיה אמיתית, איך משכנעים את קבוצות האוכלוסיה האלה - שמחפשות אורח חיים שונה ורוצות להתגורר בקבוצות קטנות - לגדול. יכול להיות, שבשלב מסוים צריך להגיע למסקנות, שצריך להפקיע מהם את הסמכות לחיות כמו שהן חיות ולנסות לפתוח את הישובים. קל לקבל החלטות כאלה, אך לא כל כך קל למחלקה להתישבות לבצע זאת.

אני רואה לנכון לציין, שהעקרונות האלה הם בנוסף לטיפול שנעשה בכל הישובים המטופלים כיום. יש לראות בתכנית זו כתכנית משלימה ולא כתכנית גורעת.

הייתי מבקש שלא לתקבלנה כל החלטות על תוספות. אני מביע את דעת השר שלי, שביקש שלא לתקבלנה החלטות תוספות בהעדרו, מעבר למסמך היסודי.

אל"מ ד. סתו:

נכון שאיזון דמוגרפי נוצר בישובים גדולים ועירוניים, אך מה שמפריע למתכננים, הרבה פעמים, הם המתישבים שאינם מתאימים בדיוק לתכנון. יש קבוצות גדולות מאד של אוכלוסיה, שמעונינות בישובים קטנים, אותם ישובים שאנו קוראים להם קהילתיים. הנקודה שאמר יוסי בנושא זה צריכה להכנס למסמך כעקרון, למרות שהמסמך הוא מאד מימי, מבחינת הגדרה. בתוספת אוכלוסיה לישובים כפריים, צריך להוסיף, שתוספת זו תיעשה גם ע"י פתיחת חלק מהישובים הקיימים לגרעינים נוספים ולבודדים. את זה יש לומר בפירוש כאחד מהעקרונות לשנתיים-שלש הבאות.

מר י. מרגלית:

אין מגבלה לגידולם של הישובים האלה, פרט לתכנית המתאר, שהיא קובעת את גודל הישוב.

השר י. נאמן:

אני רוצה לסכם. ראשית, אנו מקבלים את התכנית הכתובה, בלי המלה "כלבד", המופיעה בשני מקומות.

מר מ. דרובלס:

בסעיף 4 אני מציע למחוק "את הקיים בלבד"
ולכתוב: "מוצע לראות באיזור תפן כאיזור בעל חשיבות התישבותית, שיש לחזקו
ולפתחו". כנ"ל לגבי גוש צלמון.

מר י. מרגלית:

זה מקבל שינוי מהותי של כוונת הדברים.

השר י. נאמן:

אני מציע להוסיף את המלים "בשלב זה".

מר י. מרגלית:

אני מסכים, שלגבי כל המסמך יהיה כתיב "בשלב

זה".

מר מ. דרובלס:

אני מתנגד לכך בכל תוקף להשאיר את הקיים בלבד,
גם אם רק בשלב זה. למה אי אפשר לכתוב, שאנו רוצים לחזק ולפתח את ההתישבות?

השר י. נאמן:

כי אפשר גם לדחות את כל נושא הגליל לעוד חודש

ולעוד שנה.

מר מ. דרובלס:

בקשר לפי-נר, אני מבקש החלטה היום, כי אני מחכה

כמעט שנה.

שנית, היכן שכתוב שנמשיך בהתישבות הקיימת, אני מציע לכתוב, שאנו קוראים לחזק ולפתח את מפעל ההתישבות בגליל. זה תפקידנו וזו חובתנו.

מר י. מרגלית:

אז לא צריך מסמך.

השר י. נאמן:

אי אפשר לעשות עבודה מתואמת ואחר כך לא לקבל אותה.

אני מציע לקבל את המסמך הזה, עם מחיקת המלה "בלבד" ובמקומה להוסיף את המלים "בשלב זה". אנו רושמים לנו, שהמסמך כולו הוא מסגרת לפעולה לתקופה של כשנתיים.

מר מ. דרובלס:

זו החלטה שמקבלים?

השר י. נאמן:

אני מציע לקבל זאת. אני אומר, ראשית, לקבל את המסמך הזה כמסגרת לתקופה של כשנתיים ולהודות למחלקה להתישבות ולמשרד הבינוי שעשו זאת.

שנית, בישיבה הבאה - ואני מבקש שסגן רה"מ ושר הבינוי יהיה נוכח בה - אני מציע לקיים דיון כללי על הנושא האורבני, כלומר, המורדות המערביים של הגליל עד חיפה ודרכים לפיתוח ההתישבות הפרטית ביותר שטח. באותו דיון בשזר את נושא פי-נר ושגיא.

מר י. דקל:

שגיא תלוי בפי-נר. אם לא יהיה לנו מקום לגרעין של פי-נר, נצטרך להציע להם את שגיא.

השר י. נאמן:

על פי-נר ושגיא נדון בדיון, שאני מבקש ממשרד הבינוי להכין אותו. למשל, שמענו מהאוצר דברים שלא ידענו, על תכניות שכן ישנו לגבי פיתוח חיפה צפונית-מזרחית. אני מבקשים לשמוע על נושאים אלה, כולל עידוד יוזמה פרטית.

דבר שלישי לסיכום, שרשמנו לנו כללית את השאיפה לפיתוחם של המצפים ואת העובדה, שזה כבר בתהליך ביצוע לגבי 5-6 מהם.

מר י. מרגלית:

אנחנו הקדמנו את הביצוע של התשתיות כבר לפני שנה ורבע.

השר י. נאמן:

אנו מבקשים גם שתיעשה העבודה הדרושה מבחינת הצד החברתי והמשפטי, אם קיים, איך להפוך את המצפים לשובים קהילתיים יותר. זו הצעתי לסיכום. האם אתה רוצה לערער עליה?

מר מ. דרובלס:

אני לא מערער על הצעות היו"ר, אך אני מציע הצעות משלי.

לגבי המצפים, לדעתי אין צורך לקבל החלטה, כי

החלטה כזאת קיימת, שהמצפים הם ישובים לכל דבר.

השר י. נאמן:

אז אני מוריד זאת.

מר מ. דרובלס:

שנית, לגבי המסמך, אינני מאושר מהצעת היו"ר. בסופו של דבר, בדמוקרטיה רוב מכריע ואקבל כל הכרעה של הרוב. אני חושש, שהצעת לא תזכה לרוב בישיבה זו ועל כך אני רק יכול להצטער. לכן, אני מציע לחילופין, שנקבל החלטה על מה שמוצע פה לשנת התקציב הבאה. כי לדעתי, אי אפשר שהועדה תקבל החלטה על הקפאת הקמת ישובים, במקומות שהם חיוניים, לשנתיים. אז אני יכול להגיד, שבשנת תקציב זו לא נקים ישובים ונחזק את הקיים.

השר י. נאמן:

לכן הצעתי להכניס את המלים "בשלב זה".

מר מ. דרובלס:

במקום זה אני מציע "בשנת התקציב הקרובה".

הערה אחרונה בקשר לפי-נר. היות והיו"ר מציע לדחות את הנושא, מאחר וסגן רה"מ ושר הבינוי אינו נוכח, אני מקבל זאת, אך הרשה לי להביע מורת רוחי. המחלקה להתישבות באה בדברים, לפני למעלה משנה, עם שני גרעיני עולים. אין לנו תשובות להם. מספר פעמים נתקבלו החלטות בועדה זו בקשר לפי-נר ונאמר ע"י היו"ר וע"י הועדה כולה, שבישיבה הבאה, יהיה מה שיהיה, נצביע. אני מודיע כאן, שעברו כבר 8 ישיבות ולא הצבענו. לכן, מחוסר ברירה אני מקבל את הצעת היו"ר.

השר י. נאמן:

גם החלטה שלילית היא החלטה.

מר מ. דרובלס:

אני מעדיף לקבל החלטה שלילית, במקום להוליך שולל אנשים. יש לנו אחריות מסוימת, אני דיברתי, באופן אישי, עם אנשים ואני מתבייש להסתכל בעיניהם. אם אדע, שלא קיים פי-נר, אתחיל לחפש אלטרנטיבה אחרת. את הנושא הזה צריך לגמור ולדעת, לא רצוי למשוך אותו יותר.

השר י. נאמן:

יוסי, אני מבין שזה לא מתוך שכחה, אלא שיש

התנגדות שלכם לענין פי-נר?

מר י. מרגלית:

התנגדות מוחלטת.

מר מ. דרובלס:

אתה מציע לדחות את נושא פי-נר לישיבה הבאה ואתה מודיע כיו"ר, שנקבל החלטה ונכריע לכאן או לכאן.

השר י. נאמן:

כן. אז הסיכום הוא כפי שהיה קודם פלוס דבר

נוסף זה.

הג. 17.	ק"פ א' ק"פ ט': הנה שני יישובים בעלי אופי לא קלאסי במלחמה
הג. 18.	נלה - דקלים - הריחקה ה"שוק
הג. 19.	ניסני - ישוב קהילתי

השר י. נאמן:

אנו עוברים לדין בנושא עזה.

מר י. דקל:

יש כאן סדר יום מאד גדוש ולסדר היום הזה אני, לפחות, לא התכוננתי. אני התכוננתי לדבר מאד ספציפי.

אנו נמצאים בעיצומה של עבודה בתכנית של חכל עזה. יש לנו הרבה מאד לבטים, תוך כדי התכנון. כשאני אומר לבטים, זה אומר גם לבטים בתוך צוות המתכננים הישיר שלנו, אך גם עם השותפים שלנו: משרד הבינוי, משרד הבטחון ואנשי המועצה האיזורית. לבטים אלה עדיין לא מוצו. למשל, בסדר היום יש את ענין נצרים או ניסנית. אלה דברים, שאנו עדיין נמצאים בהם בהתלבטות. אנו רוצים להציע איזו הצעה, אך עוד לא יודעים בדיוק את הנוסח שלה. למשל, בנצרים יש שאלה בין ישוב קהילתי, בין מרכז עירוני ובין קיבוץ. שלושת הדברים האלה עדיין בהתלבטות. אז אין לנו עדיין תשובה, לא בנושא ניסנית - שיש שם התלבטות לגבי בניה פרטית, או ישוב ממוסד - ולא בנושא נצרים. באלי סיני עובדים וטרקטורים מסתובבים.

למעשה, יש שתי הצעות ברורות, האחת נוגעת לבניה דקלים, זה המרכז האיזורי, שהתחילו בתכנון שלו בשנים האחרונות וצריך להגדיל אותו לסדר גודל של 250 משפחות ולאפשר שתהיה אוכלוסיה מעורבת, גם חילונית וגם דתית. זה שונה מהקונספציה שהיתה עד עתה. ההצעה השניה נוגעת להתישבות נוספת, שעלתה דרך הצטברות חברים, שרצו לעלות על הקרקע.

אפשר היום להציע קטע מהתכנית הכוללת. לנו יש הצעה להקים 3 ישובים בדרום האיזור ואנו באים היום עם הצעה להקים אחד מהם כיישוב קהילתי, שאנו קוראים לו עצמונה ב', קרוב לתל-רפיח. זו הצעה המוסכמת על דעת כל

הגורמים, שהשתתפו בכירורים הקשורים בתכנון איזור זה: הצעה אחרת, שכרגע היא הצעת החטיבה להתישבות, להקים ישוב נוסף, בשלב ראשון כהיאחזות נח"ל, ע"י מחנה הפליטים תל-סולטן, הצמוד לרפיח.

לגבי הישוב הראשון, אפשר בלי הרכה דיונים לאשר.

לגבי הישוב השני, במידה ויש פה התלבטויות, אני מוכן להסביר את הנימוקים.

מר מ. דרובלס:

ראשית, אני רוצה לומר הערה כללית בקשר לסדר

היום. אני חושב, שיהיה נכון, אם נתאם את סדר היום עם המשרדים הממונים על ביצוע הדברים, כי אז נוכל להתכונן. כל הנושאים המופיעים בסעיף ב', הם בתחום טיפולה של החטיבה להתישבות.

כמלואים לדברי המנכ"ל, אני רוצה להתייחס

לנושאים. בקשר לאלו סיני נאמר, שמשרד הבינוי עובד שם ויוסי בודאי יוכל לדווח מה משרדו עושה.

לגבי ניסנית, יש החלטה ואין צורך לחזור עליה.

לפני שנתיים-שלוש נתקבלה החלטה בועדה זו להקים שני ישובים מצפון הרצועה, כשאחד משני ישובים אלה הוא ניסנית. יש בכוונת החטיבה להתישבות להפוך את הישוב הזה לישוב קהילתי, כאשר קציני צבא קבע ואחרים רוצים ללכת לשם, כיוון שזהו איזור איכות של אשקלון. המדינה תצטרך לתת מינימום השקעות של תשתית ומעבר לכך, היוזמה הפרטית תבנה את ביתה. ההחלטה קיימת ולפיכך אנו נערכים כדי להכין תכנית על הקמת ישוב קהילתי באיזור ניסנית, נחפש את הגרעין ואם נוכל להביא אותו לועדת קבלה ולאשר אותו, נשמח לבוא בפני הועדה הזאת ולהציע הצעה קונקרטית לגבי אופי הישוב ומהי העזרה שצריך לתת, אם בכלל צריך לתת.

לגבי איזור נצרים, שם יש לנו שטח של כמה אלפי דונם, שהוא אדמות מדינה. יש שטח אחר, לגביו יש בעיות, שהוא נתפס ועליו יש גפנים וכרמים. לאחר שהנושא המשפטי יבורר, נוכל להביא הצעה קונקרטית, האם באיזור נצרים אנו רוצים להקים שני ישובים, בהתאם לקרקע שיש במקום, או שאנו רוצים להקים שם מרכז עירוני. היות וזהו לב הרצועה, יש בכוונתנו לבדוק אפשרות של הקמת מרכז עירוני במקום הישובים. כיום עדיין איננו בשלים להחלטה, כי עוד אין לנו ידיעה פיזית על השטח הנמצא בידינו. אני רוצה לקוות, שנוכל להיות יותר חכמים בנושא ונשמח לדיוח לוועדה ולהציע את הצעתנו.

לגבי נוה דקלים - הוא הוקם כמרכז כפרי לשרת את האיזור הדתי של חבל קטיף. אנו מציעים להרחיב את נוה דקלים. אמנם, זה ענין של משרד הבינוי, אך אנו מעורבים מבחינת התכנון הכולל. אנו מציעים לפתוח איזור זה לאכלוס לחילונים עד ל-500 יחידות בנוה דקלים.

הנושא האחרון הוא שתי הנקודות, ליד רפיח, שהמבכ"ל הצביע עליהן. אנו מציעים, שהוועדה תקבל החלטה על הקמת שתי היאחזויות או מאחזים בשתי נקודות אלה. במסגרת התכנון שלנו, אנו חושבים שאפשר ליישב שם יהודים ויהיו שם שני ישובים קהילתיים. בקשר לישוב אחד יש קצת בעיות, שאנו צריכים לראות אותן בשטח. ישוב שני בשל לעליה. הגרעינים ישנם ואני הייתי מציע, שהוועדה תאשר את שתי הנקודות כישובים קהילתיים, שאת נקודת הציון הסופית נציין, לאחר שנברר עם כל הגורמים. אך אנשים לוחצים ורוצים לדעת תשובה והייתי מציע לאשר את הקמת שתי נקודות אלה כישובים אזרחיים.

מר א. בראון:

בנושא ניסנית, כולנו בשלים ויש החלטה. כפי שמתי אמר, גם אני חושב שצריך לעשות זאת במסגרת פרטית, בגלל רגישות המקום.

אנני רוצה להתליחם לשני דברים. הדבר העיקרי, שפה כן צריך להחליט עליו, הוא בנושא עצמונה ב'. עשינו שם סיור ביום ששי, כדי לראות את המקום הזה ונראה לי, שהמקום בהחלט מתאים והוא גם פתרון לנושא הישוב החלוצי באיזור זה.

לגבי נזה דקלים, אנני לודע מדוע העלו נושא זה.

השר ל. נאמן:

הרחבת האופי.

מר א. בראון:

בשביל זה לא צריך את הועדה הזאת.

ישנם שני דברים, שבשלב זה לא נראים לי. הנושא הראשון הוא נושא ההיאחזות. אם יכולים לבנות היאחזות, אפשר לבנות ישוב. יש לנו מספיק מקומות לבנות היאחזות, שהן לא נבנות היום בגלל בעיות תקציביות. אני לא חושב שיש שם בעיה לתפוס שטח. הצבא עשה שם פעולה נהדרת של גידור וכביש שעוקף וסוגר את כל השטח, מהשטח שהוכרז כשטח מדינה עד לאיזורים המעובדים ע"י הערבים, גם חאן-יונס וגם רפיה, לכל האורך.

(המשך הדברים רשמה ל.ד.)

(עד כאן רשמה ז.ת. מכאן ל.ד.)

אין שם מה לעשות. סתם להקים, זה חבל. אני לא מתנגד, לנו חסרות האחזות לגרעיני הנח"ל, אבל למה צריך לעשות זאת, צריך להקים ישוב.

מר מ. דרובלס:

אנו נתאם זאת, זה לא בעיה.

מר א. כבאנץ:

בנושא של נצרים, צריך לבדוק מה ניתן לעשות במקום. אנו הרי החזרנו לשם את הנח"ל. המקום אוזרח והחזרנו חזרה את הנח"ל לשם. אנו רואים זאת דווקא כמקום לקיבוץ. כלומר, שאפשר לקשור אותו יחד עם עלומים והמשקים מהצד השני. קיבוץ דתי.

בנושא כמות הקרקע שישנה שם, יש בעיה קשה. איני

יודע האם פליאה תתייחס לזה.

מר מ. דרובלס:

מי החליט האם זה קיבוץ דתי?

מר א. בראון:

לא אמרתי. אמרתי מה אני חושב שכדאי. אני לא רואה באזור זה שטח גדול. מה שלא יצליחו לעשות, זה לא אלפי דונם. לכן, אני חושב, שכן צריך לראות את המקום הזה, כמקום חזק. הוא די מבודד, יחסית.

הגב' פ. אלבק:

אני רוצה להתייחס רק לשתי מקומות - את תל-סולטן צריך להזיז קצת יותר צפונה מכפי שהוא מסומן כאן. אני מניחה שהם לא מתכוונים לנקודה על המילימטר, אלא יותר צפונה. ענין נצרים, כפי שכולם אמרו, הוא פרובלמטי...

מר א. כראון:

סליחה, פליאה, שכחתי נקודה אחת - בנושא של
ניסנית - נדמה לי, שבמקרה הזה, כדאי כבר לקשור את המועצה האזורית לנושא הזה של
הקמת הישוב. לקשור אותה כבר לארגון של העסק הזה בשביל לראות את הפיתוח. יש
פה נושא של חוק וכו', יחד עם הסוכנות היהודית והחטיבה להתישבות.

הגב' פ. אלבק:

בענין של נצרים יש בעיות משפטיות וזה צריך
לעבור בדיקה שלנו ולראות מה יש ומה אין. זה מושכר ולא פשוט. אני אומרת,
לסדר, כי צריך, קודם, חוות דעת שלנו, לפני שמביאים לדיונים אחרים.

מר ר. רוזנבלט:

הוצגו פה, למעשה, שני דברים. מנכ"ל המחלקה
להתישבות, יהודה דקל, הציג תכנית קונקרטית לאישור להיום, של הרחבת נוה-דקלים
וישוב נוסף בדרום. בסדר היום מופיע משהו רחב יותר, שלמעשה כולל את כל הרצועה.
ברור לי, שהתכנית הכוללת לא בשלה היום לאישור, אבל אני חייב להגיד פה דבר אחד
- רוב האנשים יודעים זאת, אבל כדאי לחזור על הדברים. היום גרות ברצועת עזה
200 משפחות ישראליות וחצי מליון ערבים. יש שם אדמות מדינה פנויות. שלושת
הדברים האלה מחייבים, בצורה דחופה שבדחופה לתכנן את כל האזור. כיוון שעל
השטחים שעומדים פנויים יש גם לחצים אחרים. אינני רוצה לפרט יותר מדי - ישנו
הלחץ המעשי, היום - יומי של התישבות ערבית, שעובדת בלי ועדות שרים ובלי מה
שמתנהל פה. אינני בא להגיד שום דבר לרעת אף אחד - גם אני חלק מהעסק. יש גם
גורמים אחרים, לפעמים אפילו ישראלים, שיש להם מגמות אחרות, כוונות אחרות וישנן
ויכוחים.

לכן, הצגת תכנית, שכוללת התפרסות על כל אדמות
המדינה ברצועת עזה, זה דבר חיוני ודחוף - ואני מאוד מבקש, שהמוסדות הנוגעים

בדבר, היום, פה, יקבעו לעצמם לוח זמנים מתי זה יסתיים. ישנן התלבטויות, בהחלט נכון. אנחנו חייבים להגביל את עצמנו בהתלבטויות ולהגיע להחלטה על כל העניין.

מעבר לעניין הזה של תכנון בשביל לשריין קרקע -

ישנה תופעה ברוכה של לחץ אמיתי וחזק של אנשים, שרוצים לבוא להתישב שם. אסור לנו, בשום אופן, להגיע למצב, שניאש את האנשים האלה ונפנה אותם לאפיקים אחרים. הדרך היחידה להתקדם איתם היא, לפחות, להציג להם תכניות, כדי לתת להם תקווה, בטווח של איקס שנים, שהדברים יוכלו להתממש בשטח. זה חייב לקרות, אחרת נפסיד את הקרקע, מצד אחד, נפסיד את האנשים, מהצד השני - ובמצב כזה של 200 משפחות, בתוך חצי מליון ערבים, אסור לנו, בשום אופן, ללכת לדברים האלה.

זו בקשתי הראשונה - לגמור היום לוח זמנים מחייב

מתי התכנית הרחבה תוצג, לאחר ברור בכל המוסדות.

לגבי שתי הנקודות הקונקרטיות של עצמונה ב'

ונוה-דקלים. קודם כל, תיקון לגבי נוה-דקלים. נוה-דקלים מאושרת ומתוכננת ל-450 יחידות. בקשתנו, שהיא מתואמת עם כל המוסדות, לפתוח אותה לאוכלוסיות אחרות, מדברת על הרחבה מעבר לזה. לאחר בדיקה, כולל עם הסוציולוג של המחלקה להתישבות, בתוך ה-450 לא רצוי לערבב שני סוגים של אוכלוסיות. לכן אנו מדברים על לקחת את כל השטח הפנוי מסביב לנוה-דקלים ולתכנן אותו. אני מעריך, שניתן להגיע שם למשהו שהוא בין 1,500 ל-2,000 יחידות. אז אפשר להפוך את זה למקום המרכזי של חבל עזה, עם כל השרותים, ובהחלט, עם פתיחות מוחלטת לסוגי האוכלוסיה. על זה היינו מבקשים פה החלטה, כולל של המוסד שלוקח על עצמו לתכנן ולהזיז את העניין.

מר מ. דרובלס:

עם מי סוכם על 2,000 יחידות?

מר ר. רוזנבלט:

לא סוכם, אבל בכל הדרגים שהעלאנו את זה.

הגב' פ. אלבק:

יש שם שטח, כי יש הרבה אדמות מדינה שם.

מר מ. דרובלס:

אז צריך לראות תכנית כוללת.

מר ראובן:

נכון, צריך לראות תכנית כוללת על המקום הזה, מתי, אני לא רוצה להעלות פה שום דבר לויכוח, אלא לתאום. אין לי שום מגמה להעלות פה דברים שנויים במחלוקת לדיון. פשוט יש פה איזו שהיא טעות. המקום ל-450 אושר מלכתחילה ומתוכנן לזה פיזית. זה כך עומד. אבל, במתכונת הזאת, לא ניתן שם להרחיב זאת, כפי שאנו רואים לפי הציונים בשטח, אלא צריך להרחיב אותו מעבר לזה.

לגבי עצמונה ב', שתי הערות קטנות - ראשית, זו אמנם הערה שולית, אבל יש לה את החשיבות שלה. אני מציע לשנות את המינוח ולקרוא לזה קטיף ח'. לעצמונה יש אופי מסויים, מאוד חיובי, אני לא בא לתקוף את עצמונה, אבל אנחנו מדברים על העלאת גרעין חילוני שם. אם נלך לקרוא לזה עצמונה ב', יוצרו פלונטרים בשטח. זה דבר קטן. קטיף ח', זה עוד ישוב באזור הקטיפים. זה הדבר היחידי לגבי זה. ההחלטה פה היא חשובה מאוד, כי הגרעינים מחכים בפתח ורוצים לעלות להתיישב.

אז אני מאוד מבקש, שוב, לגבי שני הדברים האלה -

הרחבת נוה-דקלים והחלטה עקרונית מתי אנו פורסים את התכנית כולה.

מר י. מרגלית:

ראשית, נראה לי, שאין צורך לקבל שום החלטה לגבי נוה-דקלים. לנוה-דקלים יש אישור כמרכז אזורי ויש שם תכנית, באמת, לכ-450 יחידות דיור. בשלבים מסויימים, סבורו, שיש מקום להגיע אולי ל-500, 600, או 700 יחידות דיור. אני סבור, שזה לא בשל. אגב, אינני רואה צורך עקרוני, שועדת השרים או הועדה המשותפת, תקבל החלטה בנושא הזה. אני סבור, שאם הגורם התכנוני יגיע למסקנה, שכדאי לשנות, להרחיב יותר - צריך לבוא ולדווח. אבל אין צורך, לדעתי, לקבל החלטה. זה עדיין אינו בשל כלל. כולנו בלבטים, איננו יודעים בדיוק - האם לשים את החלק החילוני בצמוד, בנפרד, רחוק, קרוב יותר. אם זה רחוק, אז המשמעות היא, כאילו זה ישוב נוסף. האם לתת עדיפות לעצמונה ב', (או לקטיף ח')? גם לנושא ההאחזיות או המאחזים - נראה לי, שהיום אנו לא בשלים לקבלת החלטות. אנו יכולים לקבל החלטה עקרונית, ואח"כ, המציאות תביא לידי כך שהדברים האלה לא יהיו בכלל.

לגבי אילי סיני, המערכת עובדת. אני מקווה, שיאכלסו את אילי סיני. את התשתיות אנו מבצעים. אנו עובדים שם. אני מקווה שיהיו גם אנשים שיבנו.

אשר לניסנית - למשרדנו יש עמדה בקשר לעיתוי הביצוע. החלטת ועדת השרים קיימת. יש לנו הסתייגות לגבי עיתוי הביצוע עם כל המשמעות של זה לגבי השטחים האחרים. אני סבור, שלא ראוי, היום, בתנאים של היום, לאור מה שקורה במצב המשקי, בישובים הקהילתיים סביב באר-שבע, עם ההשפעות על ערי הפיתוח - אני סבור, שתהיה שגיאה מצד המערכת שלנו, אם נצא היום בפרסום שיקרא ללכת לשם, לשווק שם את הקרקעות גם ליזמים פרטיים. יהיו לזה השלכות חברתיות נכבדות וקשות ביותר.

הגב' פ. אלבק:

זה לא ליד באר-שבע, זה ליד אשקלון.

מר י. מרגלית:

אני מתכוון לאשקלון, אולי שדרות ואולי גם

אופקים.

לכן, אני סבור, שמן הראוי, שהנושא הזה יעובד

כראוי וכשנדע מה אנו רוצים, נביא להחלטות ממשיות ולא נקבל כאן החלטה, כשעדיין איננו יודעים את משמעותה.

מר מ. דרובלס:

אדוני היו"ר - בנושא ניסנית - היות וישנה

החלטה, מזמן, על הקמת ישוב אזרחי בניסנית, החטיבה להתישבות, ברגע שתאתר את הגרעין ותעביר אותו את הקבלה, חושבת ללכת להקים שם מוקד אזרחי.

ח"כ ח. פורת:

למה צריך להיות שם מוקד?

מר מ. דרובלס:

למרות שאין לנו תקציבים, מלאכת הישובים לעולם

לא תיפסק. נמשיך להקים ישובים גם באילוצים תקציביים. כמובן שזה יהיה על חשבון, זה ברור, אבל נמשיך להקים ישובים. ברגע שנאתר את הגרעין האזרחי, אנו חושבים להושיב אותו בהאחזות הנח"ל, לאחר שנשפר את התנאים מבחינת אנושית, כדי שיוכלו שם לשבת ונשמח, כאשר היוזמה הפרטית, תתחיל להכנס לשם ולבנות את ביתה, כפי שאני הסברתי, כישוב קהילתי, ללא אמצעי יצור.

באשר לנוה-דקלים - אני מודה, שלא ידעתי, שישנה החלטה על 450 יחידות דיור. אם ישנה החלטה על 450 יחידות, אינני חושב, שאנו בשלים פה לקבל החלטה על 1,000 - 1,500 או 2,000. אולי נקבל את כל ההחלטות האלה, אבל צריך לבדוק זאת מבחינת תכנון כולל.

במסגרת הודעה בלבד - אני מקדם בברכה את אנשי אזור קטיף, שהגיעו למסקנה, שבנוה-דקלים, כמרכז כפרי או אזורי, יש מקום גם לחילונים. גם אלה וגם אלה יהודים. תבוא הברכה על אנשי האזור. אני מציע, אם אתם הגעתם למסקנה, שאתם רוצים לישוב שם חילונים, תקצו שכונה, באזור מסויים, עבור אותם החילונים.

מר ר. רוזנבלט:

בתכנון הקיים זה לא ניתן, זה דורש שינוי

תכנוני.

מר מ. דרובלס:

אי אפשר היום לקבל החלטה בקשר לתוספת, כשאנו לא ראינו את התכניות. צריך לבוא בדברים עם כל הגורמים אשר ישנם. פה, במסגרת הודעה, הועדה יכולה לרשום לעצמה, שהיא מקדמת בברכה, שלנוה-דקלים יכנסו גם אנשים לא דתיים.

מר ר. רוזנבלט:

שהיא מבקשת ממישהו לתכנן את הרחבת הישוב. זה

כרוך האחד בשני.

מר מ. דרובלס:

בנושא השלישי של עצמונה ב', אני מבקש את שתי ההחלטות על שתי הנקודות. אני מקבל את התיקון לגבי קטיף ח' וט', או המשך מה שישנו, כי באשר לשמות, ברגע שיהיה הישוב, נפנה לוועדת השמות והיא תתן את השם. אני בעד לאשר את הקמת שתי הנקודות האלה, במקום אחד, כמוקד אזרחי. במקום שני - בשלב זה, לחילופין, האחזות או זה. כי יש לנו בעיות ויש לבדוק אותן, אנו עוד לא בטוחים שאפשר להקים שם, או, או.

השר י. נאמן:

הייתי רוצה לסכם, שאנו מאשרים הקמתן של קטיף ח' ו-ט' - אלה שתי הנקודות האלה. כאשר לגבי האחת, ברור, שהיא תהיה ישוב אזרחי ולגבי השניה, אתם תבדקו עם הצבא, האם זו תהיה האחזות, או שזה יהיה, גם כן, ישוב אזרחי.

מר מ. דרובלס:

הייתי רק מציע להוסיף - שלא יהיה מבוסס על

חקלאות.

השר י. נאמן:

ישובים בעלי אופי לא חקלאי.

מר י. מרגלית:

בגלל חשיבות תפיסת השטח, אין הסתייגות עקרונית של המערכת שלנו לגבי הקמת ישוב קהילתי, שנקרא, עצמונה ב'. אבל אני סבור, שלא יהיה מן הראוי, ללכת ולהקים כמה עצמונות ב', כישובים קהילתיים. אני חושב, שהנושא צריך להיות מלווה באמצעי יצור.

מר י. דקל:

זה בוודאי, אבל ללא חקלאות.

מר י. מרגלית:

לא, אבל שהתנאי להקמת הישוב יהיה במקביל למציאת

אמצעי יצור ותעסוקה.

מר י. נאמן:

אז אנו מאשרים את הקמת קטיף ח' וט'.

עכשיו אנו גם רושמים לעצמנו - אין פה מה לעשות

החלטה מיוחדת שאופייה של נוה-דקלים יורחב בתאום בין המועצה, הסוכנות ומשרד

השיכון. (משרד השיכון לא עוסק בנושא האם יהיו שם דתיים או לא). אנו לא

מחליטים פה כמה בתים לבנות.

מר ר. רוזנבלט:

אבל צריך להיות ברור, שזה מותנה בהרחבה.

הגב' פ. אלבק:

בסדר. התכנון צריך להביא בחשבון, שהישוב יכלול

גם אוכלוסיה בעלת אופי חילוני.

הערת עוזרו של ר. רוזנבלט:

אני רוצה להוסיף משהו. התעלמו מהפתיחה של

ראובן, ואני חושב שזה המרכז.

השר י. נאמן:

לא התעלמו. אם לא פעלו בהתאם, זאת משום שלא

פעלו, אבל לא התעלמו.

הערת עוזרו של ר. רוזנבלט:

ה-1,500 יחידות, שראובן דיכר עליהן לא נשלפו מן

המותן. ישבנו על זה עם המחלקה להתישבות, עם דרגים שונים, ועם משרד השיכון, לא פעם אחת, עם דרגים שונים והגענו למסקנה, יחד עם אנשים שמתמצאים באיכלוס מקום כזה, שלא מספיק לרשום שמקבלים בברכה. לא ניתן לאכלס, היום, התישבות חילונית במצב הזה. ז"א, שאחרת, אנו נשארים קופאים על שמרינו, ההחלטה הזו נטולת כל משמעות. כי התושבים לא יכולים לחיות בשיטה הזאת יחד.

אם התפיסה של 1,500 יחידות מקובלת, אמר לי

סוציולוג, שיש לו הרבה מאוד ותק בענין הזה והוא לא דתי - כי צריך להקים ישוב קצת יותר גדול, כדי לפתח זאת. אם מקבלים היום החלטה כזאת, אז יש שוני בין 450 יחידות ל-1,500 יחידות. איני יודע מי צריך להחליט על זה, אבל מישהו צריך לקבל על עצמו את התכנון. את הפריצה של 200 משפחות, איננו פורצים היום, בישיבה הזאת.

השר י. נאמן:

אם אנחנו רושמים לעצמנו, שאופי הישוב יהיה כזה,

אז אח"כ, הגורמים המתאימים, יקחו זאת בחשבון. אם צריך לעשות רה-תכנון, הם יעשו רה-תכנון, ישנו תכנון. העקרון הוא העקרון הזה.

מר ר. רוזנבלט:

אם מותר לרשום את ההערה שלנו, זה תנאי, כי אחרת

זה לא ילך.

השר י. נאמן:

זה נרשם בפרוטוקול:

מר י. מרגלית:

הדרישה שלך אומרת, שאנו מתחילים לתכנן עיר, ואז זה אופי אחר, צורת בניה אחרת, צורת מימון אחרת ואז המשמעות היא, שב-4 השנים הבאות לא נעשה כלום.

השר י. נאמן:

בשל המסקנה הזאת, אנו לא אומרים זאת. אנו אומרים משהו שמכוון לכיוון זה.

עכשיו, ישנו ענין ניסנית. הסתכלתי לראות האם צריך החלטה או לא. ההחלטה הישנה לא היתה החלטה של ממש. כתוב: "הועדה להתישבות קובעת, כי הכוונה הנ"ל תובא בפניה לדיון ואישור, לאחר שהנושא יתואם ויסוכם על-דעת כל הגורמים הנוגעים לענין." אז אנו אומרים, לגבי ניסנית, שאנו רואים זאת כישוב קהילתי.

אנו נרשום, שניסנית, בהמשך להחלטה הת/74, תהיה ישוב קהילתי בשילוב עם יוזמה פרטית.

מר י. מרגלית:

האם זו הצעת החלטה, או שזו אינפורמציה.

השר י. נאמן:

לא, זה מה שחסר עוד, כדי שהחלטה הת/74, תהיה בכל זאת החלטה. זה תיקון להחלטה הקודמת.

מר י. מרגלית:

אני אינני במעמד של מצביע, אני נמצא בעמדה נחותה. אני רק מנסה להבהיר את עמדת משרדי. אם אפשר, אבקש לקבל מהר את הפורטוקול, כי יכול להיות, שהשר שלי יבקש לערער על זה. אינני יכול להתנגד להחלטת הוועדה. השיקולים שלנו הם שיקולים אחרים, לאור מה שקורה היום במערכת.

מר מ. דרובלס:

אני מציע, שנחליט להוסיף להחלטה הנ"ל שנתקבלה, שניסנית יהיה ישוב קהילתי.

השר י. נאמן:

כן, בסדר.

מר ר. רוזנבלט:

אני רוצה להודות תודה חמה לכל הצוות שיושב פה ועשה עבודה לקראת הישיבה הזאת, אם כי חייבים להמשיך, זו לא סוף הדרך.

השר י. נאמן:

תודה רבה לכם.

השר י. נאמן:

הסעיף הנוגע לליכנה, אני מבין, שלא יעלה היום, אבל אני מבקש לגמור את התאומים שקשורים בו.

מר י. דקל:

ליבנה זה לא נושא שאפשר לדון בו, כי זה חלק ממרקם של תכנון שלם, בדרום הר-חברון. מדובר ב-5-6 ישובים שמוצעים שם ל-5-6 גרעינים שמחכים. לא נראה שאפשר לגמור לדון לגבי ליבנה ולא לגבי האחרים.

השר י. נאמן:

זה דומה לפי-נר.

מר י. דקל:

זה לא דומה לפי-נר כלל וכלל, כי לגבי ליבנה יש לי מכתב מהם לאן הם רוצים ללכת. אם אתם רוצים להציע דבר אחר, תציעו. הם הולכים לעומרים, לפי המכתב שיש לי, שחתום על ידם.

מר מ. דרובלס:

כפי שפתחתי, אני מבקש, אדוני היו"ר - זכותו של כל חבר ועדה להעלות כל נושא, אבל אם יש נושא, שנוגע למשרד מסויים, אבקש, קודם, להעביר אותו לאותו המשרד.

השר י. נאמן:

זה הובא. בישיבות הועדה המכינה, אצלי, זה נדון

3 פעמים.

מר מ. דרובלס:

החטיבה להתישבות, יחד עם הגורמים האחרים, לא מציעה, באזור הזה, איפה שמוצע להקים את ליבנה, להקים שם ישוב. לכן, במקום להעלות זאת בישיבה הבאה ולהכנס לדיון, אז בואו נבהיר, כהצהרת כוונות - יש סיכום מסויים עם הגרעין ליבנה. אנו רוצים לבנות לו ישוב. אני מקווה שנגיע

לידי סיכום. לגבי המקום הזה, בתכנון הכולל, לפי מה שאושר עד עכשיו, ישוב שם...

השר י. נאמן:

אנו נצטרך לעסוק בליבנה, שוב, בוועדה המכינה.

הת/20. מצפה יהודה ורמת קדרון

השר י. נאמן:

רבותי, במסגרת שונות, אני רוצה להעלות מספר דברים. בשעתו היו קשיים, שהגיעו גם לתקשורת והפריעו לנו הרבה מאוד, שהיו קשורים בכך, שמספר חברות, שעוסקות ביוזמה פרטית, מכרו את הקרקע והציעו בתים ומגרשים, כאשר מצב הבעלות על הקרקע לא הובהר עד הסוף. נוצרו פקקים והיתה עצירה בדברים האלה.

אני, כיו"ר ועדת המעקב של הוועדה הזאת, ביקשתי בשעתו מפליאה לעשות סקר של כל הישובים, שהוחלט עליהם בשנתיים - שלוש האחרונות, כדי לראות איפה נוצרו בעיות, שמחייבות תפירה מחדש של העניין, כדי לצאת מהסבך.

הוגש לי דו"ח, שדיברנו עליו בשעתו. מאותו דו"ח הסתבר, שיש רק 3 מקומות, שבהם יש בעיות כאלה. אני מביא הנה היום, במסגרת השונות, לאישור, הצעת החלטה שמונחת לפניכם, שמדברת על תיקון מה שקרה ברמת-קידרון וכפר אדומים, שעמדו במצב שתארתי. פליאה תסביר את ההצעה שיטנה כאן. אני מקווה, שבזה, נאפשר לחדש את התנופה בבניה הפרטית, במקרה זה, ושדי מהר, נעשה זאת ב-3 המקרים שבהם אותרו בעיות.

אני מציע, שפליאה תסביר את העניין ונתקדם.

הגב' פ. אלבק:

לפי 3 שנים היתה החלטה של הועדה הזאת להקים ישוב ברמת-קדרון לרכישה פרטית. כמו כן, באותה תקופה, בערך, היו יזמים שרצו להקים ישוב שני, בקרבת מקום, בשם מצפה - יהודה. הם לא הביאו זאת להחלטה של ועדת שרים, אבל הביאו זאת לקבל היתר לרכוש קרקעות. בשני הישובים האלה, למעשה, לא הגיע לכלל ביצוע שום דבר, כי כמות הקרקעות שהם רכשו היא קטנה מאוד, בעוד שמספר המגרשים שהם התחייבו למכור לאנשים, שממש עשו איתם חוזים ושילמו את הכסף, הוא בערך פי עשר מאשר כמות הקרקעות שהם קנו - כ-1,500 מגרשים במצפה יהודה וכקירוב ל-4,000 מגרשים ברמת-קדרון.

בינתיים, היו בקשות לחפש אדמות מדינה להקמת ישוב קהילתי בשם נאות-אדומים. היו מספר בקשות. בשלב ראשון, איתרנו כמה איתורים חליפיים בין רמת-קדרון לבין מצפה - יהודה. אח"כ, היתה בקשה לשטחים אחרים, יותר צפונה ואז איתרנו איתור נוסף, שהוא בערך באותה סביבה, אבל יותר צפונה מכל המקומות האלה.

בינתיים, כל האיתורים היו בעררים. הערר לגבי האיתורים הדרומיים, שהם בין רמת-קדרון למצפה-יהודה, נסתיים ויש לנו היום זכויות נקיות על השטח. לגבי השטח הצפוני, שבזמנו דיבר עליו, דווקא שם, הוגש בינתיים ערר חדש, שהיום הוא בדיון.

החלטת ועדת השרים על נאות-אדומים, דיברה על איתור באמצע, יותר דרומה מהאיתור הצפוני שלנו ויותר צפונה מהאיתורים הדרומיים שלנו. דווקא שם, לא היו אדמות מדינה, אבל נשאר העקרון, שלמעשה לא הוקם ישוב בנאות-אדומים, כי ההסתדרות הציונית אמרה, שהיא לא רוצה להקים ישוב באמצע שטח,

שמיועד להקמת שני ישובים עירוניים ביוזמה פרטית. זה היה המצב:

כאשר הגעתי למצב בו הייתי צריכה להגיש את הדו"ח

המסכם לגבי אילו ישובים לא הוקמו, ביניהם היה נאות-אדומים, שההסתדרות הציונית מסרבת לקבל.

(מכאן רשמה ז.ת.)

(עד כאן רשמה ל.ד. - מכאן ז.ת.)

גב' פ. אלבק:

ההצעה היא לשלב את כל הדברים יחד ולהקצות אדמות

המדינה, שבין רמת קדרון ומצפה יהודה, בחכירה במחיר מלא, ליזמים של רמת קדרון ומצפה יהודה, כדי שהם יוכלו להתחיל לעבוד בשטח ולתת מגרשים לאנשים, שקנו מהם כבר מגרשים לפני שנים והיזמים עומדים עם התחבובות כלפיהם ולא מסוגלים לבצע אותן, כי להם אין קרקע. ברור, שלא כל קוני המגרשים יהיו מוכנים לקבל קרקעות כאלה, כי יש כאלה שרוצים קרקע בבעלות והמדינה אינה יכולה לתת בעלות, היא יכולה רק לתת חכירה. אך חלק גדול מאלפי הקונים יהיו מוכנים לקבל חכירה במקום בעלות, אם ע"י זה הם מקבלים מגרש, בשעה שבמצב היום, הם לא מקבלים בכלל מגרש. זה לא בא להיות תחליף לזה, שימשיכו ברכישות הפרטיות ויבנו את הישובים על קרקע פרטית, במידה שיצליחו להשיג אותה. זה בא, בעצם, להשלים את המשבצת לשני הישובים העירוניים, ע"י חכירה מאדמות מדינה.

כיוון שהצעה זו באה לאפשר ליזמים ולקבלנים

לעמוד בהתחבובותיהם, לכן מוצע לא להקצות את הקרקעות האלה לפי מכרז, לכל המרבה במחיר, אלא באמת לאותם היזמים, שיש להם התחבובות למגרשים, שאין להם קרקע לתת. מצד שני, זה כמוכר הולך עם המשקל שכנגד, שצריך להקצות את הקרקע במחיר מלא. ההקצאות של מינהל מקרקעי ישראל הן 80% מהשווי, לפי שומא שתהיה ריאלית ותיקח בחשבון, שזה מיועד לבניה עירונית ותיקח בחשבון את המחירים, שבהם מכרו את

המגרשים בשטח. פה גם אין הצדקה עניינית לתת את הקרקע יותר בזול, כי האנשים שיקבלו את המגרשים, כבר שילמו את ה-100%, לא 5%, לא 50% ולא 80%. הם שילמו 100% לניזמים כבר לפני שנתיים. היות והמדינה אינה יכולה למכור, היא לא יכולה לקחת 100%, אך אין כל הצדקה, שהיא תיקח פחות מ-80% מהניזמים.

יחד עם זה, כיוון שמוצע להקצות זאת דוקא לניזמים אלה ובלי מכרז, במטרה לאפשר שאלה שרכשו מגרשים יקבלו מגרשים ויוכלו להתישב, צריך לעשות את ההסכם עם הניזמים, כשהוא מותאם עם כל האספקטים המשפטיים, יענה על הצרכים האלה ויחייב גם את הניזמים למטרות אלה.

לכן, הצעת ההחלטה היא להקצות לכל אחד מהניזמים האלה עד 500 דונם מאדמות המדינה לחכירה, כשהחכירה תנתן להם בלי מכרז, בתשלום 80%, בחוזה מפורט, שינוסח ומותאם למטרה זו, ע"י היועץ המשפטי לאיזור יו"ש, לפי הנחיות היועץ המשפטי לממשלה.

מר מ. דרובלס:

אדוני היו"ר, מצבי האישי בנושא זה אינו קל ואינו פשוט ואני מתלבט עם עצמי ועם מצפוני, כחבר הועדה, אם אני יכול לתת יד להחלטה כזאת. אינני יודע אם אוכל להצביע על הצעה זו, למרות שהיא, אולי, הרע במיעוטו, אך מצפוני אינו שלם.

אסביר מה ידוע לי בקשר לפרשה זו. לפני כשלוש שנים נתקבלה החלטה בוועדה זו להקים ישוב קהילתי ושמו "נאות אדומים".

גב' פ. אלבק:

לפני שנה וחצי. לגבי רמת קדרון ההחלטה היא מלפני כשלוש שנים.

מר מ. דרובלס:

ברמת קדרון ובמצפה יהודה לא התקדמו בשטח.

הערבים שם התפשטו ותפסו שטחים.

החטיבה להתישבות התיישרה עם מצפונה ואמרה כך:

אם יוזמה פרטית תיכנס לרמת קדרון ולמצפה יהודה, אין מקום שתיכנס יוזמה ציבורית ואנו, בכסף ציבורי של עם ישראל, נבנה ישוב קהילתי. לכן, הודענו כל הזמן לועדה, שאנו רוצים שהפרטים יתחילו לפרוץ את הדרך ולעשות מעשים ואז, אנו לא נקים את הישוב; והיה ולא יהיו מעשים והיות והשטח הזה עלול ליפול לידיים לא רצויות, אז למרות שאיננו רוצים בכך וזה קרוב מדי לירושלים, נקים את הישוב. חיכינו וחיכינו ונאמר לנו כל הזמן: מחר, מחרתיים, הטרקטור עולה וכו'. אמרנו, שאם יהודים ישבו שם ביוזמה פרטית, למה אנו צריכים ללכת למקומות אלה? לפיכך, לא ביצענו את ההחלטה שנתקבלה, כי חשבנו, שמישהו אחר יעשה זאת.

אני היום מתפלא לשמוע, שהיזמים, שעשו

עיסקות בשני מקומות אלה, לא היתה להם הסמכות למכור שטח, שכנראה לא היה שייך להם ולא היתה עליו בעלות וע"י כך סיבכו חלק גדול מהאזרחים, ששילמו מכספם. לפיכך, באה ההצעה, שנבטל את ההחלטה של באות אדומים על הקמת הישוב הקהילתי, נאפשר למצפה יהודה ורמת קדרון להתפתח ואת השטח הזה למסור לאותם יזמים.

לצערי הרב, פוסט-מורטום, לאחר המעשה שנעשה,

אינני יכול להרים ידי לכך. הייתי רוצה לראות מי עשה זאת, אם היתה כאן עבירה ובמדה והיתה עבירה, שיתנו את הדין ולא "להלביץ" את המעשה ולמסור שטח, בלי מכרז, לקבוצות מסוימות, מכיוון שהלכו ומכרו דבר, שאינו שייך להן. בגלל זה, שקבוצה מסוימת עברה עבירה ומכרה דבר שאינו שייך לה, אנחנו צריכים לתת לה יתרון על קבוצות אחרות?

לפיכך, למרות שאני בעד שהיוזמה הפרטית תיכנס לאיזור הזה, כדי שיתחילו במהרה להקים את הישובים, כי אחרת אנו נצטרך להכנס, בכל הענין הזה, בצורה שהוא נעשה, אני נמנע.

השר י. נאמן:

אני מפנה תשומת לבך, שהצעה זו לא רק מתואמת עם משרד המשפטים, אלא היא על דעתו ולכן נתתי לנציגת שר המשפטים להציג את הענין הזה.

מר מ. דרובלס:

אך יש לי גם מצפון מסוים.

גב' פ. אלבק:

נקודה אחת להבהרה. זה לא במקום נאות אדומים. אפשר להשאיר גם את ההחלטה להקים את נאות אדומים. הצענו לדחות את ההחלטה להקים את נאות אדומים, כיוון שההסתדרות הציונית לא רצתה להקים זאת.

מר י. מרגלית:

אני בהחלט מסכים לכך, שאין מקום לנאות אדומים, אם לא תלך לשם היוזמה הפרטית. אני רק לא מבין, מדוע צריכה להתקבל בנושא זה החלטה של הועדה הזאת, אם משהו רוצה להחכיר את הקרקע ללא מכרז. יש מי שאחראי לקרקעות במדינת ישראל.

גב' פ. אלבק:

זה לא במדינת ישראל, זה ביהודה ושומרון.

מר י. מרגלית:

לא חשוב. לא זכור לי, שיש החלטה, שועדת השרים

להתישבות תעסוק בזה.

השר י. נאמן:

כי אלה הקרקעות הרשומות על נאות אדומים וצריך

לבטל את ההחלטה על נאות אדומים. שנית, לנושא עצמו, בגלל מה שאמר מתי, יש משמעויות ציבוריות כבדות.

מר מ. דרובלס:

אני לא מתנגד להקפיא.

השר י. נאמן:

אני רוצה להסביר את העניין. יש לנושא משמעויות

ציבוריות כבדות, בגלל אותן סיבות שמתי הזכיר. לכן, לא יעלה על הדעת, שיעשו צעדים כאלה בלי החלטה ממשלתית. לכן, הפורום הזה הוא הפורום המתאים, בעיקר שזה בא במקום ישוב, שכלאו הכי רוצים לא להקימו - נאות אדומים. לכן, צריך גם פורמלית לבטל את ההחלטה בעניין זה.

לכן, ראיתי זאת כחלק מתפקידנו, במקומות שבהם

אנו מאד מעוניינים לפתח את היוזמה הפרטית והסתבכה היוזמה הפרטית כפי שהסתבכה - ואנו יודעים, שבזמן האחרון מדובר שיש בלימה של היוזמה הפרטית, בגלל בעיות מהסוג הזה - אז אנו חייבים להוציא אותה חזרה לדרך. לכן, עבדנו בנושא זה עם הסמכות העיקרית לבעיות כאלה, שהיא משרד המשפטים.

מר י. מרגלית:

ציבורית, עמדת הועדה עלולה להיות מאד לא נוחה,

מעצם עובדה זו.

מר מ. דרובלס:

יוסי מרגלית צודק.

מר י. דקל:

בועדה המכינה, כאשר דנו בענין הזה, הוברר שמצפה יהודה מעולם לא אושר בועדת שרים. שנית, המקום המוצע לנאות אדומים עכשו הוא לא אותו מקום, שהובא בשעתו לוועדת השרים, אלא נמצא מערכה לאתר של מצפה יהודה ונשתדל לאחד אותם יחד. כרגע מציעים פה שלשה אתרים, א', ב', ג'.

מר א. בראון:

זו טעות במפה.

מר י. דקל:

אני מבקש לראות איך נאות אדומים ומצפה יהודה מתאחדים למשבצת אחת, לפי העקרון שעשו כאן; ז"א, שהמטרה שהיתה לחטיבת ההתישבות בהקמת נאות אדומים אמנם תתממש, כי אחרת היא לא מתממשת. זו הערה פורמלית.

עכשו, אני רוצה להשמיע הערה אישית, שהיא לא על דעת החטיבה, כי זה לא היה בדיון בחטיבה. אתרים ב' ו-ג' המופיעים במפה, אם יש כוונה למסור אותם למישהו לפיתוח, זו טעות ממדרגה ראשונה. אלה שני אתרים צמודים למרסבא. 1,500 שנה היה אתר בודד - ולא חשוב לי אם הוא מקודש, או לא מקודש, לאיזו שהיא דת - אך זו פנינה מיוחדת של נוף וטבע וזו תהיה שגיאה תכנונית מסדר גודל בינלאומי להצמיד לזה פיתוח עירוני. לאן אנו יורדים בענין זה? זה לא מתקבל על הדעת. אלה שני אתרים צמודים למרסבא, מצפונה ומדרומה ולא מתקבל על הדעת לפתח שם פיתוח עירוני.

אל"מ ד' סתו:

אגב, הבקשה לבדוק את האתרים האלה באה מהחטיבה להתישבות. אך אני מסכים עם כל מילה שאמרת.

מר י. דקל:

ואני, כמי שאחראי שם, אמרתי שזה לא מתקבל על

דעתי.

מר מ. דרובלס:

אדוני היו"ר, האתרים המוצעים לרמת קדרון ומצפה יהודה, מבחינתי, כחבר הועדה, אין לי התנגדות שיוקם פה ישוב יהודי בשני המקומות. אינני מתיחס עכשו למרסבא, כי אני סומך שהמציעים בדקו ולקחו בחשבון את כל הצדדים.

יחד עם זאת, אני מקבל את הצעת מרגלית. אם נאות אדומים הוצע לחטיבה להתישבות להקים שם ישוב קהילתי, אז החטיבה להתישבות מודיעה היום לוועדה, שהיות והיוזמה הפרטית עומדת להקים שם ישוב והיה, ואם תוך ששה חודשים מהיום יתחילו לעשות משהו בשטח ע"י היוזמה הפרטית, החטיבה להתישבות לא תנצל את זכותה להקים את הישוב הקהילתי.

אני לא הייתי מציע להביא זאת בצורה, כפי שהדבר הוצע, כי לא אוכל להצביע בעד ההצעה. לא יהיה יפה וטוב, מבחינה ציבורית, שיצא שחבר אחד בלבד בוועדה הצביע בעדה. לכן, הייתי מציע לקבל את הצעתו של מר מרגלית.

גב' פ. אלבק:

אני רוצה להסביר דבר אחד. העובדה שקישרנו זאת

עם ביטול ההחלטה על נאות אדומים, היא לא בגלל שאנו זקוקים למה שהוקצה לנאות אדומים. מה שדובר בזמנו על נאות אדומים היה, כפי שהסברתי בהתחלה, איתור שהוא יותר צפונה. השטח הזה, שהוא אצלנו היה מבחינת איתורי נאות אדומים, לפי בקשות של ההסתדרות הציונית בזמנו, זה לא המקום שבו החליטה ועדת השרים על נאות אדומים.

מר מ. דרובלס:

אני לא מקצה את הקרקע. יש החלטה על מצפה יהודה ועל רמת קדרון והחלטות אלה יבוצעו. אנו באים ומודיעים, שאם תוך חצי שנה היוזמה הפרטית תתחיל לעבוד שם, החטיבה להתישבות תוותר על זכותה להקים את הישוב הקהילתי.

השר י. נאמן:

אתה לא צריך להודיע כלום.

גב' ס. אלדור:

אני חושבת, שהנושא שהועלה כאן הוא נושא מאד כבד, גם בגלל היותו תקדים לטוב ולרע וגם מהסיבה הנוספת, שתכנונית, האיתורים החדשים לא נבדקו. אם מדובר על הצעת קרקעות תחליפיות, אז בודאי שיש במרחב ירושלים עוד איתורים - כלומר, אם מדובר על אותו עקרון עצמו.

גב' פ. אלבק:

מדובר על אותם יזמים, שיוכלו באותו מקום לבנות את הישוב, עבור האנשים, שלהם הם התחייבו למכור את המגרשים שם ולא במקום אחר.

גב' ס. אלדור:

הם גם התחייבו למכור מגרשים במכירה מלאה וימכרו

אותם בחכירה.

נוסף לכך, אנו בודקים את החוזים בין היזמים

לבין המשתכנים. הבנתי, שמצפה יהודה יעלה היום ואמנם, היועצת המשפטית שלנו

התייחסה לחוזה וקבעה שהחוזה מקפח את המשתכן.

גב' פ. אלבק:

אמרנו, שאת החוזים צריך לנסח מחדש, מההתחלה ועד

הסוף.

גב' ס. אלדור:

כל הנושא, כפי שהוא כרגע, נדמה לי שאינו בשל

ואני מציעה, אם אפשר, לדחות אותו לישיבה הבאה, כדי שכל אחד יוכל להתייעץ בתוך

משרדו.

גב' פ. אלבק:

אני מציעה שנגיש זאת כמו שהוא, כדי שכל הגורמים

יוכלו לחשוב על זה.

אל"מ ד. סתו:

מכל העסק הזה לא הבנתי על אילו שטחים מדובר.

מר א. שבות:

לא מדובר כאן לתת ליזמים שטח במקום השטח שלהם,

שבאופן מוחלט הם ירדו מהשטח שהם קנו. הם גם טוענים, שיצליחו לממש חלק ניכר

מהרכישות שהם רכשו. אלא הכוונה לתת להם שטח מסוים - נאמר פה, מקסימום 500 דונם ואולי אף פחות לכל אחד, כשבמצפה יהודה מדובר על החלק הקרוב אליהם באתר ג', כלומר החלק המורחק ממרסכא, וברמת קדרון מדובר על החלק הצפון-מערבי של אתר א' - כדי שיוכלו לצאת לשטח ולבצע משהו מידי ולא לסחוב את העניין עוד הרבה זמן וזו תהיה רק התחלה של הישובים הפרטיים עצמם, בשטח שהם רכשו. זו הכוונה.

מר מ. דרובלס:

אני מוכן לתקן את הצעתי כך: החטיבה להתישבות, בשנת התקציב 1984/85, לא תוכל להקים את הישוב הקהילתי בנאות אדומים. החטיבה להתישבות מודיעה והיה ובשנת התקציב 1984/85, היוזמה הפרטית תתחיל לבנות שם, היא לא תקים שם ישוב קהילתי.

במדה שנקבל הודעה זו, אין צורך שנאשר, כי אין הקצאת שטח ואין כל ניגוד אינטרסים. החטיבה להתישבות, מסיבות שלה, בשנת תקציב 1984/85 לא תוכל להקים את הישוב שהוחלט עליו. אם היוזמה הפרטית תתחיל לבנות, לנו אין תביעה להקים שם ישוב.

גב' פ. אלבק:

אני מוכנה להציע לשנות זאת, שהחלטה הנוכחית בכלל לא תתייחס לעניין נאות אדומים. אנחנו הכנסנו את נאות אדומים, בגלל זה שהיתה החלטה להקים ישוב וסרכו להקים אותו. אך לא צריך לשלב זאת.

(המשך הדברים רשמה ל.ד.)

(עד כאן רשמה ז.ת. מכאן ל.ד.)

מר י. מרגלית:

הבעיה אינה בכלל האם נאות אדומים כן או לא תקום. נראה לי - ואני מרשה לעצמי לקרוא לזה בשם הצברי הגס, כפי שאני מכנה

אותו, שמחפשים שותף כדי לתלות עליו את הפעמון. מאחר ואיני חבר הועדה, אני מבין, שמוגשת כאן הצעה, שהועדה תקבל החלטה להחכיר קרקע ליזם. אני לפחות, איני מוסמך להודיע בשם השר הממונה על משרדי, שהוא מוכן להיות שותף ולקבל החלטה, שמקצה קרקע ליזם, ללא מכרז, לאור הנסיבות הרגישות האלה.

ח"כ ח. פורת:

מה היה עם כל היזמים?

מר י. מורגלית:

פורמאלית, אפשר לתת תשובה - יש מי שאחראי לקרקע ושילעשה מה שהוא רוצה, אם זה שר הבטחון או מישהו אחר. נדמה לי, שיותר נכון יהיה - הענין הוא מאוד רגיש. אף אחד לא רוצה להיות שותף, ביחוד, שמחר תופיע כתובת באמצעי התקשורת שתאמר - גם מכרו קרקעות...

השר י. נאמן:

אתה יודע, אני לא מכיר אותם, אף פעם לא נפגשתי אותם, אבל אני מוכן לקבל, שאמצעי התקשורת יגידו, שאני הקצאתי את זה.

מר י. מרגלית:

יגידו, שגם עסקו את הציבור וגם באה המדינה לתת

להם את הקרקעות.

הגב' פ. אלבק:

במחיר מלא.

מר י. מרגלית:

גם אני רוצה במחיר מלא, פליאה.

הגב' פ. אלבק:

בבקשה, תתכנן הקמת ישוב, תקבל.

מר י. מרגלית:

אני אינני רואה את עצמי לפחות, כנציג מוסמך, מטעם המשרד, לתפוס קרקע כזאת. אני מציע, שהנושא יועבר למשרדים, לגבש את העמדה ולהביא את זה להחלטה. מוכנים לחלק, צריך לראות איך עושים זאת.

ח"כ ח. פורת:

רבותי, אני יושב כאן זמן רב ומתאפק. אני חושב, שאנו עושים עוול לענין ההתיישבות בעצם החיטוט במקרה הזה. הוקצה כאן שטח. אני מכיר אותו, הייתי שם כפי שהיו חברים אחרים - זה שטח זור, מדברי לגמרי. הוא הוקצה, בשעתו, ליישוב קהילתי. כלומר, שהמתיישב לא היה משלם עבור השטח כלום. אנו היינו בונים את המוקד הזמני, עם כל ההשקעות של מדינת-ישראל.

מה שמוצע עכשיו כאן, לקחת את החלק שהוא בחלקו הגדול מדברי, שהוא נוגע, כפי שאברימי הסביר, בשטחים, שיכול להיות שיש לגביהם סיבוכים, כפי שאנו יודעים שקיימים בנושא של רכישת קרקעות, ולהקצות זאת בכסף מלא עבור אנשים שכבר התחייבו ושילמו, כדי שהישוב הזה יוקם.

אני חושב, שבמקרה הזה, גם מנקודת מבט לאומית של מדינת ישראל, אנו עושים רק טוב - גם להתיישבות, גם לתקציב המדינה וגם להתחייבויות שלנו כלפי אנשים. אני חושב, שבאופן מוסרי, אפשר לעמוד פה באופן מלא מאחרי ההחלטה הזאת.

מר י. מרגלית:

למה להביא לוועדה, האם לעמנואל לא הקצו שטח ללא

מכרז?

ח"כ ח. פורת:

תסלח לי, אבל היה צריך להחליט על הקמת עימנואל.

הגב' פ. אלבק:

לעימנואל לא הקצו, עימנואל קנו ברכישה פרטית.

מר י. מרגלית:

הקצו להם, תאמיני לי שהקצו להם.

הגב' פ. אלבק:

מה שצריך להביא להחלטה פה זה להקצות ב-80% ולא

ב-5% יש החלטות קודמות, להקצות ב-5%.

מר י. מרגלית:

ההחלטה לגבות 5% היתה של משרד הבטחון.

הגב' פ. אלבק:

לא, יש החלטה פורמאלית של הועדה הזאת.

השר י. נאמן:

אני רוצה לסכם את הנושא. אני מעלה את הנושא יחד

עם משרד המשפטים. אני מודיע לכם, הממשלה רוצה שישבו את יהודה ושומרון. אין

למדינה תקציב. מעוניינים שהיוזמה הפרטית תישב את יהודה ושומרון. אנחנו, לפני

חצי שנה - שלושת-ריבעי שנה, עמדנו בפני שוקת שכורה של בילטולים אצל האחים גינדי

ואחרים, לאחר שהסתבר, שכל פרשת רישום הקרקעות לא נעשתה בסדר.

כיו"ר המעקב, דיברתי וביקשתי - וזה סיכום ההחלטה של ועדת המעקב - שתעשה בדיקה ויתוקן במקום שאנו מסוגלים לתקן, כדי שהיוזמה הפרטית תוכל שוב ללכת קדימה והציבור לא יצא מרומה בגללנו - וע"י זה נפסיק את תעמולת הזוועות שנעשתה נגד ההתישבות הפרטית, שאמרו שזה הכל על קרן הצבי, לא שווה ולא טוב. אותה פליאה, שהואשמה שהיא מורידה את ההתישבות הפרטית, כי היא אמרה, כי העיסקות אינן בסדר, היא הביאה את ההצעה איך לתקן את העניין הזה. לאחר שאני כיו"ר ועדת המעקב ביקשתי דו"ח, התקבל דו"ח. הזכרתי אותו באחת הישיבות בתמצית, הזכרתי את שלושת המקומות שאותרו כמקומות שבהם יש בעיות ואמרתי, שנטפל בתיקון הבעיות האלה. אי אפשר להתייחס לזה כאל מקרה שיגרתי, ששר החקלאות, כאחראי למינהל, יחליט להקצות קרקע וגמרנו, כי זה יותר מסובך. זה דבר ציבורי כל כך רציני, לכן חוששים כל כך לעניין. לכן זה צריך לקבל אישור של פורום ציבורי, ממשלתי רציני.

אני מקבל את השיקול שהגיש משרד המשפטים, שלית מאן דה-פליג, הוא הגורם הכי אפיפיורי בעניין הזה. אם הוא בא ומציע הצעה, אני לא אהיה יותר קתולי מהאפיפיור. אז אני מביא לכן לאישור את הדבר הזה. אם השרים שלכם לא ירצו בכך, הם יכתבו מכתב הסתייגות.

הגב' ס. אلدור:

אנו לא בדקנו זאת תכנונית, הרי זה איתור חדש.

הגב' פ. אלבק:

אין בעיה תכנונית, כי הרי לגבי הקצה, ליד זה,

יש החלטה של הועדה הזאת, מלפני 3 שנים:

אל"מ ד. סתיו:

יש מה לבדוק את זה תכנונית.

השר י. נאמן:

אז אני מוסיף להחלטה כפי שמונחת לפניכם. אני

משנה אותה: מחליטים:

1. להקצות חלק מהקרקע של אדמות.....

2. פרוט השטחים יעשה בתאום עם משרד הבינוי והשיכון (שמבחינה תכנונית הוא הממונה על העניין) וגם החוזים יעשו בתאום, או יחד עם משרד הבינוי והשיכון.

הגב' פ. אלבק:

לא, החוזה הוא של היועץ המשפטי לממשלה.

הגב' ס. אלדור:

זה כל כך מסובך, כי הנושא איננו בשל.

הגב' פ. אלבק:

היועץ המשפטי יבדוק את החוזים יחד עם משרד השיכון, שהוא יעיר את ההערות וכן מינהל מקרקעי ישראל, שיעיר את ההערות. אבל זה צריך להיות חוזה שיאושר ע"י היועץ המשפטי לממשלה, בגלל שזה דבר כזה פרובלמטי.

הגב' ס. אלדור:

אני לא מבינה את טיב ההחלטה הזאת. האם זה אומר,

שהוחלט, ברגע זה, על הקמת התישבות באותה נקודה חדשה?

הגב' פ. אלבק:

לא, ישוב הוחלט להקים בהחלטה הועדה, לפני 3

שנים. ההחלטה קיימת.

הגב' ס. אלדור:

אבל אז, כפי שאת יודעת, לפחות את הבדיקות

התכנוניות, אנו לא עשינו. לא בדקנו את החוזים בין המשתכנים לבין היזמים.

הגב' פ. אלבק:

צריך לכתוב חוזים חדשים, בהתאם לנסיבות

המיוחדות של המקרה הזה. זה יעשה ע"י היועץ המשפטי לממשלה.

הגב' ס. אלדור:

כיוון שהנושא איננו עד כדי כך דחוף, אני מבקשת

שוב, בישיבה הבאה, לדון בו מחדש, כדי שיהיה לנו זמן להתכונן. הרי, בסה"כ, רק

היום קיבלנו אותו לדיון. זה נושא מספיק כבד, שאני מרגישה, שצריך לשמוע לפחות

את נציג משרד השיכון בועדה הזאת.

השר י. נאמן:

אז אני מביא להחלטה את סעיף 1, כפי שהוא כתוב,

בלי הקטע שכאמור מחקתי.

כמו כן אני כותב: בחוזה שינוסח ע"י היועץ

המשפטי לאזור יהודה ושומרון, עפ"י הוראות היועץ המשפטי לממשלה, בנוסף על כל.

הגב' פ. אלבק:

הייתי מציעה, אולי, נוסח הפוך - שהחוזה יוכן

ע"י היועץ המשפטי של אזור יהודה והשומרון יחד עם היועץ המשפטי של משרד הבינוי והשיכון והיועץ המשפטי של מינהל מקרקעי ישראל...

מר י. מרגלית:

פליאה, אין לנו ענין להתערב בחוזה...

הגב' פ. אלבק:

לא, אבל חוזה החכירה יכלול כנספח את החוזים מהיזמים אל המשתכנים. אז "זה יבדק ע"י היועץ המשפטי של משרד הבינוי והשיכון והיועץ המשפטי של מינהל מקרקעי ישראל, ואח"כ, יובא לאישור היועץ המשפטי לממשלה."

הגב' ס. אلدור:

אבל, בכל זאת, הייתי מבקשת לשמור זכות דיון

בישיבת הבאה.

הגב' פ. אלבק:

אני מציע, שנדחה זאת לישיבה הבאה ונגיש זאת כהצעה, שכולם יחשבו עליה עד לישיבה הבאה. אני מציעה לחזור להצעה הישנה שלי.

השר י. גאמן:

זכותם של חברי הועדה לשלוח מכתב הסתייגות, תוך שבועיים ואז נצטרך לדון בזה מחדש. אבל אולי הם ישקלו, יראו שזה בסדר ואין בעיות אם משרד המשפטים הוא זה שיוזם ומטפל בעניין.

מר י. מרגלית:

יש פה רק בעיה של תשתיות לראש השטח.

הגב' פ. אלבק:

הן יהיו על חשבון היזמים. זה צריך להכתב

במפורש.

ח"כ ח. פורת:

אולי יש להוסיף: "בכפוף להיבטים התכנוניים

ובתאום עם משרד השיכון".

השר י. נאמן:

2. כל זה בכפוף להיבטים התכנוניים הרגילים, כמקובל. כשכל ההוצאות הנוספות לתשתית לראש השטח על חשבון היזמים. אם גם זה לא טוב, נדון בכך מחדש, אם לא נגמור את זה.

מר י. מרגלית:

אני מציע, שמבחינת הניסוח, יהיה כתוב כך: "כל

ההוצאות להקמת הישוב, כולל תשתית לראש השטח, יהיו על חשבון היזמים."

ח"כ ח. פורת:

אתה רוצה שהם יבנו גם בית-ספר.

השר י. נאמן:

אני מקבל זאת.

מר מ. דרובלס:

אדוני היו"ר. יש לי כבוד רב להיות חבר הועדה.

אני קצת תמה על צורת הדיון. אני מודיע לפרוטוקול, כי הדיון הזה, כפי שהוא הובא היום, הוא בשבילי הפתעה ואינו לפי רוחי ולא אוכל להצביע בענין. כיוון שבעלי זכות ההצבעה, בישיבה זאת, הם היו"ר ואנכיל. האם זה יהיה מכובד, שתקבל החלטה בקול אחד של היו"ר, כי אני לא אוכל להצביע בעד ההצעה הזאת? איני חושב שזה לטובת הענין - וכולנו רוצים את טובת הענין.

השר י. נאמן:

אז אתה מתנגד.

מר מ. דרובלס:

אני לא מתנגד. אני לא אוכל להצביע בעד בצורה כפי שזה הוצע וכפי שאני שומע זאת היום, בישיבה זאת. משום מה, אצלי זה לא מתקבל. זכותך להצביע. אני לא אצביע נגד, אבל אני לא שלם עם הדיון הזה.

למשרד השיכון יש הערות שהוא רוצה לבדוק, כך גם האחרים. בואו נעשה זאת בישיבה אחרת. שום דבר לא יקרה כאן. אני לא שלם עם ההצעה כפי שהובאה כאן. זו הפעם הראשונה, שאני שומע את ההסבר הזה כאן.

הגב' פ. אלבק:

יהודה דקל היה בישיבה אצלנו.

מר י. דקל:

אבל על האתר האחר, שבו היה צריך להקים את

המוקד.

השר י. נאמן:

רבותי, אני יכולתי לגמור זאת בוועדת המעקב, אבל אני מבין, שמשרד המשפטים מעריך, שהחלטה של ועדת המעקב לא היתה כמו של ועדה זאת.

הגב' פ. אלבק:

אני חושבת, שאם באים להקצות ליזמים פרטיים קרקע של המדינה, במקום שהוא מבוקש, אז צריך החלטה של ועדת שרים ממש. מצד שני, היות ויש החלטה של הוועדה הזו, שהקצאות ביהודה ושומרון הן ב-5% - אני חושבת, שפה אין שום הצדקה לתת הנחה, אפילו בגרוש אחד, וצריך לקבל פה החלטה, שאומרת, שזה ב-80%.

מר מ. דרובלס:

הוועדה הזו החליטה על 5%?

הגב' פ. אלבק:

כן, זו היתה החלטה רשמית של הוועדה הזאת וזה אושר בממשלה.

מר מ. דרובלס:

אני חוזר ואומר, שלא בהקשר להחלטה להעלות מ-5% ל-80% אני מתנגד. עם זה אני יכול להיות. אני לא שלם עם ההצעה שלא לתת סיכויים שווים לכל אזרח שישנו. והיה אם ישנן החלטות בהקשר להקמת הישוב הזה והזה ואין צורך באישור, אז אפשר לגמור זאת.

הגב' פ. אלבק:

על מצפה יהודה אין החלטה:

מר מ. דרובלס:

אינני רוצה לתת פרס לשום גורם, שהיו לו הכוונות הטובות ביותר והוא התחיל לתכנן, בלי החלטה ובלי שום דבר. בגלל זה לא מגיע לו פרס. נוציא מכרז, והיה אם הוא יקבל יותר מ-80%.

הגב' פ. אלבק:

אבל הוא כבר מכר את הקרקעות ולקח את כל הכסף מאנשים קטנים. הוא לא מפסיד כלום. הוא מכר.

מר מ. דרובלס:

יתפנה מקום במעשיהו, שילך לשם לשבת.

השר י. נאמן:

אנו לו לא דואגים, הוא יכול ללכת. אם היועץ המשפטי ירצה, הוא יתבע אותו הוא ילך למעשיהו. זה לא מעניין אותנו. מה שמעניין אותנו, שיש 4,000 יהודים, שקנו אדמות, שיצאו מרומים בענין זה והשאלה - האם אתה רוצה שהם יתיישבו ואתה רוצה לעודד, שאחרים יקנו גם כן, או לא? אנו אומרים, כי אנו רוצים להוציא את היהודים האלה מהבוץ.

מר מ. דרובלס:

אם אני מבין היטב, יש דבר אחד שצריך לשנות - היום מקצים קרקע ליהודה ושומרון ב-5% והיועצת המשפטית אומרת, שהיות וכאן אנו רוצים להקצות את הקרקע ב-80%, אנו רוצים לתקן זאת?

הגב' פ. אלבק:

יש כמה נקודות - אילו היו באים ואומרים כי רוצים להקצות לקבלנים האלה בלי מכרז, הייתי אומרת, שיפנו ליועץ המשפטי לממשלה והוא יתן חוות דעת האם לאשר. לשם כך לא צריך את הועדה הזאת, אלא את היועץ המשפטי לממשלה, בגלל זה, שבכל זאת, זה חריג, להקצות פתאום לאנשים האלה. מה עוד, שנגדס, יש כבר תלויה במשטרה. אז זה באמת עניין ליועץ המשפטי לממשלה ולא צריך בשביל זה את הועדה הזאת.

אם רוצים להקצות ב-80% במקום ב-5%, צריך לשם כך

את הועדה הזאת.

שנית, אם רוצים להקים ישוב במצפה יהודה, צריך

את הועדה הזאת, כי אין על זה החלטה.

מר מ. דרובלס:

האם רק על שני הדברים האלה צריך להחליט? בלי תוספות? אם יהיו תוספות, אני לא ארים את היד ואתנגד לכל הצעה. אבל אם ההצעה להקצות את השטח ב-80% ולקבל החלטה על הקמת מצפה יהודה - אני בעד הדברים האלה.

הגב' פ. אלבק:

סליחה. אני מוכרחה להסביר. הדברים האלה הולכים האחד עם השני. אם מקצים את זה ב-80% ובחוזזה שבו יחייבו את היזמים, באמת, להקצות את הקרקע לאותם האנשים שלהם הם כבר מכרו ויפרטו את כל התנאים להגנת הצרכן, להגן על האנשים, כדי שבאמת הם יקבלו את הקרקעות, אז יש הצדקה מוסרית לזה שהועדה הזאת מחליטה לעשות זאת. אבל אם זה הולך בלי הגבלות, אז אני, כיועץ משפטי לממשלה צריכה להגיד, שאין לאשר זאת.

השר י. נאמן:

אפשר לומר, שהטיפול בחוזים יהיה ע"י היועץ

המשפטי לממשלה. אז אם את באה ומודיעה לנו...

הגב' פ. אלבק:

אבל אם לא יכתב כאן, שהחזרה יעשה ע"י היועץ

המשפטי לממשלה, אז אנו יודעים מה יקרה. כל מיני אנשים (ואני לא רוצה להזכיר שמות) יקצו זאת בלי לקחת תנאים.

מר מ. דרובלס:

את זה יגמרו בוועדת המעקב. לא איכפת לי, שיגמרו

זאת בוועדת המעקב ולא כאן. אם זה יהיה כאן, אני מתנגד לכל ההצעה.

השר י. נאמן:

יש לי שאלה, פליאה - החאם את לא יכולה להודיע

לנו, שלאור פניית יו"ר ועדת המעקב, שביקש מכם לטפל בזה, היועץ המשפטי לממשלה יטפל בעניין, יכתוב חוזים בהתאם לתנאים מסויימים, כאשר להחלטה כאן מובא עצם העניין של מכירה ב-80% ולא ב-5%? האם זה בסדר.

הגב' פ. אלבק:

אם רק מתקבלת ההצעה, שכל מה שיוחלט יהיה, א.

80% ולא 5%. ב. להקים את מצפה-יהודה. ג. זה מותנה בזה, שהיועץ המשפטי לממשלה יקבע את החוזים שצריך לעשות, אז זה בסדר.

השר י. נאמן:

היוזמה היא של היועץ המשפטי, שמודיע, שהוא מטפל

בעניין החוזים, לפי בקשתנו. כאן אנו מתבקשים להחליט על הקצאה ב-80%.

מר מ. דרובלס:

אני מציע, לקבל את ההצעה בנוסח הבא: א. הועדה מאשרת שהשטחים שמקצים להקמת מצפה-יהודה ורמת-קדרון ירכשו ב-80% במקום ב-5%. ב. הועדה מחליטה על הקמת ישוב ששמו מצפה - יהודה בנצ. זה וזה. ג. בנושא החוזים וכו', הועדה מעבירה את הנושא ליועץ המשפטי לממשלה, שיחליט באילו תנאים תמכר הקרקע. אנו לא מחליטים. אנו סומכים כאן על היועץ המשפטי. אנו מחליטים על שני דברים - על 80% במקום 5% ועל הקמת מצפה יהודה.

מר י. מרגלית:

כל זה כפוף לבדיקה האם יכול לקום מצפה-יהודה.

הגב' פ. אלבק:

אין שם בעיה תכנונית.

יש עוד בקודה, שמתו בטח יסכים שתיכתב, שהבניה

תהיה על חשבון היזמים וגם הוצאות הפיתוח עד ראש השטח.

מר מ. דרובלס:

אולי בזה לא כדאי להגביל כל כך, כי עשויה

להיות בעיה.

הגב' פ. אלבק:

הם כבר סוללים את הכביש שם.

השר י. נאמן:

אז כך זה יכתב. אני מציע, שאת הנוסח הסופי יראו

גם למתי וגם למשרד הבינוי והשיכון. תנסחו ותגמרו. מי שירצה לערער יוכל

לערער:

(מכאן רשמה ז.ת.)

(עד כאן רשמה ל.ד. - מכאן ז.ת.)

השר י. נאמן:

יש לנו עוד שני דברים. ראשית, מיכאל דקל ביקש להודיע, שבישוב כוכב יאיר יהיו עוד 100 מגרשים ליחידות דיור. כלומר, זו הרחבת כוכב יאיר.

מר י. מרגלית:

למיטב ידיעתי, לכוכב יאיר יש מצאי קרקעי של כאלף יחידות דיור. בזמנו, הועדה החליטה להקצות כ-700 לעמותה מסוימת. אז מודיעים לוועדה, שהקצו למישהו עוד מגרשים?

השר י. נאמן:

כן.

גב' פ. אלבק:

לא צריך להגיד זאת, כי זה לא ביו"ש. כי אם ההרחבה היא ביו"ש, אז זה מצריך בדיקה שלנו של הקרקע.

השר י. נאמן:

זה לא ביו"ש.

מר מ. דרובלס:

אני חושב, שההרחבה היא ביו"ש. כוכב יאיר נבנתה על קו שביתת הנשק. יכול להיות, שההרחבה היא כבר מעבר לקו.

גב' פ. אלבק:

אם ההרחבה היא ביו"ש, אז צריך קודם כל חוות דעת שלנו על הקרקע. אם ההרחבה היא בישראל, אינני רואה את ההגיון להשקיע את כל המשאבים בפיתוח ישוב חדש מסובסד בישראל.

השר י. נאמן:

זו יוזמה פרטית.

גב' פ. אלבק:

אינני בטוחה.

מר א. שבות:

יוסי, בכוכב יאיר אתם משקיעים כסף?

מר י. מרגלית:

רק לראש השטח.

השר י. נאמן:

אני מבין, שההודעה של מיכאל דקל באה בגלל זה, שבהחלטה המקורית היה מספר מסוים.

גב' פ. אלבק:

צריך לסייג פה, שאם ההרחבה היא באיזור יו"ש, צריך קודם חוות דעת שלנו לגבי הקרקע. זה צריך להכתב בתוך ההחלטה.

מר י. מרגלית:

ועדה זו אינה ממונה על הקצאת קרקעות. אם

מביאים זאת לידיעת הועדה, נ"חא.

השר י. נאמן:

הוא מביא זאת לפרוטוקול, שיש הרחבה מעבר למספר

שנרשם אז.

השר י. נאמן:

דיברתי עם שר הבינוי על גרעין "אדם" והוא אמר

לי, שיתן תשובה. אינני יודע אם אתם מוסמכים להגיד לי מה חושב שר הבינוי בענין

זה.

מר י. מרגלית:

לי אין אינפורמציה בענין זה.

ח"כ ח. פורת:

אני מבין, שהשאלה של מיקום הקבע עדיין לא בשלה

להכרעה. אך הגרעין נמצא במוקד זמני ובעיקר לאור דיווח מסולף בטלויזיה,

שכביכול הענין לא הובא לוועדה, אני מציע, שיסוכם כאן, שהגרעין במוקד הזמני יהיה

בטיפול החטיבה להתישבות.

השר י. נאמן:

אני שאלתי את שר הבינוי והוא צריך לתת לי תשובה

בענין זה.

ח"כ ח' פורת:

אני מפריד בין שני הנושאים. שאלת מיקום הקבע היא סוגיה, שנצטרך לדון בה בתיאום עם שר הבינוי. אך צריכה להיות החלטה פורמלית, שהגרעין במוקד הזמני הוא בטיפול החטיבה להתישבות וזאת, כדי להסיר לזות שפתיים.

השר י. נאמן:

אני הסברתי את כל העניין לסגן ראש הממשלה.

מר מ. דרובלס:

אני מציע, שבישיבה הבאה נדבר על זה.

השר י. נאמן:

בסדר.

השר י. נאמן:

נקודה אחרונה - אני רוצה לציין את העובדה, שלמרות המצב הכלכלי, האילוצים התקציביים והקיצוצים בתקציב, אנחנו ממשיכים בתנופת ההתישבות בכל חלקי ארץ-ישראל. אנו לא מגבילים את עצמנו, בגלל הקיצוץ בתקציב, באיזה שהוא חלק של הארץ ואנו ממשיכים במלוא התנופה. אנחנו נצטרך למצוא את הדרך לעשות את הכל באמצעים מופחתים, אך התנופה נשארת ומתקיימת.

מר מ. דרובלס:

אדוני היו"ר, היות והעלית נקודה זו, אני רוצה להודיע, בשם החטיבה, שהחטיבה נערכת לביצוע 11 ישובים, שהוחלט עליהם בועדה זו, לקראת תקציב השנה הבאה. נקווה שיהיו המשאבים המספיקים ולא יהיה צורך להטיל מס מיוחד על אותם המתישבים.

כמו כן, המחלקה להתישבות, במסגרת התקציב שלה לשנה הבאה, יש בכיוונה להקים 8 ישובים חדשים בגליל ובערבה. כך שביחד, אנו נערכים כבר עכשו להקמת כ-20 ישובים וזו תנופה יפה בארץ-ישראל.

השר י. נאמן:

אני מברך את החטיבה ואת המחלקה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

הת/14.

תכנית אב לפיתוח תיירות ביהודה ושומרון, פרויקטים תיירותיים כלכליים בסיוע משרד התיירות ביהודה, שומרון, הגולן וחבל עזה ופרוייקטים תיירותיים ביהודה ושומרון והגולן בהם שותפה החברה הממשלתית לתיירות - דיווח משרד התיירות

ממלא-מקום יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

נציגי משרד התיירות סוקרים בפני חברי הועדה להתיישבות את עיקרי תכנית האב לפיתוח תיירות ביהודה ושומרון אשר נשזרת בתכנית האב להתיישבות ביהודה ושומרון - תכנית פיתוח לאיזור לשנים 86-1983, שעובדה על-ידי החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית ומשרד החקלאות; עיקרי פרויקטים תיירותיים כלכליים בסיוע משרד התיירות ביהודה, שומרון, הגולן וחבל עזה ועיקרי פרויקטים תיירותיים ביהודה, שומרון והגולן - בהם שותפה החברה הממשלתית לתיירות. בסקירתם נציגי משרד התיירות מדגישים כי תכניות המשרד בתחום התשתית ובתחום הפרוייקטים המסחריים, נועדו לנצל את הפוטנציאל התיירותי שטמון באיזורים הנ"ל במגמה להרחיב את הבסיס הכלכלי של ההתיישבות שם - אולם, תקציב הפיתוח של משרד התיירות שקוצץ ריאלית, עד שנת 1984 ב- 50%, לא יאפשר כנראה מימון פרויקטים חדשים.

כדיון משתתפים: השרים י. נאמן, מ. צפורי; ה"ה ג. כהן, מ. דקל, א. רוזן, מ. ריגר, ח. פורת, א. בראון, מ. דרובלס, ע. לוינסקי, א. בוכמן, י. דקל, ר. ויץ והגב' פ. אלבק.

מ ח ל י ט י ם :

א. (1) הועדה להתיישבות מקדמת בברכה קיומה של קדם תכנית-אב לפיתוח תיירות ביהודה ושומרון אשר נשזרת בתכנית האב להתיישבות ביהודה ושומרון: תכנית פיתוח לאיזור לשנים 86-1983 שעובדה על-ידי החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית ומשרד החקלאות;

ב. (2) הועדה להתיישבות רושמת לפנייה כי בתקציב הפיתוח של משרד התיירות, ההקצבות ליהודה ושומרון הן כנראה מזעריות, ולמרות זאת, ממליצה בפני המשרד כי במסגרת תקציבו, קטן ככל שיהיה, חלקה של ההתיישבות מעבר לקו הירוק - יהיה גדול ככל האפשר;

./הועדה.

ב. הועדה להתיישבות ממליצה בפני שר התיירות, כי במסגרת תכניות הפיתוח האמורות, תינתן עדיפות גבוהה לנושא צפון ים המלח וכי אמצעי הייצור שם - יותאמו למתיישבים באיזור.

ג. בהמשך לנ"ל, להמליץ בפני ועדת השרים לענייני כלכלה לקבוע כי במגמה לעודד פיתוח התיירות ביהודה, בשומרון, בגולן ובחבל עזה, ובאמצעותה לבסס את ההתיישבות שם - תנאי הפיתוח לא יהיו פחותים מתנאי פיתוח התעשייה, שם.

(המסמכים הקשורים בנושאים המפורטים לעיל - נמצאים במזכירות הממשלה).

ההתיישבות בגליל:- מדיניות הרחבה והקמת יישובים חדשים

הת/15.

ממלא-מקום יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

נציג משרד הבינוי והשיכון מציג בפני חברי הועדה את העקרונות ועיקרי ההצעות להרחבת ההתיישבות באיזורים הכפריים של הגליל שנועדו לתגבר איזורים חיוניים אלה - כפי שסוכמו בהצעה להחלטה שגובשה על-ידי צוות משותף למשרדי הבינוי והשיכון, החקלאות, המחלקה להתיישבות חקלאית של הסוכנות היהודית והקרן הקיימת לישראל.

בדיון משתתפים: השרים י. נאמן, מ. צפורי; ה"ה מ. דקל, ח. פורת, מ. דרובלס, א. בוכמן, א. בראון, ע. לוינסקי, י. מרגלית, ד. סתו, י. דקל, והגברות ס. אלדור ופ. אלבק.

מ ח ל י ט י ם
בהמשך להחלטה מס. הת/84 של הועדה להתיישבות, מיום כ"ח בתשרי התשמ"ד ובהתייחס להצעה להחלטה בעניין ההתיישבות בגליל - מדיניות הרחבה והקמת יישובים חדשים - כפי שגובשה על-ידי

צוות משותף למשרדי הבינוי והשיכון, החקלאות המחלקה להתיישבות חקלאית של הסוכנות היהודית והקרן הקיימת לישראל והונחה על שולחן הועדה להתיישבות:-

א. בסעיף ב'(4) של ההצעה להחלטה, במקום המלה: "בלבד", יבוא: "בשלב זה".

./הועדה

ב. הועדה להתיישבות מודה למשרדי הבינוי והשיכון, החקלאות, המחלקה להתיישבות של הסוכנות היהודית ולקרן הקיימת לישראל, על הגשת ההצעה להחלטה וקובעת כי היא רואה במסמך האמור - מסגרת פעולה לשנתיים.

ג. לאחר בכפוף לעיל, את המסמך שבו מפרטת הצעה להחלטה שגובשה על-ידי משרדי הבינוי והשיכון, החקלאות, המחלקה להתיישבות של הסוכנות היהודית והקרן הקיימת לישראל: את העקרונות וההמלצות בענין ההתיישבות בגליל - מדיניות הרחבה והקמת יישובים חדשים.

ד. הועדה להתיישבות תקיים בהקדם דיון כללי בנושא האורגני של הגליל והדרכים לפיתוח ההתיישבות הפרטית בו.

(המסמך המפרט את ההצעה להחלטה הנ"ל - נמצא במזכירות הממשלה).

פי-נר - יישוב בגליל

הת/16.

ראש החטיבה להתיישבות של הסוכנות היהודית פותח.

מ ח ל י ט י ם בהמשך להחלטה מס. הת/87 של הועדה להתיישבות מיום כ"ח בתשרי התשמ"ד (5.10.83) - לסכם את הדיון בענין הקמתו של פי-נר (אביטן א'), יישוב בגליל שנועד לגרעין עולים, בישיבתה הקרובה של הועדה להתיישבות.

קטיף ח' וקטיף ט': - הקמת שני יישובים בעלי אופי לא חקלאי בחבל עזה

הת/17.

המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית פותח.

./בדיון

בדיון משתתפים: השר י. נאמן; ה"ה מ. דקל, י. דקל, א. בראון, י. מרגלית והגב' פ. אלבק.

מ ח ל י ט י ם בהסתמך על מדיניות הממשלה בנושאי התיישבות, לאשר כדלקמן, הקמתם בחבל עזה של שני יישובים בשמות זמניים קטיף ח' וקטיף ט': -

א. היישובים לא יהיו בעלי אופי חקלאי.

ב. (1) מיקומם ואופיים המדויק של היישובים ייקבעו לאחר בדיקה ותיאום עם כל הגורמים הנוגעים לענין, לרבות חוות דעת של מנהלת המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה בנושא הקרקעות;

(2) בהמשך לנ"ל הנ.צ. של היישובים יובא בפני הועדה להתיישבות.

ג. הגורמים הנוגעים לענין יבררו עם צה"ל, אם בשלב הראשון להקמתם - יהיו היישובים הנ"ל בעלי אופי של מאחז או האחזות.

נווה דקלים: - הרחבת היישוב

הת/18.

המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית פותח.

מ ח ל י ט י ם בהמשך להחלטות הועדה להתיישבות מס. הת/6 מיום כ"ח בטבת התשל"ז (18.1.77), מס. הת/2 מיום כ"ג בתשרי התש"ס (14.10.79) ומס. הת/5 מיום ד' בחשוון התשמ"ב (1.11.81) :-

א. אופיה של נווה דקלים יורחב - בתיאום עם המועצה האזורית הנוגעת לענין, משרדי הבינוי והשיכון והחטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית.

ב. תכנון ההרחבה כאמור, יביא בחשבון שהיישוב יכלול גם אוכלוסיה בעלת אופי חילוני.

./ניסנית

ניסנית: - יישוב קהילתי

הת/19.

המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות של ההסתדרות
הציונית העולמית פותח.

מ ח ל י ט י ם בהמשך להחלטות הועדה להתיישבות
מס. הת/32 מיום ב' בתמוז התשל"ט (27.6.79) ומס.
הת/74 מיום כ"ו באלול התשמ"ג (4.9.83), היישוב
ניסנית - יהיה יישוב קהילתי.

מצפה יהודה ורמת קדרון

הת/20.

מנהלת המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה פותחת.

בדיון משתתפים: השר י. נאמן; ה"ה מ. דרובלס,
י. מרגלית, י. דקל, א. בראון, ח. פורת, ד. סתו,
א. שבות והגברות פ. אלבק וס. אלדור.

מ ח ל י ט י ם :

א. לאשר הקמתו של היישוב מצפה יהודה, באיזור -
שהוא צפונית-מערבית לרמת קדרון (נ.צ. של
היישוב יובא בפני ועדת השרים, לאחר שייקבע).

ב. אדמות המדינה שאותרו לרמת קדרון ומצפה יהודה
יוקצו תמורת תשלום של 80% מן הערך שייקבע
על-ידי קמ"ט שמאות, ולא בתשלום של 5% בלבד.

ג. היועץ המשפטי לממשלה יחליט באילו תנאים תוקצב
הקרע ליישובים הנ"ל ובדבר תוכן החוזים
הנוגעים לענין.

ד. מיקום השטחים שיוקצו - כפופים לחוות הדעת
המשפטית של מנהלת המחלקה האזרחית בפרקליטות
המדינה.

ה. ביצוע סעיף א' לעיל - כפוף להיבטים התכנוניים
המקובלים, כאשר כל ההוצאות הנוגעות לענין
לרבות התשתית לראש השטח, יחולו גם על היזמים.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת